Gemeente *Stein*

Programmabegroting
2022-2025

Dat maakt
Stein voor mij ...

Voorwoord

Hierbij bieden wij u de begroting 2022 en de meerjarenraming 2023 - 2025 aan. Het is de laatste begroting in deze bestuursperiode.

In de kadernota 2022 hebben wij u reeds geïnformeerd over het financiële perspectief van de gemeente Stein. Zoals eerder aangegeven, bevat deze begroting weinig nieuwe ambities. Echter, de voorgenomen ambities zijn vertaald en worden uitgevoerd. Deze begroting staat in het teken van een sluitend meerjarenperspectief met nog verschillende onzekerheden.

Zo is er nog geen besluitvorming over de structurele bijdrage van het Rijk voor het uitvoeren van de taken binnen het sociaal domein, ondanks dat er een heldere uitspraak ligt van de arbitragecommissie dat de middelen ontoereikend zijn. Daarnaast is er ook nog geen beslissing genomen over de nieuwe verdeling van het gemeentefonds en staat de haalbaarheid van de in 2021 ingrijpende beheers- en bezuinigingsmaatregelen binnen het sociaal domein, bij sommige beheersmaatregelen, onder druk. Al met al geen gemakkelijke opgaven.

Toch kijken we met trots terug op de wijze waarop we afgelopen jaren samen met uw raad intensief en constructief hebben samengewerkt. Ook nu kunnen we weer een sluitende begroting aanbieden. Ondanks dat niet alle jaren sluiten met een positief exploitatie saldo, is er nog steeds sprake van een gezonde begroting die ook voor de komende jaren een solide basis vormt om onze beleidsdoelstellingen te blijven verwezenlijken.

College van burgemeester en wethouders

Inhoudsopgave

Voorwoord 3

Inhoudsopgave 4

Algemeen 5

Leeswijzer 5
Inleiding 7
Financiële samenvatting 8

Programma's 9

Veiligheid 9
Verkeer, vervoer en water 13
Economie 16
Onderwijs 20
Sport, cultuur en recreatie 23
Sociaal Domein 27
Volksgezondheid en milieu 37
Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting 42
Bestuur en ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen 47

Paragrafen 58

Lokale heffingen 58
Weerstandsvermogen en risicobeheersing 67
Grondbeleid 71
Onderhoud kapitaalgoederen 75
Financiering 81
Bedrijfsvoering 88
Corona 92
Verbonden Partijen 93

Financiële begroting 104

Algemeen 104
Uitgangspunten begroting 2022 104
Totaal lasten en baten nieuw 106
Recapitulatie begrotingsevenwicht 108
Incidentele baten en lasten 110
Totaal saldo per taakveld 114
Reserves en voorzieningen 116
Uiteenzetting financiële positie 125
EMU saldo 127
Geprognosticeerde balans 128
Investeringsplanning 2022-2025 130

Bijlagen 138

Bijlage I Overzicht Formatie 138
Bijlage II Verplichte indicatoren 139
Bijlage III Overzicht subsidies 141
Bijlage IV Begrippenlijst 142

Algemeen

Leeswijzer

Dit is de begroting 2022 van de gemeente Stein. Deze programmabegroting 2022 volgt de wettelijke voorschriften en is opgebouwd uit een ‘beleidsbegroting’ en een ‘financiële begroting’. In de programma's staan 53 uniforme taakvelden.
Algemeen
De begroting begint met een hoofdstuk Algemeen, met daarin:

- Leeswijzer
- Inleiding
- Financiële samenvatting.

Programma's:
Dit hoofdstuk bestaat uit de volgende programma's:
0. Bestuur en ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen *
1. Veiligheid
2. Verkeer, vervoer en waterstaat
3. Economie
4. Onderwijs
5. Sport, cultuur en recreatie
6. Sociaal domein
7. Volksgezondheid en milieu
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

* we presenteren dit programma als laatste omdat dit programma uit veel uiteenlopende taakvelden bestaat. Tevens is hier extra een totaal overzicht van de algemene dekkingsmiddelen opgenomen.

Het tweede gedeelte van deze begroting bestaat uit een nadere toelichting op de 9 programma's en de bijbehorende 3 ‘W-vragen’. Bij elk programma is de volgende informatie opgenomen:

- Inleiding: hierin wordt aangegeven welke bijdrage het programma levert aan de kernwaarden en de daaraan gekoppelde strategische keuzes uit de strategische toekomstvisie 2018-2022.
- Een overzicht van de taakvelden die onderdeel uitmaken van het programma.
- Wat willen we bereiken?
- Daar waar van toepassing, een overzicht van de bezuinigingen, die reeds in de begroting 2021 zijn verwerkt, maar pas ingaan vanaf het jaar 2022. Deze bezuinigingen worden verder toegelicht in de programma's.
- Wat gaan we daarvoor doen ? De tweede W-vraag richt zich vooral op de taakvelden binnen het betreffende programma.
- Relatie verbonden partij met desbetreffende programma.
- Wat mag het kosten ? De lasten en de baten per programma.

Conform het BBV (artikel 19b) dienen in de toelichting op het 'overzicht van lasten en baten' de aanmerkelijke verschillen te worden toegelicht. Aan het eind van elk programma is daarom een tabel opgenomen met de relevante afwijkingen in bedragen tussen de begroting 2021 en de begroting 2022. Aanpassingen van budgetten tussen twee begrotingsjaren worden zo zichtbaar. Maar ook een incidenteel budget kan een afwijking tussen twee begrotingsjaren zijn.
In beginsel zijn incidentele (restant)budgetten van 2021 in 2022 niet meer beschikbaar, echter is het wel mogelijk dat door middel van de slotwijziging (een gedeelte van) deze budgetten worden doorgeschoven naar 2022.

Paragrafen:
Het derde gedeelte bevat de paragrafen die zijn voorgeschreven in het 'Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies' (BBV). In tegenstelling tot de programma's, waarbij in eerste instantie de beleidsmatige invalshoek centraal staat, worden in de paragrafen een aantal meer beheersmatige aspecten beschreven, die dwars door de programma's heen lopen.

Financiële begroting:
Het vierde gedeelte bevat uitgebreidere informatie over de financiële middelen. Hierin is onder andere opgenomen overzicht totale lasten en baten, incidentele lasten en baten, recapitulatie begrotingsevenwicht, mutaties in de reserves en voorzieningen en de geprognosticeerde balans.

Bijlagen:
In het laatste deel staat informatie over onder andere overzicht van de formatie, verplichte indicatoren en subsidies. We sluiten af met een begrippenlijst.
Voor de relevante beleidsplannen- en verordeningen verwijzen wij naar het nieuw vastgestelde Normenkader.

Inleiding

Strategische toekomstvisie 2018-2022
In de strategische toekomstvisie 2018-2022 hebben wij onze strategische koers bepaald voor de komende jaren. Wij hebben hierin onze missie vastgelegd:
'een eigenzinnige woongemeente in de Zuid-Limburgse Maasvallei waar het mogelijk is dorps te wonen in een verstedelijkt gebied met kwalitatief hoogwaardige voorzieningen en ruimte voor ondernemerschap en particulier initiatief.'

Onze missie ligt aan de basis van ons doel en drijfveer als gemeente. Waarom doen we de dingen die we doen? Dit ligt uiteindelijk aan de basis voor de programmabegroting.
De strategische toekomstvisie is opgebouwd uit drie kernwaarden met daaraan gekoppeld strategische keuzen die invulling geven aan de missie van de gemeente Stein. Het gaat om de volgende kernwaarden en strategische keuzen:

Kernwaarde 1 Sociale en vitale kernen
Samenleven door ontmoeten
Samenleven door verbinden
Actief eigenaarschap van inwoners en ondernemers verder stimuleren
Van regisseren naar meer stimuleren en faciliteren
Trots en bewust van onze eigen(zinnige) identiteit en kwaliteiten

Kernwaarde 2 Een duurzame leefomgeving met unieke waarden
Duurzame ontwikkeling: energietransitie en klimaatadaptie
Woonmilieus afstemmen op de toekomstige (regionale) samenstelling van de bevolking: kwalitatief en kwantitatief
Verder versterken van de unieke omgevingskwaliteiten

Kernwaarde 3 Bereikbare en bedrijvige gemeente
Versterken van de lokale economie in de regio
Ontwikkelen van een duurzame en lokale economie
Verdiepen Economische Samenwerking Zuid-Limburg
Vrijetijdseconomie en recreatie als nieuwe economische pijler
Voldoende arbeidspotentieel

In de voorliggende programmabegroting wordt per programma in de inleiding aangegeven welke bijdrage het betreffende programma levert aan de kernwaarden en de daaraan gekoppelde strategische keuzen uit de strategische toekomstvisie 2018-2022. Hiermee wordt de verbinding gelegd tussen de programmabegroting en onze strategische toekomstvisie.

Financiële samenvatting

Door het vaststellen van de voorliggende programmabegroting 2022 autoriseert de gemeenteraad de financiële middelen (exploitatie- en investeringsbudgetten) die zijn verbonden aan de programma's. De raad geeft hiermee inhoud aan zijn kaderstellende rol. Deze autorisatie vindt plaats op programmaniveau, zoals geregeld in de wet Dualisering Gemeentebestuur.

Het college van burgemeester en wethouders is na autorisatie van de gemeenteraad bevoegd uitvoering te geven aan taakvelden van de betreffende programma's. Voor zover het college binnen de door de raad per programma aangegeven budgetten blijft (en uiteraard met inachtneming van de te bereiken resultaten) hoeft het college géén begrotingswijzigingen aan de raad voor te leggen. Middels de programmarekening legt het college verantwoording af aan de raad over de uitvoering van de programma's en dus ook over de besteding van de middelen en de bereikte resultaten. Het schuiven van budgetten tussen verschillende programma's kan slechts plaatsvinden via een – door de raad vastgestelde – begrotingswijziging, als onderdeel van de bestuursrapportage of slotwijziging.

Ieder programma bestaat uit een aantal subtaakvelden.
De basis voor de voorliggende programmabegroting 2022 wordt gevormd door de jaarschijf 2022 uit de begroting 2021, inclusief berap 2021 en reeds vastgestelde begrotingswijzigingen.

Overzicht verloop begrotingssaldi 2022-2025

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Primaire begroting 2021	245	341	619	0
Mutaties raadsbesluiten				
Slotwijziging 2020	57	42	24	0
Vaststelling Grex Meerdel	0	-1	1	0
Bestuursrapportage 2021	-363	-536	-657	533
Begroting 2022	381	-39	-163	-511
Begrotingssaldo	**319**	**-191**	**-177**	**23**
Incidentele lasten	2.581	434	69	137
Incidentele baten	2.406	436	77	119
Structureel saldo	**493**	**-193**	**-185**	**41**

Programma's

Veiligheid

Inleiding
Het programma veiligheid biedt randvoorwaarden om veilig en prettig te kunnen wonen en ondernemen in onze gemeente. Het programma draagt bij aan de kernwaarde 'een duurzame leefomgeving met unieke kwaliteiten'. Een veilige woon- en leefomgeving voor onze inwoners is essentieel voor een woongemeente. Dit mede met het oog op de ligging van onze gemeente in de nabijheid van Chemelot en snel- en waterwegen.

Taakvelden
Dit programma omvat de taakvelden:
1.1 Crisisbeheersing en brandweer
1.2 Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken ?
Continu wordt er gewerkt om de leefbaarheid in de kernen te vergroten. Samen met diverse partners als de Veiligheidsregio, de brandweer en politie wordt er regelmatig geëvalueerd wat er zich afspeelt in Stein en hoe hier vroegtijdig op ingezet kan worden. De participatie van burgers, ondernemers en organisaties hierbij is van belang om meer draagvlak te creëren.

Bezuinigingen
N.v.t.

Wat gaan we er voor doen?

Crisisbeheersing en Brandweer

Crisisbeheersing
In Stein zijn er recentelijk diverse crises geweest. In september 2021 is er een calamiteit bij de bouwkuip van het Julianakanaal in Urmond geweest en in januari 2021 een gaslekkage. Ook hebben we in januari de rellen gehad nabij het winkelcentrum. Maar ook het hoogwater van juli 2021 en de coronacrisis zijn bekende voorbeelden. Iedere crisis benadrukt nogmaals de noodzaak van het op orde hebben van de organisatie crisisbeheersing en rampenbestrijding. Dat maakt dat er continu geïnvesteerd moet worden om in te spelen op nieuwe risico’s en ontwikkelingen.

Er is continu aandacht voor crisiscommunicatie. Het tijdig en correct informeren van burgers is van groot belang. De informatie moet betrouwbaar en actueel zijn. Ook de medewerkers betrokken bij crisiscommunicatie worden continu getraind en opgeleid om hun verantwoordelijkheden beter uit te kunnen voeren. De samenwerking met betrokken partners is hierin van groot belang om accurate informatie te kunnen delen.

- De coronacrisis heeft de samenwerking met veel van onze partners in een stroomversnelling gebracht. De langdurige gezamenlijke aandacht voor de bestrijding van Corona heeft verbinding gebracht. Evenals in 2021 zal ook in 2022 de verdere borging van de samenwerking aandacht vergen. Daarbij zal continuering van de samenwerking met Veiligheidsregio Limburg Noord een belangrijke rol spelen.

- De evaluaties van de coronacrisis zullen in 2022 invloed hebben op de risico's en de wijze waarop we ons daarop gaan voorbereiden.
- In 2022 worden de verbeterpunten uit de evaluaties van de coronapandemie opgepakt. Dit zijn het verwerken van aanbevelingen uit de evaluatie van de wet op de veiligheidsregio's, het verwerken van verbeterpunten uit reguliere evaluaties en het herstellen van de inspanningen die corona gevraagd hebben.

Brandweer
Onze maatschappij verandert continu en daarop moet de veiligheidsregio zich aanpassen. Van de veiligheidsregio wordt verwacht dat zij meedenkt en meewerkt aan veilige oplossingen voor de regio. Brandweerzorg heden ten dage vraagt kennis van nieuwe technologie en ontwikkelingen daarin. Zowel voor de veiligheid van de burger als voor de eigen veiligheid van het personeel is het belangrijk dat de brandweer blijft investeren in ontwikkeling van het vak en de bijbehorende vakbekwaamheid. In het recente verleden is door het bestuur van de Veiligheidsregio gesproken over de noodzaak om te komen tot een fundamentele discussie over de toekomst van de brandweerzorg in Zuid-Limburg.
De strategische heroriëntatie op de brandweerzorg is mede als gevolg van de pandemie vertraagd en is in 2021 opgestart. De verdere uitwerking hiervan zal in 2022 plaatsvinden.
2022 staat in het teken van de verder doorontwikkeling en professionalisering van de organisatie. Het primaire brandweerproces is een blijvend aandachtspunt. Het blijft een uitdaging om de paraatheid middels de roosters op orde te houden binnen de budgettaire kaders. Landelijk speelt het dossier vrijwilligheid waarover naar verwachting in 2022 meer duidelijkheid is.

De Raad zal actief betrokken worden bij diverse werkvormen die opgestart gaan worden.

Openbare orde en veiligheid

Integrale veiligheid
De doorontwikkeling van data openbare orde en veiligheid zal worden voorgezet en er zal integrale verbinding worden gezocht met steeds meer beleidsterreinen. De eerste uitkomsten van data-analyses worden gebruikt om het huidige beleid te monitoren en nieuwe beleidskeuzes te onderbouwen. De nieuwe Kadernota Veiligheid Westelijke Mijnstreek 2023-2026, waarvoor in 2022 wordt gestart met de voorbereidende werkzaamheden is hier een voorbeeld van.
In 2022 zal duidelijk worden welke gevolgen het vervolgtraject werklastonderzoek politie-eenheid Limburg heeft. Vast staat dat, los van de uitkomsten, capaciteit voor dit onderwerp gevraagd zal worden.

Ondermijning
In 2022 blijven we ons richten op de aanpak van ondermijning. We pakken onze positie en zien meerwaarde in de integrale aanpak met ketenpartners; zoals onder andere het RIEC (Regionaal Informatie- en Expertise Centrum), de politie, de belastingdienst en het openbaar ministerie. Onze informatiepositie op het gebied van ondermijning wordt versterkt door het feit dat we aangesloten zijn op Meld Misdaad Anoniem. Hierdoor kunnen signalen vanaf het begin gemonitord en daar waar mogelijk en noodzakelijk aangepakt worden.
Het doel van de aanpak van ondermijning is om het vestigingsklimaat voor criminelen en criminele netwerken zo onaantrekkelijk mogelijk te maken. De focus ligt daarbij onder andere op het uitvoeren van een maatwerk-aanpak die voortkomt uit onze informatiepositie (een eenpersoons-/netwerkgerichte aanpak van casuïstiek), het uitvoeren van integrale controles met partners, het uitvoeren van het Damoclesbeleid en de uitvoering van het project "Spookbedrijven Westelijke Mijnstreek". Binnen dat laatstgenoemde project worden spookbedrijven in kaart gebracht en, daar waar mogelijk, integraal aangepakt. Tevens wordt bewustzijn gecreëerd ten aanzien van het onderwerp "ondermijning/spookbedrijven" bij bonafide ondernemers door middel van het geven van voorlichting op dit gebied. Ook wordt met de uitvoering van het geactualiseerde Bibob-beleid uitvoering gegeven aan het opwerpen van barrières om onder andere misbruik van vergunningen tegen te gaan.

Tot slot blijven we doorgaan met het vergroten van het bewustzijn op het gebied ondermijning binnen de interne organisatie door middel van het geven van voorlichting en training op dit gebied. Ook hierbij worden we ondersteund door het RIEC.

Buurtbemiddeling
Buurtbemiddeling is in de Westelijke Mijnstreek in 2019 als een drie-jarige pilot gestart. De pilotperiode is afgesloten met een evaluatie. Buurtbemiddeling is - met ingang van september 2021 - een reguliere voorziening. Buurtbemiddeling WM is een samenwerkingsverband van de gemeenten WM, Basisteam WM (politie), en de woningcorporaties Zo Wonen, Woonpunt, Wonen Limburg en Zaam Wonen. De uitvoerende partij Partners in Welzijn levert de professioneel coördinator. Buurtbemiddeling raakt steeds meer bekend bij partners en inwoners wat blijkt uit het aantal meldingen. Er is duidelijk behoefte aan Buurtbemiddeling en gesteld kan worden dat het tot op heden succesvol is. Buurtbemiddeling is een voorbeeld van burgerparticipatie welke mogelijkheden aanreikt om verantwoordelijkheden te nemen bij conflicten. Verder zijn het ook inwoners die zich geheel vrijwillig inzetten om bemiddelingen uit te voeren. Daarmee is Buurtbemiddeling voor en door bewoners. Buurtbemiddeling vermindert woonoverlast en voorkomt escalatie in de buurt door horizontale conflicten tussen buren in een zo vroeg mogelijk stadium te signaleren en zo efficiënt mogelijk aan te pakken, waardoor ze in de kiem worden gesmoord. Beoogde resultaten zijn een meer leefbare woonomgeving, sterkere gemeenschapszin en grotere zelfredzaamheid van inwoners. Buurtbemiddeling draagt door haar werkwijze bij aan een prettig en veilig woonklimaat voor inwoners. Het zorgt tevens voor vermindering van werklast en kosten van gemeente(n), politie en woningcorporaties als gevolg van woonoverlast en daaraan gerelateerde conflicten. Door middel van een jaarevaluatie met daarin het aantal meldingen en resultaten wordt verantwoording afgelegd betreffende de inzet van Buurtbemiddeling.

BOA's
In 2020 en 2021 zijn de boa's ingezet voor zowel reguliere taken binnen het openbaar domein als ten behoeve van toezicht en handhaving op de naleving van corona-maatregelen. Aangezien de noodzaak en omvang van inzet als gevolg van het coronavirus vooraf niet te voorzien is, wordt daar in onderhavige begroting geen rekening mee gehouden. Er wordt vooralsnog uitgegaan van de reguliere taken (onder andere hondenpoep, parkeren, afval, evenementen en meldingen van inwoners). Mede door de vaststelling van het nieuwe VTH-beleid (voorzien in het 1e kwartaal 2022) zullen in de loop van 2022 nieuwe kaders worden gesteld op basis waarvan de taken van de boa's worden geprioriteerd. Dit laat onverlet dat het nu reeds noodzakelijk is gebleken om het structurele budget over 2022 bij te stellen. Dit is het directe gevolg van de vereiste wijze van inzet van de boa's. Uit het oogpunt van veiligheid van de medewerkers worden steeds 2 boa's gelijktijdig ingezet bij bepaalde diensten. Ook vinden meer diensten plaats in de avonduren en het weekend. Daardoor liggen de structurele kosten circa € 25.000 hoger.

Samenwerking boa/politie/wijkagent
De onderlinge lijnen tussen boa's en wijkagenten zijn kort. Afhankelijk van de aard en ernst van zich voordoende zaken in onze gemeente, informeren zij elkaar en/of werken zij samen.
Via de portofoon kan de boa assistentie vragen aan de politie Basisteam WM en bij onveilige of gevaarlijke situaties kan de boa de alarmknop van de porto gebruiken waarna politie acuut ter plaatse komt. De politie Basisteam WM heeft in samenwerking met de gemeenten WM en het OM een handhavingsarrangement politie/boa ontwikkeld. Dit bevat afspraken tussen gemeenten WM en politie Basisteam WM in zijn algemeenheid en buitengewoon opsporingsambtenaren in het bijzonder, binnen de afzonderlijke gemeentegrenzen. Hierin wordt richting gegeven aan de gedeelde verantwoordelijkheid op het gebied van veiligheid en leefbaarheid, onverminderd de eigen bevoegdheden van de gemeenten en de politie.

Cameratoezicht
Ondernemers en burgers beschermen zichzelf en hun eigendom steeds vaker met camera's. Ook de gemeente Stein zet reeds (publiek) cameratoezicht in om de openbare orde en veiligheid te monitoren. Om de burgers te beschermen, geldt dat er een helder omschreven en concreet gesteld doel moet zijn om cameratoezicht in te zetten. In artikel 151c van de Gemeentewet is bepaald dat

het hoofddoel van gemeentelijk cameratoezicht het handhaven van de openbare orde is. Er hangen vier mobiele camera's bij het winkelcentrum in Stein sinds januari 2020, één vaste camera bij voetbalvereniging de Ster, één mobiele camera bij de parkeerplaats aan de Kinskystraat en één mobiele camera bij voetbalterrein IVS. In 2022 zullen eventuele werkpunten opgepakt gaan worden die voortvloeien uit de evaluatie cameratoezicht, die in 2021 aan de raad is aangeboden.

Relatie verbonden partij met realisatie programma

Verbonden partij	Samenwerkings-vorm	Wat is de bijdrage aan dit programma?
Veiligheidsregio Zuid Limburg	GR	Zorg dragen voor de fysieke veiligheid (met name brandweerzorg en de crisisbeheersing) voor inwoners en bedrijven in Zuid-Limburg

Wat gaat het kosten ?

(x € 1.000)	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Meerjarenraming 2023	2024	2025
Lasten	2.002	2.225	2.247	2.290	2.320	2.348
Baten	185	96	94	96	97	98
Resultaat	**-1.817**	**-2.129**	**-2.153**	**-2.195**	**-2.223**	**-2.251**

Relevante afwijkingen tussen begroting 2021 en begroting 2022	Bedrag x € 1.000
Crisisbeheersing en brandweer	
Voor crisisbeheersing en brandweer is conform begroting van de veiligheidsregio voor 2022 meer budget beschikbaar in verband met de jaarlijkse inflatie (-40). Daarnaast heeft er in 2021 een afrekening plaatsgevonden van de jaarrekening 2020 (-23).	-63
Openbare orde en veiligheid	
In verband met extra inzet coronamaatregelen heeft in de eerste bestuursrapportage bijstelling van het budget plaatsgevonden voor 2021	62

Verkeer, vervoer en water

Inleiding
Het programma verkeer, vervoer en water levert een bijdrage aan twee kernwaarden uit onze strategische toekomstvisie. Het gaat dan om de kernwaarden 'een duurzame leefomgeving met unieke waarden' en 'een bereikbare en bedrijvige gemeente'. Een duurzame leefomgeving met unieke waarden hangt samen met een goede bereikbaarheid van de gemeente. Om de huidige economische ontwikkeling verder te versterken, dient de bereikbaarheid van Stein verder geoptimaliseerd te worden.

Taakvelden
Dit programma omvat de taakvelden:
2.1 Verkeer en vervoer
2.2 Parkeren
2.4 Economische havens en waterwegen

Wat willen we bereiken ?
Een bedrijvige gemeente in een duurzame leefomgeving met unieke waarden hangt samen met een goede bereikbaarheid van de gemeente Stein. Door onze goede geografische ligging aan diverse snel en -waterwegen hebben wij zowel een goed woon -en leef klimaat alsmede een gunstig economisch klimaat. Om dit te behouden en te versterken blijven we investeren in de bereikbaarheid van Stein en wordt onze infrastructuur verder geoptimaliseerd. Veiligheid en aandacht voor ontwikkelingen op het vlak van mobiliteit zijn daarbij belangrijke speerpunten.

Bezuinigingen
N.v.t.

Wat gaan we er voor doen?

Verkeer, wegen en water

Wegvoorzieningen
Eind 2020 is het Mobiliteitsplan 2021-2025 vastgesteld. Onderdeel van dit Mobiliteitsplan is het Meerjaren Investerings Plan Verkeer 2021-2025 (MIP Verkeer 2021-2025). In dit MIP Verkeer is een doorkijk gemaakt en bepaald welke korte termijn projecten de komende jaren vanuit het budget Verkeersmaatregelen / Veilige schoolomgeving worden uitgevoerd. Voor 2022 zijn dit:

- Kruising Beekstraat - Bergstraat - aanpak straatwerk;
- Onderzoek alternatieve fietsroutes wielrenners;
- Bergstraat - Kampstraat - aanpak kruising en verkeersremmer;
- Obbichterstraat - asfalteren drempels;
- Fietsvoorzieningen bij voorzieningen en bushaltes realiseren/verbeteren;
- Fietsvoorzieningen bij voorzieningen (supermarkten) verbeteren

Nieuwe projecten worden in de begroting 2023 opgenomen.

Wensauto
De wensauto opereert in Berg aan de Maas en Meers. In de opstartfase heeft de gemeente de wensauto een aantal jaren gesubsidieerd met als voorwaarde dat de subsidiebehoefte uiteindelijk in 2021 naar € 0 wordt afgebouwd. Bij de evaluatie in 2020 is gebleken dat de subsidie van de provincie onvoldoende is; de wensautoprojecten zijn niet levensvatbaar zonder aanvullende subsidie van de gemeente. Na evaluatie door de provincie bindt besluitvorming plaats over

eventuele nieuwe subsidievoorwaarden. Indien de subsidie van de provincie niet wordt verhoogd, leidt dit mogelijk tot beëindiging van deze vorm van dienstverlening. Recentelijk is bij de provincie geïnformeerd naar de stand van zaken van het besluitvormingsproces van de toekomstige subsidiëring. Gebleken is dat het proces nog enkele maanden in beslag neemt. In afwachting van nieuwe besluitvorming wordt de exploitatie van de wensauto in 2022 onverminderd voortgezet.

Aanpak rotondes BPS
In 2022 wordt gestart met het project 'Aanpak rotondes en op- en afritten Businesspark Stein'. Het project heeft tot doel om het wegennet te verbeteren, de doorstroming te bevorderen en de verkeersveiligheid te verbeteren. Het project heeft impact op en raakvlakken met meerdere (toekomstige) projecten langs dit traject van zowel gemeente als provincie Limburg. Het betreft onder andere het project 'Snelfietsroute Maastricht-Sittard' van de provincie en het project 'Stationsomgeving Beek - Elsloo'. Samen met de provincie wordt onderzocht of deze projecten samengevoegd kunnen worden tot één project in het kader van de versnellingsagenda. Hierdoor is co-financiering van de provincie mogelijk. De provincie heeft inmiddels € 2 miljoen gereserveerd voor het snelfietspad op Steins grondgebied. Met het oog op het geraamd tekort van het totaal van deze projecten is aan de provincie een bijdrage gevraagd. Ten tijde van het opstellen van deze begroting is echter nog geen sprake van formele besluitvorming hierover.
Eind 2021 is gestart met een eerste verkenning van de projectscope, dit middels het opstellen van een voorlopige schets en een ruwe raming uitgesplitst per projectonderdeel. Begin 2022 wordt de Raad middels een raadsvoorstel geïnformeerd over de totale projectscope, de integraliteit en de financiële consequenties/voordelen en wordt aan hen een voorstel terzake voorgelegd.

Stedelijk waterbeheer
In 2022 wordt invulling gegeven aan het duurzaam omgaan met water door het renoveren van bestaande riolering en het afkoppelen van hemelwater. Ook bij overige grootschalige reconstructies of ruimtelijke projecten wordt hier op ingezet. We handelen binnen onze projecten klimaat adaptief. Dat wil zeggen dat we bij aanpassingen van bestaand gebied en nieuwbouw rekening houden met hevige neerslag, droogte, hitte en overstromingen. Het functioneren van de voorzieningen wordt geborgd door het uitvoeren van de onderhoudsprogramma's.

Station Beek-Elsloo
Naar verwachting wordt in het 3e kwartaal van 2022 een realisatie overeenkomst getekend voor de uitvoering van het project Station Beek-Elsloo. Daarbij wordt uw raad gevraagd het benodigde investeringsbudget beschikbaar te stellen. De daadwerkelijke realisatie van de plannen is voorzien vanaf eind 2023, startend met het verleggen van kabels en leidingen. Vervolgens wordt gestart met de aanleg aan de zijde van onze gemeente en daarna aan de zijde van gemeente Beek.

Rotonde visie 'in het hart van de Maasvallei '
Met de rotonde visie beogen we een herkenbare uitstraling te geven aan alle rotondes en zijn directe omgeving die de samenhang met de omliggende groenstructuur en het landschap versterkt. Om de visie zoveel mogelijk tot zijn recht te laten komen en de rotonde met zijn omgeving vloeiend in elkaar te laten overlopen is het streven de rotonde en directe omgeving zoveel mogelijk vrij te houden van obstakels, elementen en reclame om op die manier een rustig beeld te creëren. Ook wordt met het vergroenen, opknappen en verfraaien van de belangrijke entrees (met daarbij de “entree-rotondes”) het toeristisch profiel van onze gemeente versterkt. De visie moet worden gehanteerd als leidraad bij de aanleg van nieuwe rotondes en bij de herinrichting van bestaande rotondes. In totaal betreft het de inrichting van 15 rotondes.

Economische havens en waterwegen

Door de veranderende wereld en recente ontwikkelingen zoals de COVID-19 pandemie, verdere bewustwording van de klimaatproblematiek, het belang van duurzaam handelen, digitalisering en de stikstofcrisis, was er bij de Limburgse haven gemeenten de behoefte aan een update van de havennetwerkvisie Limburg uit 2012. In opdracht van Provincie Limburg is daarom een “havenvisie

2.0” gemaakt voor de Limburgse Blueports. Deze visie omvat een vernieuwde ambitie van de binnenhavens van Limburg vertaald in gezamenlijke- en individuele doelstellingen voor de Blueports en een actieplan om de doelstellingen te behalen. In 2022 zullen de maatregelen voortvloeiend uit de havenvisie voor de haven Stein worden vertaald naar een concreet actieprogramma dat vervolgens meerjarig in de toekomstige begrotingen wordt vertaald.

Wat gaat het kosten ?

(x € 1.000)	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Meerjarenraming 2023	2024	2025
Lasten	4.189	4.455	4.450	4.573	4.713	4.849
Baten	418	454	448	450	452	452
Resultaat	**-3.771**	**-4.002**	**-4.001**	**-4.123**	**-4.261**	**-4.397**

Relevante afwijkingen tussen begroting 2021 en begroting 2022	Bedrag x € 1.000
Algemeen	
Ontwikkeling kapitaallasten	23
In 2022 worden meer interne uren doorberekend	-81
Wegen	
In de begroting 2021 is rekening gehouden met het opstellen van een wegbeheerplan en de kosten voor de herijking IBOR	55
Openbare verlichting	
Hogere kosten in 2022 voor energie	-50
Verkeer	
In de begroting 2021 is rekening gehouden met diverse verkeersonderzoeken	55

Economie

Inleiding

Door de goede geografische ligging in de Euregio aan diverse snelwegen, de aanwezigheid van een haven, de nabijheid van de Chemelot Campus en een vliegveld en zeker niet te vergeten een sterk MKB, heeft Stein een gunstig economisch klimaat.

Het programma economie draagt bij aan de kernwaarde 'een bereikbare en bedrijvige gemeente'. Als strategische keuzen hebben wij in de strategische toekomstvisie opgenomen dat wij de lokale economie in de regio willen versterken door het ontwikkelen van een duurzame en lokale economie en het verdiepen van de Economische Samenwerking Zuid-Limburg.

Vrijetijdseconomie, recreatie en toerisme zijn in de strategische toekomstvisie benoemd als belangrijke sectoren die een bijdrage leveren aan de economische diversiteit en versterking van de lokale economie binnen onze gemeente. Zie ook programma sport, cultuur en recreatie (2.5).

Daarnaast is de aanwezigheid van voldoende arbeidspotentieel essentieel voor de verdere ontwikkeling van de regionale en lokale economie. Bij dit laatste wordt tevens een relatie gelegd met het programma sociaal domein (2.6).

We maken ons grote zorgen over de impact van Corona op ons ondernemersklimaat. In de komende begrotingsperiode krijgen de gevolgen van de Corona crisis dan ook expliciete aandacht bij het opstellen en uitvoeren van ons economisch beleid.

Taakvelden

Dit programma omvat de taakvelden:
3.1 Economische ontwikkeling
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
3.4 Economische promotie

Wat willen we bereiken ?

Onze gemeente heeft een goed economisch klimaat. Om dit te behouden en verder te versterken is het van belang om juist die kansen te benutten die aansluiten bij de economische identiteit van onze gemeente en de economische diversiteit bevorderen. Om de huidige economische ontwikkeling verder te versterken is het essentieel dat er voldoende arbeidspotentieel in de regio aanwezig is. Daarnaast dient de bereikbaarheid van Stein verder geoptimaliseerd te worden. Vrijetijdseconomie, recreatie en toerisme zien we als belangrijke sectoren die een bijdrage leveren aan de economische diversiteit en versterking van de lokale economie binnen onze gemeente.

De focus moet liggen op het economisch profiel van Stein om vanuit die focus de juiste keuzes te maken; waar gaan we voor en waar gaan we niet voor. Vanuit dat perspectief versterken we de positie van Stein in regionaal verband en dragen we bij aan een gunstig ondernemers-en dus vestigingsklimaat. Inmiddels is duidelijk dat de diversiteit aan ondernemerschap in de gemeente Stein door ondernemers gezien wordt als meerwaarde en dat hierdoor de risico’s beter verspreid zijn.

Dit alles bereiken we mede aan de hand van de kaders en ambities uit ons Economisch beleidsplan 2017-2020. Dit plan rust op drie pijlers: sociaal economisch beleid, toerisme / recreatie en economisch beleid. De kaders en ambities zijn richtinggevend voor de uitwerking in concrete projecten en maatregelen via de uitvoeringsagenda welke op de langere termijn bijdraagt aan een

goed vestigingsklimaat met meer werkgelegenheid, meer lokale bestedingen en meer mensen naar vermogen aan het werk.

Bezuinigingen

De bezuinigingen genoemd in onderstaande tabel zijn bezuinigingen die voortvloeien uit de begroting 2021. Bezuinigingen die pas vanaf 2022 ingaan, zijn tekstueel toegelicht in het programma.

Bezuinigingen	2021	2022	2023	2024	2025
Herzien werkbudget toerisme		25.000	25.000	25.000	25.000

Wat gaan we er voor doen?

Economische ontwikkeling

Economisch beleidsplan

Op 1 juni 2017 heeft de gemeenteraad het Economisch Beleidsplan 2017 - 2020 vastgesteld. Het doel van dit beleidsplan was het ontwikkelen van kaders en ambities voor de bedrijvigheid en werkgelegenheid in Stein. De afgelopen jaren is er hard gewerkt om aan deze ambities te voldoen. We hebben mooie dingen bereikt zoals het opstellen van een ondernemersfonds, het verbinden van ondernemers door het open for business concept en het actief in contact staan met onze ondernemers door o.a. de nieuwsbrief en bedrijfsbezoeken.
De volgende stap is om het huidige beleidsplan onder de loep te nemen en te bepalen welke koers we voor de komende jaren willen gaan varen. Concreet betekent dit dat we toe gaan werken naar een nieuw economisch beleidsplan in 2021/2022. Momenteel zijn we bezig om op basis van cijfers en trends het economisch profiel van onze gemeente in kaart te brengen. Dit zal de basis vormen voor het nieuwe beleid, wat in gezamenlijkheid met ondernemers zal worden opgesteld.

Westelijke Mijnstreek

Naast ons lokale beleid lopen er in de Westelijke Mijnstreek twee processen die belangrijke input vormen voor ons lokale beleid. Samen met de gemeente Beek en Sittard-Geleen hebben we een behoefteraming gemaakt van de vraag naar en het aanbod van bedrijventerreinen en kantoren in de periode 2021-2030. Deze raming krijgt in 2021 en 2022 een vervolg door middel van een verdiepingsslag en daaropvolgend een uitvoeringsprogramma. De mogelijk te behalen ruimtewinst op bestaande bedrijventerreinen en de inzet die daarvoor nodig is wordt in kaart gebracht. Het tweede proces wat opgepakt wordt in de regio, is het Detailhandelsbeleid Westelijke Mijnstreek. Door het in kaart brengen van de regionale detailhandelsstructuur, wordt in gezamenlijkheid onderzocht hoe detailhandel ook in de toekomst kan floreren. Verwacht wordt dat het beleid eind 2021 ter vaststelling wordt aangeboden.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Bedrijventerrein Kerensheide

Een punt van aandacht blijft de invulling van het deel van het bedrijventerrein ten zuiden van de Nijverheidsweg. Met Poort van Stein BV zijn in 2021 afspraken gemaakt die in 2022 moeten leiden tot uitgewerkt plan en in het verlengde daarvan een geactualiseerd omgevingsplan. In gesprekken met Chemelot blijven we steeds de ligging van het bedrijventerrein en daarmee het economisch potentieel ervan onder de aandacht brengen.

Bedrijventerrein Schuttersstraat

In 2022 wordt prioriteit gegeven aan het formeel vaststellen van de concept toekomstvisie voor het bedrijventerrein Schuttersstraat. De concept toekomstvisie is in samenwerking met gemeente beek opgesteld. Maatregelen zoals benoemd in de concept visie zijn alleen effectief indien ze in

gezamenlijkheid kunnen worden uitgevoerd. Samenwerking met en medewerking van gemeente Beek zijn daarom randvoorwaardelijk.

Businesspark Stein
Op en rond het bedrijventerrein wordt verder geïnvesteerd in het verbeteren van de bereikbaarheid. De projecten die daarmee verband houden staan beschreven in de paragraaf verkeer, wegen en water.

Keurmerk Veilig Ondernemen
In 2022 volgt hercertificering in het kader van het Keurmerk Veilig Ondernemen. In het verleden maakte dit onderdeel uit van de samenwerking met de Stichting Parkmanagement Westelijke Mijnstreek. Deze samenwerking is in 2020 beëindigd. In overleg met het bestuur van het Ondernemersfonds wordt bekeken of dit in de toekomst daar kan worden ondergebracht.

Bedrijfsloket- en regelingen

Accountmanagement Bedrijven
In het economisch beleidsplan zal een verdere visie op en duiding worden gegeven aan accountmanagement voor onze ondernemers. Post corona worden zaken als de bedrijfsbezoeken in het kader van Open for Business en de jaarlijkse netwerkbijeenkomst voor onze ondernemers weer opgestart.

Starterscentrum
Onze deelname in de vorm van een jaarlijkse bijdrage aan het Starterscentrum Limburg wordt in 2021 voortgezet.

Grensinfopunt
Het Grensinfopunt (GIP) is het centraal informatiepunt voor iedereen die grensoverschrijdend actief is, was of wordt. Specialisten op gebied van onder andere fiscaliteit en sociale zekerheid helpen te komen tot een goede afweging bij de keuze om te werken over de grens. Zij ondersteunen ook werkgevers met kennis van het grensoverschrijdend werken. De dienst draagt hiermee bij aan het versterken van het woon- en werkklimaat van Zuid-Limburg, het mee oplossen van knelpunten op de arbeidsmarkt voor het bedrijfsleven en het bieden van kansen op werk voor alle inwoners van Zuid-Limburg. Door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Provincie Limburg structureel financieel te binden aan het grensinfopunt kan de gemeentelijke bijdrage gelijk blijven ondanks de stijging van kosten. De samenwerking is in 2019 voor de duur van 3 jaar aangegaan. In 2022 wordt na een evaluatie deze vorm van samenwerking heroverwogen.

Intaketafels
De intaketafels waar onder andere vraagstukken over en aanvragen voor omgevingsvergunningen van ondernemers worden behandeld, worden in 2022 verder doorgezet en doorontwikkeld. De intaketafel wordt bemenst door een multidisciplinair team en heeft mede tot doel om sneller en efficiënter tot afhandeling van aanvragen van ondernemers te komen. In de intaketafel wordt een initiatief integraal gewogen en de haalbaarheid van een ontwikkeling bepaald.

Economische promotie

In 2022 wordt de in 2019 vastgestelde meerjarige Toeristische Uitvoeringsagenda verder uitgevoerd. De toeristische infrastructuur wordt uitgebouwd door routing, signing en het verbeteren van de entrees. Door het verder positioneren en doorontwikkelen van een aantal rivierparkings wordt spreiding van bezoekersstromen binnen onze gemeente geoptimaliseerd. Ook wordt gewerkt aan de verbetering van strategische locaties zoals het Kasteelpark Elsloo en gaat de gebiedsontwikkeling rondom het veerpont in Berg aan de Maas in uitvoering. In het veld worden knelpunten op belangrijke wandelroutes aangepakt, zoals bijvoorbeeld de aanleg van trappen of het maken van logische doorgangen of verbindingen.

De culturele verenigingen en de toeristisch/recreatieve ondernemers worden actief gestimuleerd en gefaciliteerd om als ambassadeurs bij te dragen aan de verwezenlijking en verbetering van onze gemeente als toeristisch Hart van de Maasvallei en de in de Toeristische Visie benoemde speerpunten zoals de Maascultuur, de bandkeramiek, bezinning en het stille genieten. Daarnaast kan de toeristische subsidieregeling ook deels worden aangewend om in te spelen op de behoeften van toeristische ondernemers na de coronacrisis. In samenwerking met Visit Zuid-Limburg (voorheen de VVV), de toeristische werkgroep Maaskentj en het Rivierpark Maasvallei wordt gewerkt aan de verdere positionering, profilering en promotie van Stein als Hart van de Maasvallei.

Binnen de Regio Westelijke Mijnstreek wordt de toeristische samenwerking intensiever opgezocht met als einddoel de doorontwikkeling van het fietsroutenetwerk, waardoor onze regio een belangrijke schakel vormt tussen het Heuvelland en België. De fietsbrug Stein-Maasmechelen en de ontwikkeling van het RivierPark Maasvallei in onze gemeente spelen hierbij een prominente rol en worden in de regionale samenwerking op deze wijze goed gepositioneerd. Daarnaast wordt een nieuwe regionale bezinningsfietsroute geïntroduceerd.

Tenslotte wordt gewerkt aan een aantal projecten voor toerisme in Zuid-Limburg op basis van de in 2020 vastgestelde Visie Vrijetijdseconomie Zuid-Limburg, zoals de invoering van een wandelknooppuntennetwerk voor Zuid-Limburg, een kennissectorplatform en een glossy magazine voor Zuid-Limburg.

In het kader van de ombuigingen en beheersmaatregelen is met ingang van 2022 een taakstellende bezuiniging van € 25.000 op het structurele werkbudget toerisme opgenomen.

Wat gaat het kosten ?

(x € 1.000)	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Meerjarenraming 2023	2024	2025
Lasten	944	1.396	1.053	696	698	698
Baten	279	274	302	304	307	292
Resultaat	**-665**	**-1.123**	**-751**	**-391**	**-391**	**-406**

Relevante afwijkingen tussen begroting 2021 en begroting 2022	Bedrag x € 1.000
Algemeen	
In 2022 worden meer interne uren doorberekend	107
Toerisme	
Lagere uitvoeringskosten in 2022 voor de toeristische agenda	265

Onderwijs

Inleiding

Kinderen en jongeren zijn belangrijk voor onze toekomst. Voldoende en kwalitatieve mogelijkheden op het gebied van onderwijs zijn naast leven, wonen, werken en ontspannen essentieel voor hun ontwikkeling. Het programma onderwijs levert dan ook een bijdrage aan onze kernwaarde 'sociale en vitale kernen'. Onderwijs zien wij tevens als middel om verder invulling te geven aan de strategische keuzen samenleven door ontmoeten en samenleven door verbinden. Ontmoeten en verbinden versterken de gemeenschapszin onder onze inwoners.

In de strategische toekomstvisie is tevens in het kader van een bereikbare en bedrijvige gemeente een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en samenwerking als speerpunt opgenomen. Dit op basis van de quatro helix (overheid, bedrijfsleven, onderwijs en maatschappelijke instellingen) om ook in de (nabije) toekomst over voldoende arbeidspotentieel in de regio te kunnen beschikken om de toenemende krapte op de arbeidsmarkt het hoofd te kunnen bieden.

Taakvelden

Dit programma omvat de taakvelden:
4.1 Openbaar basisonderwijs
4.2 Onderwijshuisvesting
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Wat willen we bereiken ?

Kinderen worden. gezien en gevolgd wat betreft hun groei en ontwikkeling. Zonodig wordt er tijdig extra zorg geboden in de vorm van voor- en vroegschoolse educatie zodat er sprake is van een goede startpositie. Basisscholen en het voortgezet onderwijs sluiten hierbij aan en zijn voor ons belangrijke partners bij het ontwikkelen van beleid en de uitvoer hiervan in de breedste zin van het woord. Dit om te realiseren dat we alle kinderen en jongeren in onze gemeente mogelijkheden bieden tot ontwikkeling op het gebied van onderwijs

Bezuinigingen

De bezuinigingen genoemd in onderstaande tabel zijn bezuinigingen die voortvloeien uit de begroting 2021. Bezuinigingen die pas vanaf 2022 ingaan, zijn tekstueel toegelicht in het programma.

Bezuinigingen	2021	2022	2023	2024	2025
Korten bijdrage stichting Kindante - LEA	17.000	57.345	57.345	57.345	57.345

Wat gaan we er voor doen?

Openbaar basisonderwijs

De statuten van Stichting Kindante, bevoegd gezag van de in onze gemeente gehuisveste openbare basisschool De Maaskei, bevatten een aantal bepalingen over de financiële documenten. Het vaststellen en het goedkeuren van de begroting en de jaarrekening is voorbehouden aan respectievelijk het College van Bestuur en de Raad van Toezicht van Stichting Kindante. Desondanks dient de gemeenteraad te worden geïnformeerd over de financiële stand van zaken. Middels een raadsinformatiebrief worden in mei (begroting) en in oktober (jaarrekening) deze stukken met de Raas gedeeld.

Onderwijshuisvesting

Integrale Huisvestingsplan Onderwijs
Zoals benoemd in de Kadernota 2022 is, onder leiding van ICS Adviseurs, een traject doorlopen dat moest leiden tot een geactualiseerde versie van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor de schoolgebouwen voor primair en voortgezet onderwijs. Op een open en constructieve wijze hebben de schoolbesturen (po/vo), de kindpartners en de gemeente (inclusief de raadsfracties) het overleg met elkaar gevoerd. Dat heeft geresulteerd in een concept IHP dat op 14 oktober 2021 is besproken door de raad.
Indien er uitvoering wordt gegeven aan het IHP, zullen de scenario 's uitgewerkt worden. De scenario's worden uitgewerkt aan de hand van een business-case. Alvorens hiermee van start te gaan vindt eerst een inventarisatie plaats van de benodigde expertise en de hiermee gemoeide kosten. Op basis hiervan zal een voorstel aan de raad worden gedaan om het benodigde voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen. De bevindingen van deze uitwerking worden opnieuw aan de raad ter besluitvorming voorgelegd met het gelijktijdige verzoek het hiervoor noodzakelijke investeringskrediet te voteren.

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Lokaal Integraal Jeugdbeleid
In het najaar van 2021 zijn we gestart met de invulling van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO), waarvoor gemeenten en scholen voor de komende 2,5 jaar extra middelen krijgen. Zie hiervoor ook het kopje Nationaal Programma Onderwijs. Deze ontwikkeling zorgt ervoor dat we bij de invulling ervan met dezelfde partners te maken hebben als binnen het lokaal integraal jeugdbeleid (LIJ). Het is dan ook noodzakelijk om goed te kijken naar de haalbaarheid van de openstaande doelstellingen vanuit het LIJ en terughoudend te zijn met nieuwe doelstellingen.
E.e.a. zal in samenspraak met onze samenwerkingspartners verder besproken en uitgewerkt worden, maar de verwachting is dat het NPO in 2022 en 2023 prioriteit krijgt. Wel is het mogelijk dat eventuele openstaande doelstellingen van het LIJ (of nieuwe doelstellingen) meegenomen kunnen worden in het NPO. Er is - voor zover we dat nu kunnen inschatten - naar alle waarschijnlijkheid sprake van grote mate van overlap.

Nationaal Programma Onderwijs
Het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) is een investeringsprogramma van het kabinet voor de komende 2,5 jaar om de gevolgen van de coronacrisis voor leerlingen op te vangen. Zowel scholen als gemeenten krijgen hiervoor extra middelen. Deze middelen dienen gebruikt te worden om onderwijsvertragingen in te halen die kinderen opliepen tijdens de coronapandemie. Wij zijn voornemens om samen met scholen, kinderdagopvang, (jeugdgezondheids)zorg en andere lokale partijen invulling te geven aan dit programma. Hiervoor zal er een netwerkbijeenkomst georganiseerd worden waarbij eerdergenoemde partners uitgenodigd worden. De ideeën/acties/ maatregelen die daaruit voortvloeien moeten aansluiten op de behoeften van kinderen in de gemeente Stein en bij de interventies die scholen al nemen. Daarom achten wij het van groot belang af te stemmen met o.a. schoolbesturen en kinderopvangorganisaties. Het kind van de ouder is immers de leerling van de school en de burger van de gemeente.

Voor elke leerling die op 1 oktober 2020 stond ingeschreven op een vestiging van een school in het primair of voorgezet onderwijs in de gemeente Stein, wordt er door het rijk een bedrag van € 118,08 beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn bedoeld voor de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023.

Wat gaat het kosten ?

(x € 1.000)	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Meerjarenraming 2023	2024	2025
Lasten	3.065	2.921	2.885	2.800	2.772	2.691
Baten	360	513	500	500	500	500
Resultaat	**-2.705**	**-2.408**	**-2.384**	**-2.300**	**-2.271**	**-2.191**

Relevante afwijkingen tussen begroting 2021 en begroting 2022	Bedrag x € 1.000
N.v.t.	

Sport, cultuur en recreatie

Inleiding

Het programma sport, cultuur en recreatie levert een bijdrage aan een duurzame leefomgeving met unieke waarden en in het bijzonder aan het verder versterken van de unieke omgevingskwaliteiten.
In de strategische toekomstvisie hebben wij opgenomen dat wij de belevingswaarde willen versterken door in te zetten op landelijke verstilling en het behoud van cultuurhistorische waarden. Waarbij wordt ingezet op onder andere internationale verbindingen, het versterken van ons toeristisch profiel en het uitbouwen van onze authentieke waarden waaronder de ligging aan het water. De waarde van onze openbare ruimte willen wij versterken door deze meer te benutten als plek voor ontmoeten, sporten en recreëren. Hierbij wordt tevens een belangrijke bijdrage geleverd aan de kernwaarde sociale en vitale kernen.

In het kader van de kernwaarde bereikbare en bedrijvige gemeente hebben wij als strategische keuze vrijetijdseconomie en recreatie als nieuwe economische pijler geformuleerd. Het programma sport, cultuur en recreatie levert een bijdrage aan de economische diversiteit die van belang is bij het verder ontwikkelen van een duurzame en lokale economie (zie ook programma Economie).

Tot slot levert dit programma een bijdrage aan het verder ontwikkelen van de kernwaarde sociale en vitale kernen. Cultuurhistorische waarden kunnen de eigen identiteit van een kern en het gevoel van gezamenlijke roots en sociale cohesie onder inwoners versterken waardoor invulling wordt gegeven aan de strategische keuze 'Trots en bewust van onze eigen(zinnige) identiteit en kwaliteiten'.

Taakvelden

Dit programma omvat de taakvelden:
5.1 Sportbeleid en activering
5.2 Sportaccomodaties
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
5.4 Musea
5.5 Cultureel erfgoed
5.6 Media
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Wat willen we bereiken ?

Onze inwoners en bezoekers waarderen momenteel de omgevingskwaliteiten zoals de groene verbindingen, de beleving van Stein als gemeente aan het water (Grensmaas), de cultuurhistorische waarden van onze verschillende kernen en de kwaliteit van de openbare ruimte. Om ook in de toekomst een duurzame woongemeente te blijven, willen wij deze unieke omgevingskwaliteiten die bestaan uit gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde samen met inwoners en ondernemers verder versterken. De waarde van ons groen (natuur en openbare ruimte) versterken wij door deze meer te benutten als plek voor ontmoeten, sporten en recreëren. Hierbij dragen wij tevens bij aan de kernwaarde sociale en vitale kernen.

Daarnaast willen we bereiken dat meer mensen in alle leeftijdscategorieën bewegen en sporten. Sport wordt hierbij gezien als middel en niet als doel. Daarmee is de relatie met het sociaal domein indirect gelegd. Door te bewegen en te sporten wordt ingezet op een gezondere levensstijl, op ontmoeten, verbinden en meedoen. Dit draagt bij aan positieve gezondheid waardoor mogelijk kosten binnen het sociaal domein voorkomen kunnen worden. Bewegen in de openbare ruimte vormt hier een onderdeel van.

Kunst en cultuur wordt meer verweven met ander beleidsterreinen zoals toerisme en het sociaal domein waarmee het een bijdrage levert aan het versterken van de gemeenschapszin in onze gemeente en daarmee een bijdrage levert aan het behouden van de sociale en vitale kernen.

Bezuinigingen

De bezuinigingen genoemd in onderstaande tabel zijn bezuinigingen die voortvloeien uit de begroting 2021. Bezuinigingen die pas vanaf 2022 ingaan, zijn tekstueel toegelicht in het programma.

Bezuinigingen	2021	2022	2023	2024	2025
Kunst openbare ruimte		50.000	50.000	50.000	50.000

Wat gaan we er voor doen?

Sportbeleid en activering

Sportakkoord
In 2020 werd het 'Gezond Sport- & Beweegakkoord Stein' (kortweg: sportakkoord) gesloten. Hierin zijn door gemeente en stakeholders de gezamenlijke ambities vastgelegd op het gebied van sport, bewegen, gezondheid en vitaliteit. Hoofddoel is dat iedereen in Stein moet kunnen sporten en bewegen, waarmee we bijdragen aan gezondere en gelukkigere inwoners. Om dit te realiseren, werken we aan vier thema's: gezond opgroeien, gezond meedoen, gezonde verenigingen en gezonde ruimte.
Het coronavirus toont nog maar eens extra het belang van vitaliteit, maar bemoeilijkt ook de implementatie van het akkoord. Desondanks zijn in het eerste jaar al mooie resultaten geboekt. In 2022 gaan we dan ook verder op de ingeslagen weg.

Cultuurpresentatie, productie participatie

Kunst openbare ruimte
Met ingang van 2022 is het aanvullende budget voor kunst en cultuur, dat in de periode van 2018 tot en met 2021 beschikbaar was, niet meer voorhanden. Daarom zijn er geen grootschalige kunstprojecten voor 2022 gepland.

Cultureel erfgoed

Sinds 2019 wordt er een jaarlijkse veteranen dag georganiseerd. Een afvaardiging van in de gemeente Stein woonachtige veteranen is kartrekker van de organisatie hiervan. Het programma voor 2022 wordt uiterlijk in Q1 van 2022 vastgesteld.

Media

Met ingang van 2021 zijn de informatie- en uitleenpunten in Urmond en Elsloo gesloten. Dit blijft in 2022 ongewijzigd. In 2021 staat een evaluatie van het bibliotheekwerk gepland. Deze zal naar verwachting niet voor grote wijzigingen in 2022 zorgen.

Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Openbaar groen
Groen draagt bij aan de versterking van de ruimtelijke structuur, de leefbaarheid, gezondheid en ook aan de duurzaamheidsdoelstellingen. In de groenstructuurvisie en het groenbeheerplan is de ontwikkeling en het beheer en onderhoud van het groen in de openbare ruimte en het groen in het landschap als buitengebied nader uitgewerkt. Aandachtpunten verwerkt voor de komende periode:

- Overname van het groenbeheer en onderhoud van groenvoorzieningen vanuit afgeronde civiele projecten: de beheers- en onderhoudskosten van het groen worden aan de voorkant in de projectbegroting opgenomen en na afronding van het project geborgd in de meerjarenbegroting;
- Het verantwoord en op de afgestemde kwaliteitsniveaus (IBOR) onderhouden van de groenvoorzieningen. In dit kader wordt op basis van het bomenbeheerplan in 2022 een nieuw onderhoudsbestek “bomen” gemaakt voor een komende termijn. Hierbij zal speciale aandacht zijn voor het planmatig onderhoud van de gemeentelijke bomen en bosstroken;
- Blijvend vergroten van de soortenrijkdom (biodiversiteit) door gerichte uitvoeringsmaatregelen en aanpassingen in het beheer en onderhoud van onder andere bermen, natuurweides en bomenbestand. Zo wordt er ook in 2022 voor bermen en natuurweides een onderhoudsbestek gemaakt voor een nieuwe termijn. In dit bestek worden de maaikaarten gevisualiseerd waarbij een differentiatie wordt gemaakt tussen intensief en extensief beheer;
- Het beheer en onderhoud rondom de start en rustplekken van de lange afstand wandelroutes, rustplekken en rivierparkings. Dit als onderdeel van de recreatieve toeristische impuls.

Wijkteams
De productiviteit van de wijkteams is in 2020 en 2021 ten opzichte van 2019 fors gedaald. De verwachting is dat deze daling zich ook in de komende jaren voortzet. De oorzaak is de in de basis verouderde populatie van medewerkers die door uitstroom, seniorenverlof en/of gezondheidsklachten steeds minder uren actief zijn. Daarnaast is vanaf 2021 een ontwikkeling zichtbaar dat de zogenaamde aanspreekpunten van ploegen als eerste uitstromen. Gevolg is dat na de uitstroom van het aanspreekpunt een ploeg achterblijft van medewerkers die niet volledig zelfstandig kunnen werken. Dit heeft een negatieve invloed op zowel de productiviteit als ook op de sociale stabiliteit van de betreffende ploeg.

In 2019 t/m 2021 hebben we het probleem deels kunnen ondervangen door efficiency-slagen door te voeren. In deze periode hebben we de technische staat van het areaal verbeterd en dus een kwaliteitsimpuls gegeven. Klimaatbestendige en meer onderhoudsvriendelijke beplantingen zijn aangeplant en daar waar nodig is de bodem verbeterd. In onze uitvoeringswijze hebben we meer ingezet op beeld gestuurd werken en zijn zo veel mogelijk werkzaamheden machinaal weggezet. Ondanks deze inspanningen is gebleken dat ook buiten het groeiseizoen de inzet van inhuur noodzakelijk is.

Om de productiviteit op peil te brengen en te houden is het budget van de wijkteams in de meerjarenbegroting structureel met € 40.000 verhoogd.

Daarnaast zijn de ‘werkbudgetten’ van de wijkteams op basis van het uitgavenpatroon van voorgaande jaren en bovenomschreven ontwikkelingen structureel met € 20.000 verhoogd. Deze extra middelen worden met name ingezet voor:
- onderhoud en inhuur van materieel: door de overname van het veelal verouderd materieel van Vidar is extra onderhoud en inhuur van vervangend materieel nodig;
- kosten als gevolg van schades;
- opleidingen: voor de doorontwikkeling van de eigen populatie zijn extra opleidingskosten nodig;
- indexering; op de budgetten is een prijsindexering van 1,5% toegepast;

Relatie verbonden partij met realisatie programma

Verbonden partij	Samenwerkings-vorm	Wat is de bijdrage aan dit programma?
Steinerbos BV	Privaat	Bijdrage aan de vrijetijdseconomie en toerisme
NV Theodora	Privaat	Het verkrijgen van extra inkomsten voor de gemeente uit eventueel verkregen dividend.

Wat gaat het kosten ?

(x € 1.000)	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Meerjarenraming 2023	2024	2025
Lasten	4.926	5.339	4.968	4.937	5.016	4.980
Baten	591	459	476	464	466	469
Resultaat	**-4.335**	**-4.881**	**-4.493**	**-4.473**	**-4.550**	**-4.511**

Relevante afwijkingen tussen begroting 2021 en begroting 2022	Bedrag x € 1.000
Sportbeleid	
In 2021 is er een incidentele post binnen het budget sportbeleid beschikbaar voor enkele intensiveringen binnen het beleid, denk aan het sportakkoord. Dit budget is in 2022 niet meer beschikbaar.	134
Kunstwerken	
In 2022 is het budget voor kunstwerken niet meer beschikbaar. Dit is onderdeel van de bezuinigingen in de begroting 2021.	50
Steinerbos	
In 2021 heeft er, in verband met corona, een incidentele bijdrage plaatsgevonden aan Steinerbos (370). Daarnaast heeft er, in verband met corona, huurverlaging plaatsgevonden (82)	452
Sportaccommodaties	
Hoger budget voor energie door stijging van de energieprijzen	-44
Hogere onderhoudskosten in 2022	-64
Hogere kapitaallasten agv investeringen Mergelakker en 't Hetjen	-62

Sociaal Domein

Inleiding

Het programma sociaal domein levert een bijdrage aan de kernwaarde sociale en vitale kernen. Binnen onze kernen is sprake van dorpse saamhorigheid en gemeenschapszin. In onze kernen zijn inwoners actief, helpen ze elkaar en nemen ze zelf initiatief. Dit willen we behouden en verder versterken. Samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties blijven we grote maatschappelijke opgaven ook de komende jaren het hoofd bieden.
Actief eigenaarschap van onze inwoners en ondernemers is een strategische keuze die wij verder willen stimuleren zodat zij meer ruimte, zeggenschap en verantwoordelijkheid krijgen voor eigen initiatieven.

Het programma sociaal domein levert een bijdrage aan de kernwaarde bereikbare en bedrijvige gemeente. Het gaat dan in het bijzonder om de strategische keuze van voldoende arbeidspotentieel waarbij participatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt onderdeel is.

We intensiveren de samenwerking en werken toe naar partnerschap met de betrokken partijen om nog beter op de hoogte te zijn van dat wat er speelt. We maken daarbij gebruik van data en up-to-date sturingsinformatie. Deze informatie zetten we ook in bij het vormgeven van de aanbestedingen voor Wmo-hulp en Jeugdhulp.

Op het gebied van wonen en zorg is er een opgave voor de gemeente Stein. Er is sprake van bevolkingskrimp, van vergrijzing en ontgroening. Aansluitend op het rijksbeleid stimuleren wij dat mensen langer thuis blijven wonen in hun vertrouwde omgeving. Daarom streven wij naar toekomstbestendige kernen, met passende (zorg- en welzijn)voorzieningen en een infrastructuur die aansluit bij de uitdagingen van deze tijd.

Het sociaal domein zal ook in 2022 mede gericht zijn op het project Grip Op Sociaal Domein. Op basis van gemaakte keuzes door het college en de raad zullen de beheersmaatregelen verder doorgevoerd worden. Daarnaast zijn er al zaken in 2021 in gang gezet, die in 2022 door zullen lopen.

Taakvelden

Dit programma omvat de taakvelden:
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
6.2 Wijkteams
6.3 Inkomensregelingen
6.4 Begeleide participatie
6.5 Arbeidsparticipatie
6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-
6.81 Geëscaleerde zorg 18+
6.82 Geëscaleerde zorg 18+

Wat willen we bereiken ?

Na het raadsbesluit over de beheersmaatregelen, wordt in het jaar 2022 verder uitvoering gegeven aan de beheersmaatregelen en een verdere verdieping in het project 'Grip op Sociaal Domein' aangebracht met inachtneming van het integraal beleidsplan sociaal domein 2018-2023.

Met dit beleidsplan inclusief de bijbehorende uitvoeringsagenda wordt voorzien in een vertaling van de strategische kernwaarden "sociale en vitale kernen" en "bereikbare en bedrijvige gemeente". De centrale thema's hierbij zijn:

1) Kracht bij mensen zelf
2) Integrale samenwerking
3) Maatwerk & kwaliteit
4) Communicatie & informatievoorziening
5) Innoveren en experimenteren

De uitvoeringsagenda wordt jaarlijks geëvalueerd en eveneens wordt jaarlijks een uitvoeringsagenda opgesteld voor het volgende jaar.

Het streven is om ook in 2022 en volgende jaren meer grip te krijgen op het Sociaal Domein in brede zin door:
- Onze cirkel van invloed zo groot mogelijk te maken;
- Het versterken van samenwerkingen;
- Het aanscherpen van beleid;

Bezuinigingen

De bezuinigingen genoemd in onderstaande tabel zijn bezuinigingen die voortvloeien uit de begroting 2021. Bezuinigingen die pas vanaf 2022 ingaan, zijn tekstueel toegelicht in het programma.

Bezuinigingen	2021	2022	2023	2024	2025
PIW		50.000	50.000	50.000	50.000
Mantelzorg		1.500	1.500	1.500	1.500
THC de Brug	7.600	19.000	38.000	38.000	38.000
Regionale subsidie Levanto	2.940	2.940	2.940	2.940	2.940
Vluchtelingenwerk		2.445	2.445	2.445	2.445
Sociale werkvoorziening	30.000	60.000	90.000	90.000	90.000
Aanbesteding begeleiding		17.000	17.000	17.000	17.000
Huishoudelijke hulp	20.000	40.000	60.000	60.000	60.000
Individueel vervoer	1.356	4.746	8.136	10.000	10.000
Woningaanpassingen	2.000	4.000	6.000	6.000	6.000
Eigen bijdrage			4.560	4.560	4.560
Voordeel zorg door POH	120.000	240.000	360.000	360.000	360.000
Praktijk Ondersteuner Huisarts (POH)		-23.000	-23.000	-23.000	-23.000
Aanbesteding Jeugd			180.000	180.000	180.000

Wat gaan we er voor doen?

Samenkracht en burgerparticipatie

Wet inburgering
Vanaf 1 januari 2022 zal de nieuwe wet Inburgering ingaan. Gemeentes krijgen een grotere rol rondom de integratie en participatie van statushouders. Zo is de gemeente verantwoordelijk voor de inkoop van inburgeringscursussen en zullen er aan de hand van een Plan Inburgering en Participatie (PIP) doelen worden gesteld met de statushouder. Om de implementatie goed te laten verlopen worden de Zuid-Limburgse gemeentes ondersteund door Divosa. Het inkoopproces wordt ook op Zuid-Limburgse schaal aangepakt. Voor de overige nieuwe taken zoals PIP (Persoonlijke Integraties Plan), maatschappelijke begeleiding en Participatieverklaringstraject werken we samen met de gemeenten Sittard-Geleen en Beek.

Het Rijk stelt middelen beschikbaar voor de in- en uitvoering van de nieuwe wet. Dit doen ze via het gemeentefonds (€ 86.065) en via een specifieke uitkering. De middelen die via het gemeentefonds beschikbaar worden gesteld zijn bestemd voor de uitvoeringskosten en zijn toereikend.
De middelen die via een specifieke uitkering beschikbaar gesteld worden, zijn gebaseerd op aantal inburgeraars in een gemeente en bestemd voor de daadwerkelijke voorzieningen. De totale bekostiging is vooraf niet bekend en afhankelijk van het aantal inburgeraars dat jaarlijks vanaf 2022 in onze gemeente instroomt. De kosten voor de inburgeringsvoorzieningen hebben betrekking op: de kosten van de leerroutes, de Module Arbeid en Participatie (MAP), maatschappelijke begeleiding, het Participatieverklaringstraject (PVT) en de inzet van tolken.
De beschikbare rijksmiddelen zijn maximaal € 12.712 per asielmigrant en € 589 per gezinsmigrant.

Eigen Kracht
Op 22 juli 2021 heeft de raad besloten om voor de komende vier jaar (2022-2025) incidenteel voor 4 jaar € 40.000 per jaar beschikbaar te stellen voor burgerinitiatieven. Dit naar aanleiding van de evaluatie van de subsidieregeling in 2020 en de daarop ingediende motie. In 2025 wordt de eigen kracht regeling wederom geëvalueerd.

Doorontwikkeling gebiedsgericht werken
In navolging van de evaluatie DOPsgewijze aanpak (2017), gaan we in 2022 het gebiedsgericht werken verder uitrollen in de gemeente. Dit betekent dat de vraagstukken en initiatieven in wijken en dorpen meer in samenhang per gebied worden besproken en opgepakt.
We gaan de doorontwikkeling projectmatig organiseren en benutten de leerpunten die we hebben opgedaan en nog zullen opdoen in de wijk Nieuwdorp. In deze wijk experimenteren we met integraal gebiedsgericht samenwerken met meerdere partijen aan meerdere opgaven tegelijk, onder andere in het kader van de Omgevingswet.

WAP Nieuwdorp
Sinds 2019 werken we in de wijk Nieuwdorp aan het Wijkactieprogramma (WAP).
We focussen komende jaren op vier geprioriteerde opgaven: Bruisend Hart, Aanpak Woningvoorraad Kwadrant Zaam Wonen, Sociale kracht en contact en 360 graden Nieuwdorp.
Dit is vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst (SOK).
Vanaf 2022 worden komende jaren diverse voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd om de kapitaalintensieve projecten Aanpak Woningvoorraad en Bruisend Hart te realiseren.
Hier hoort ook besluitvorming bij om het benodigde budget voor realisatie te reserveren.
Voor het faciliteren van het algemene WAP proces heeft het college in juli 2021 ingestemd met het beschikbaar stellen van een incidenteel werkbudget van € 20.000 per jaar voor komende vijf jaar. Het gaat om een cofinancieringsbudget waaraan andere kapitaalkrachtige samenwerkingspartijen - Zaam Wonen en Vivantes - ook bijdragen

Informele zorg
Met het Netwerk Informele Zorg Stein werken we aan oplossingen voor actuele onderwerpen op het gebied van ‘zorgen voor elkaar’. Voorbeelden hiervan zijn respijtzorg en samenwerking tussen formele en informele zorg. Dat doen we zoveel mogelijk binnen de bestaande budgetten binnen het Sociaal Domein.

Financiele gezondheid
In 2022 geven we verder invulling aan het uitvoeringsplan schuldhulpverlening 2021-2025. We richten ons daarbij onder meer op het afronden van de taakuitbreiding uit 2021 en de ondersteuning van jongeren met financiële problemen. We evalueren de pilot schuldhulpverlening aan ondernemers uit 2021 en gebruiken de aanbevelingen om deze dienstverlening structureel in te richten. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden voor het implementeren van saneringskredieten. Dat doen we zoveel mogelijk binnen de bestaande budgetten van armoedebeleid en schuldhulpverlening. De haalbaarheid daarvan wordt onder meer beïnvloed door maatschappelijke ontwikkelingen en de mogelijke gevolgen van de Coronacrisis.

Mantelzorgondersteuning
In 2022 is opnieuw minder budget beschikbaar voor mantelzorgondersteuning als gevolg van de beheersmaatregelen in het Sociaal Domein. In 2022 is € 92.000 beschikbaar ten opzichte van € 112.000 in 2021. Desondanks heeft het Steunpunt Mantelzorg Zuid aangegeven het niveau van dienstverlening in 2021 in stand te kunnen houden. Het betreft hier met name directe ondersteuning van mantelzorgers, individueel en groepsgewijs. Met als doel hun draagkracht te vergroten en de draaglast te verlichten.

Sociale inclusie
Voor elke gemeente is digitale dienstverlening en digitale toegankelijkheid nu de standaard. Want een digitale dienstverlening is niet voor iedereen meteen een toegankelijke dienstverlening. Bijvoorbeeld ouderen, mensen met een (tijdelijke) beperking en mensen met minder digitale vaardigheden lukt het niet altijd om gebruik te maken van websites en andere digitale kanalen. In 2022 zal hier een verdere verdieping op plaatsvinden en zal de gemeente verbonden partijen en samenwerkingspartners ook oproepen om meer in te zetten op digitale toegankelijkheid.

Collectief vervoer
Inwoners die gebruik maken van Omnibuzz vervoer betalen vanaf 2022 een hogere eigen bijdrage. Vanaf 01-01-2022 betalen inwoners in plaats van € 0,83 per zone een bijdrage van € 0,95 per zone. Deze tariefsverhoging is een beheersmaatregel die uitgevoerd is conform project 'Grip op het Sociaal Domein'.

Welzijnswerk
In het kader van het project 'Grip op het sociaal domein' zullen in 2022 opnieuw subsidieverlagingen op subsidiebudgetten plaatsvinden of blijft de verlaging gehandhaafd. Voor PIW betekent dit een subsidieverlaging van € 50.000 op hun huidige subsidiebedrag. Er worden afspraken met PIW gemaakt om met minder subsidie scherpere keuzes te maken op het gebied van de basis dienstverlening en veranderopgaven. Daarnaast zijn de gevolgen van de beheersmaatregelen zichtbaar waardoor monitoring belangrijk blijft. Een voorbeeld hiervan zijn de oplopende wachtlijsten bij stichting MEE Zuid-Limburg.

Inkomensregelingen

Vidar
Wsw
In het kader van het formeel werkgeverschap voor de Wsw-medewerkers is besloten om een gemeenschappelijke regeling op te richten. Voor dit onderdeel is een separate ontwerpbegroting en meerjarenraming GR Wsw Vidar vormgegeven waarin het negatief subsidieresultaat, bijdrage in overig resultaat en de Wsw subsidieverlening verwerkt is. De meest recente begrotingen zijn in de gemeenteraad van gemeente Stein in mei 2021 vastgesteld. In de voorliggende begroting zijn geen financiële afwijkingen ten opzichte van de vastgestelde begrotingen in mei 2021 aangebracht.

Bijdrage Vidar
Deze component gaat over de bijdrage die de gemeente Stein moet betalen aan de centrumgemeente Sittard-Geleen voor de uitvoering van de activiteiten die vastgelegd zijn in de centrumregeling en dienstverleningsovereenkomst. Deze component bestaat uit de bijdrage aan loonkosten en overhead. De uitvoeringskosten zijn behoudens het verwerken van indexatie op vergelijkbaar financieel niveau gebleven. Vanuit Vidar is in verband met autonome ontwikkelingen en bedrijfsvoeringsaspecten vanaf 2022 meerjarig een aanvullende bijdrage in uitvoeringskosten gevraagd. Hierover zal de komende periode eerst op bestuurlijk niveau overleg plaatsvinden.

In het afgelopen jaar is Vidar erin geslaagd om steeds meer mensen met een Participatiewetuitkering (hierna te noemen P-medewerkers) passende arbeid te bieden en daarmee te investeren in hun arbeidsvermogen en, in het verlengde, hun welzijn. Binnen de activiteiten van

de BV is binnen 1 jaar hun aantal toegenomen, waarmee een belangrijke doelstelling van Vidar tot uitdrukking komt: het bieden van passende arbeid. Ondanks dat deze ontwikkeling leidt tot minder uitkeringen voor de deelnemende gemeenten nemen de kosten voor de BV toe. Voor de gemeente Stein betekent dit naar verwachting een meerjarig nadelig financieel effect van € 163.000 per jaar. De verklaring daarvoor is dat deze P-medewerkers veelal op posities komen van Sw-medewerkers, waarvan de loonkosten voor Vidar aanzienlijk lager zijn, vanwege de rijksontvangsten voor Sw- loonkostensubsidie. Voor gemeenten betekent deze ontwikkeling minder mensen in een uitkering (ofwel lagere programmakosten). De gemeente Stein blijft zich inzetten voor het realiseren van de inhoudelijke (schaarbeweging) en financiële uitgangspunten zoals verwoord in het dienstverleningsconcept Vidar. Vanaf kwartaal 3 van 2021 zal er de KPI 'doelmatigheig' worden geïmplementeerd , waardoor er betere monitoring en waar mogelijk sturing aan gegeven kan worden.

Programmakosten gemeente Stein
In de begroting van de gemeente Stein zijn middelen opgenomen aangaande de programmakosten (bijvoorbeeld algemene bijstand en bijzondere bijstand). In 2021 zien we én in 2022 verwachten we een (substantiële) stijging van de programmakosten. De belangrijkste verklaring voor deze stijging is de coronacrisis. Overige redenen zijn: toename bewindvoeringskosten, harmonisatie van beleid en een verhoogde taakstelling statushouders (inrichtingskosten). We verwachten dat de programmakosten gedurende of na 2022 dalen. Dit is echter afhankelijk van de effecten van de Coronacrisis, de reguliere instroom in de sociale zekerheid en het al dan niet behalen van de inhoudelijke ('schaarbeweging') en financiële uitgangspunten zoals verwoord in het dienstverleningsconcept Vidar.
Dit zal worden gemonitord en via (kwartaal)rapportages worden bewaakt, zodat er waar mogelijk tijdig gestuurd kan worden op de ontwikkelingen en trends.

We vangen de benodigde bijstelling van de programmakosten voor 2022 enerzijds op via een bijstelling van de BUIG-uitkering. Anderzijds wordt er voorgesteld om de door het Rijk beschikbaar gestelde coronamiddelen uit de corona-reserve aan te wenden om deze extra instroom binnen de P-wet te kunnen opvangen (€ 267.000). Vanaf 2023 kan deze bijstelling volledig opgevangen worden met de bijstelling van de BUIG-uitkering. Dit betekent dat de bijstelling voor de programmakosten budgettair neutraal wordt verwerkt in de begroting vanaf 2023 en voor 2022 er voor een gedeelte een onttrekking van € 267.000 aan de corona-reserve benodigd is. Monitoring van het aantal verstrekte uitkeringen blijft hier zeer van belang om te kunnen anticiperen op de ontwikkelingen. We gaan op basis van doelmatigheid ook sturen vanaf kwartaal 3 binnen Vidar.

Samenvattend betekent dit dat deze 3 componenten een nadelig effect hebben op de begroting 2022 voor een bedrag van structureel € 163.000. Tevens wordt voorgesteld voor 2022 een bedrag uit de corona-reserve te onttrekken van € 267.000 .

Begeleide participatie

Sociale werkvoorziening
Dit onderdeel is terug te vinden bij het kopje 'Vidar' onder taakveld Inkomensregelingen. Aangezien Vidar zowel de Wsw als de Participatiewet voor ons uitvoert is dit onder dit taakveld integraal beschreven.

Maatwerkvoorzieningen (Wmo)

Aanbesteding begeleiding en Beschermd Wonen
Sinds 2015 zijn de maatwerkvoorziening (groeps)begeleiding en Beschermd Wonen twee taken die gedecentraliseerd zijn en waar gemeenten vanuit de Wmo uitvoering aan moeten geven. Vanwege landelijke ontwikkelingen zal de uitvoering van beide taken opnieuw vormgegeven moeten worden. Voor Wmo (groeps)begeleiding betekent dit dat de huidige indicatie- en bekostigingssystematiek

wijzigt waarbij de nieuwe contracten per 1-1-2022 ingaan en waarvan een reële kostprijs onderdeel is. Vanwege deze ontwikkelingen worden in het 4e kwartaal van 2021 herindicaties uitgevoerd. De financiële effecten zullen vanaf 2022 zichtbaar worden en uiteindelijk vertaald worden in de bestuursrapportage 2022. De aanbesteding begeleiding is onderdeel van het project 'Grip op het sociaal domein'.

Gemeenten zijn sinds de invoering van de Wmo 2015 verantwoordelijk voor Beschermd Wonen. Tot op heden is de gemeente Maastricht (als centrumgemeente) gemandateerd voor de uitvoering van onze gemeentelijke taak. De centrumgemeenten in Nederland ontvangen hiervoor het bijbehorende budget. Vanwege de landelijke doordecentralisatie van Beschermd Wonen wordt zowel het budget als de uitvoering van deze taak overgeheveld naar alle gemeenten afzonderlijk. Voor de regio Westelijke Mijnstreek betekent dit een ontvlechting met centrumgemeente Maastricht per 1 januari 2022 waarbij gemeente Sittard-Geleen als centrumgemeente voor de regio Westelijke Mijnstreek zal fungeren.

Project Dubbel Duurzaam
Dubbel duurzaam bestaat uit activiteiten die gericht zijn op het begeleiden, informeren en bewust maken van mensen als het gaat om levensloopbestendig en energieneutraal wonen. Zo is het Huis van de Toekomst geopend waarin mensen zich kunnen laten informeren en inspireren over mogelijkheden rondom levensloopbestendig wonen. Ook worden er door adviseurs onder andere zorgscans afgenomen bij woningbezitters met als doel hen te informeren in hoeverre een woning levensloopbestendig is en welke investeringen mogelijk zijn. Deze activiteiten zijn allemaal erop gericht om mensen te ondersteunen bij het op een prettige manier langer zelfstandig thuis wonen en zal ook in 2022 verder uitgerold worden.

Maatwerkdienstverlening 18+

Binnen de huishoudelijke ondersteuning zien we nog steeds een forse toename in het aantal indicaties. Dit heeft mede te maken met de aanzuigende werking na de invoering van het abonnementstarief voor Wmo voorzieningen. Daarnaast hebben we te maken met een vergrijsde doelgroep. De verwachting voor 2022 is dat de toename in het aantal indicaties nog steeds zal toenemen. Vanwege verlenging van het huidige contract met twee jaar vanaf 2022, zijn opnieuw reële tarieven ontwikkeld in samenwerking met een extern onderzoeksbureau. Hiermee voldoet de gemeente Stein aan de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) reële kostprijs. In verband met bovenstaande ontwikkelingen wordt voorgesteld om het budget voor Huishoudelijke ondersteuning met € 383.000 naar boven bij te stellen.

Maatwerkdienstverlening 18-

Jeugdzorg
Binnen het onderdeel Jeugd zijn twee beheersmaatregelen opgenomen. Enerzijds de aanbesteding Jeugd waarvan verwacht wordt dat dit vanaf 2023 een financieel voordeel gaat opleveren van structureel € 180.000 (zie onder 'transformatieplan jeugd'). En anderzijds wordt er structureel een bedrag van € 59.000 voordeel verwacht in het kader van geïndiceerde Jeugdhulp, door nog beter te kijken naar wat écht nodig is en een betere controle op wat geleverd wordt. Concreet zal hierbij gelet worden op: indicatiestelling naar gebruiksperiode en niet standaard voor 1 jaar; het aanscherpen van de definitie gebruikelijke zorg; voorkomen van stapeling van arrangementen; beperken van het aantal aanbieders; alleen erkende, bewezen interventies inzetten; sturen op prestaties; meer samenwerking met huisartsen enz.

De kosten voor JeugdzorgPlus lopen de afgelopen jaren op. In de begroting 2022 wordt het budget met € 180.000 naar boven bijgesteld. JeugdzorgPlus is een vorm van gesloten jeugdhulp die wordt geboden aan kinderen en jongeren die niet te bereiken zijn door lichtere vormen van hulpverlening. Gemeenten hebben hier weinig sturingsmogelijkheden in aangezien JeugdzorgPlus wordt toegewezen door de kinderrechter, op voordracht van een Gecertificeerde Instelling.

Praktijkondersteuners Jeugd
In 2022 zal er voor € 160.000 ingezet worden op POH-Jeugd. Dit betreft een structurele uitbreiding van € 23.000 voortvloeiende uit de beheersmaatregelen Sociaal Domein. De extra investeringen zijn vooraf benodigd om financiële voordelen te kunnen gaan realiseren.
De praktijkondersteuner is een belangrijke schakel in het proces om minder jeugdigen via de huisartsen door te verwijzen naar duurdere 2e-lijns zorg. Dit zal leiden tot het terugdringen van de kosten. Het financieel voordeel dat gerealiseerd kan worden is gebaseerd op ervaringscijfers bij andere gemeenten waarbij, dankzij de inzet van de POH-jeugd, het aantal verwijzingen door huisartsen naar de 2e-lijns zorg met 30% tot 60% is afgenomen. Het financieel voordeel voor 2022 wordt geraamd op € 240.000 (1/3 minder doorverwijzingen), oplopend naar € 360.000 in 2023 en 2024.

Transformatieplan Jeugd en aanbesteding Jeugdzorg
De 16 gemeenten in Zuid-Limburg werken sinds 2015 samen op het gebied van Jeugdhulp. De huidige zorgcontracten in de regio lopen af per 1 januari 2023. De nieuwe contracten moeten, zo stelt de norm voor opdrachtgeverschap, in juli 2022 afgesloten zijn zodat het veld (aanbieders en toegangen) een half jaar de tijd hebben voor de implementatie.
Om handen en voeten te geven aan de doorontwikkeling van de (inkoop) jeugdhulp, uitgaande van de beleidsvisie die er in 2019 is vastgesteld, is het regionale transformatieplan jeugd 2023 opgesteld. Het transformatieplan beschrijft de uitvoering van het proces hoe de 16 Zuid-Limburgse gemeenten invulling geven aan de doelen die ze samen willen bereiken.

Per doelgroep wordt een inhoudelijke koers bepaald en daar de juiste verwervingen en bekostigingsmodellen bij gezocht. Er zijn zes multidisciplinaire werkgroepen aan de slag. Eén voor elke doelgroep (Verblijf, Wonen, Begeleiding, Specialistisch en Crisis) en een werkgroep Kennis en Expertise.
Er wordt afgestapt van een productgerichte benadering en er zal meer aandacht zijn voor de doelgroepen en de zorg die zij nodig hebben. Daarnaast is het belangrijk om op het gebied van bedrijfsvoering beter in control te komen en te investeren in resultaatsturing. Op basis van heldere sturingsinformatie en rekening houdend met de ontwikkelingen kan er zo, waar nodig, tijdig bijgestuurd worden om de doelstellingen te behalen.

Transformeren is niet iets wat je er ‘even bij doet’. Om recht te doen aan de opgave is tijdelijk extra formatie nodig. De werkgroepen zijn aangevuld met inhoudelijke expertise en de inzet van twee regionale transformatieleiders die als procescoördinatoren optreden.
Totale kosten voor de regio bedragen voor de jaren 2021 en 2022 maximaal € 2.320.332. Dit betreft dus een tijdelijke investering tot en met 2022. Deze benodigde kosten worden gezamenlijk in de regio gedragen en naar rato verdeeld. Voor Stein komt dit neer op een totaalbedrag van maximaal € 95.681. Dit betreft een incidentele bijdrage en er wordt dan ook voorgesteld om dit te dekken uit de algemene reserve.
Een van de uitgangspunten van de nieuwe inkoopstrategie is kostenbeheersing. Ervaringen in andere gemeenten leren dat met deze systematiek een kostenbesparing mogelijk is. Voor Zuid-Limburg gaan we uit van een uiteindelijke vermindering van de kosten voor jeugdhulp van naar verwachting 5%.

Geëscaleerde zorg 18+

De Inloop GGZ blijft een toegevoegde waarde voor de gemeente Stein. Door de coronamaatregelen is de inloop in 2021 verplaatst van het Buurthuis Nieuwdorp naar het Taterheukske te Urmond. In 2022 zal beslist worden of deze locatie blijft voor de Inloop GGz of dat zij toch terug verhuizen naar Buurthuis Nieuwdorp. In het kader van de beheersmaatregelen geldt nog steeds een jaarlijkse bezuiniging van € 17.000.

Er is op grond van de wet sprake van verplichte regionale samenwerking op het gebied van Beschermd Wonen (BW) en Maatschappelijke Opvang (MO). De decentralisatie voor Beschermd Wonen zal starten per 2022. De ontvlechting met de huidige centrumgemeente Maastricht stond in 2021 centraal. De gemeente Sittard-Geleen wordt de centrumgemeente per 2022. Beschermd Wonen is onderdeel van de aanbesteding Begeleiding Wmo die opgestart is in 2020 en verder is voortgezet in 2021. De decentralisatie Maatschappelijke Opvang (MO) wordt on hold gezet. Hierover besluit men landelijk pas over 4 jaar.

Geëscaleerde zorg 18-

Uitvoering VT-meldingen
Meldingen die bij Veilig Thuis binnenkomen en doorgezet worden naar het lokale veld worden voor Stein opgepakt door Partners In Welzijn. Een van de opgestelde beheersmaatregelen betreft het inbesteden van deze taak, ofwel het door ons gemeentelijk team Wmo/Jeugd zelf uitvoeren van deze taak.
In de tweede helft van 2021 zou een geleidelijke (gedeeltelijke) overdracht van PIW aan team Wmo/Jeugd plaatsvinden, waarbij de medewerkers van team Wmo/Jeugd zich de aanpak eigen kunnen maken. Vervolgens zou de gehele taak per 1-1-2022 door ons zelf kunnen worden uitgevoerd. Een eerste inventarisatie wees uit dat dit een besparing op zou kunnen leveren van € 35.000 per jaar ingaande 2022. Gedurende de geleidelijke overdracht van de taak zouden eveneens de voor- en/of nadelen, zowel financieel als inhoudelijk, beter/nauwkeuriger inzichtelijk worden.
Vanwege personeelsverloop bij team Jeugd is hierin vertraging ontstaan en kon de geleidelijke overdracht in 2021 niet plaatsvinden. Getracht wordt om dit (versneld) in het eerste kwartaal van 2022 te laten plaatsvinden, zodat volledige inbesteding per 1 april 2022 kan plaatsvinden. De mogelijkheid bestaat dat door de vertraging van het moment van inbesteden de haalbaarheid van deze beheersmaatregel onder druk komt te staan.

Relatie verbonden partij met realisatie programma

Verbonden partij	Samenwerkings-vorm	Wat is de bijdrage aan dit programma?
Vixia	GR	Het versterken van de lokale economie door het uitvoeren van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW)
Omnibuzz	GR	Het zorgdragen voor het vervoer van klanten met een beperking die een beroep kunnen doen op de Wet maatschappelijke ondersteuning. Daarnaast wordt de zelfredzaamheid en participatie van mensen met een beperking bevorderd.

Wat gaat het kosten ?

(x € 1.000)	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Meerjarenraming 2023	2024	2025
Lasten	29.665	29.903	28.537	27.767	27.609	27.677
Baten	8.230	6.393	5.730	5.689	5.641	5.588
Resultaat	**-21.435**	**-23.511**	**-22.807**	**-22.078**	**-21.968**	**-22.088**

Relevante afwijkingen tussen begroting 2021 en begroting 2022	Bedrag x € 1.000
Maatschappelijke activiteitensubsidie	
Er was in 2021 een incidenteel budget beschikbaar voor dit doel. Dit was beschikbaar gesteld via het coalitieakkoord. In 2022 is dit niet meer beschikbaar.	120
Sociale werkvoorziening	
Gezien de afname van het aantal WSW-ers, daalt dit budget jaarlijks met een substantieel bedrag	259
Wmo woningaanpassing	
In 2021 was er een incidentele piek in de uitgaven van de woningaanpassingen. Dit werd veroorzaakt door 2 dure indicaties.	109
Implementatiebudget Grip op Sociaal Domein	
Er was in 2021 een incidenteel budget beschikbaar voor dit doel. In 2022 is dit niet meer beschikbaar.	265
Jeugdzorgplus	
In 2022 is voorgesteld het budget voor JeugdzorgPlus met een fors bedrag naar boven bij te stellen.	-180
Beheersmaatregel subsidies	
Een aantal beheersmaatregelen/subsidieverlagingen gaan pas in vanaf 2022, waardoor het budget in 2022 lager is dan in 2021.	72
Implementatiebudget Inburgering	
Er was in 2021 een incidenteel budget beschikbaar voor dit doel. In 2022 is dit niet meer beschikbaar.	45
Dak-en thuisloosheid	
Er was in 2021 een incidenteel budget beschikbaar voor dit doel. In 2022 is dit niet meer beschikbaar.	50
Mantelzorg en Steinse cadeaubon	
In 2022 is er minder beschikbaar voor subsidie aan Steunpunt Mantelzorg en is er geen incidenteel budget meer beschikbaar voor de Steinse cadeaubon.	44
Jongerentop	
Er was in 2021 een incidenteel budget beschikbaar voor dit doel. In 2022 is dit niet meer beschikbaar.	35
Extra bijdrage Vidar	
Voor Vidar BV is een extra bijdrage benodigd, die in 2021 nog niet beschikbaar was.	-163
Toename indicaties Participatiewet	

Gesaldeerd met de extra inkomsten via de BUIG-uitkering dient het budget naar boven bijgesteld te worden i.v.m. een verwachte instroom grotendeels veroorzaakt door de corona-crisis.	-280
Implementatiebudget overgang naar Vidar	
Er was in 2021 een incidenteel budget beschikbaar voor dit doel. In 2022 is dit niet meer beschikbaar.	442

Volksgezondheid en milieu

Inleiding

Het programma volksgezondheid en milieu levert een bijdrage aan de kernwaarde een duurzame leefomgeving met unieke waarden. Het gaat dan met name om de strategische keuze 'duurzame ontwikkeling' binnen deze kernwaarde. De komende jaren staan we immers ten gevolge van de doelstellingen uit het Klimaatakkoord voor grote opgaven op het gebied van duurzaamheid en klimaatadaptatie. Deze opgaven zien wij als een urgente uitdaging om de leefomgeving verder te ontwikkelen.

Daarnaast biedt dit programma in algemene zin (wettelijke) randvoorwaarden ter bescherming van de gezondheid van onze inwoners waarbij een relatie gelegd kan worden met een gezonde leefomgeving.

Taakvelden

Dit programma omvat de taakvelden:
7.1 Volksgezondheid
7.2 Riolering
7.3 Afval
7.4 Milieubeheer
7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Wat willen we bereiken ?

Stein heeft unieke omgevingswaarden die we willen behouden en versterken. Enerzijds vanwege de gunstige geografische ligging en anderzijds door de aanwezigheid van hoogwaardige voorzieningen. Door de cultuurhistorische waarden, de ligging aan de Grensmaas en diverse groene verbindingen is tevens sprake van landelijk wonen binnen een groter verstedelijkt gebied. Deze troeven willen we nog verder uitspelen om ons als woongemeente te profileren. De komende jaren staan we ten gevolge van de doelstellingen uit het Klimaatakkoord voor grote opgaven op het gebied van duurzaamheid en klimaatadaptie. Deze opgaven zien wij als een urgente uitdaging om de leefomgeving verder te ontwikkelen.

Door middel van een duurzaamheidsagenda willen deze opgaven het hoofd te bieden. Een dergelijk programma moet ruimte bieden aan projecten die Stein als energie-neutrale gemeente op de kaart zetten. Ook op het gebied van gemeentelijke belastingen wordt onderzoek gedaan naar mogelijkheden voor het invoeren van zogenaamde “groene leges”. Deze mogelijkheden zullen in het nieuwe belastingplan worden uitgewerkt.

Ons gezondheidsbeleid heeft als doel gezondheidsbevordering en preventie van gezondheidsproblemen bij onze bevolking. Deze doelen worden deels ook opgepakt binnen het sportbeleid (gezondheidsbevordering middels meer bewegen en tegengaan van overgewicht). Binnen het programma ligt de nadruk in deze beleidsperiode op de te realiseren trendbreuk in Zuid-Limburg. Een trendbreuk waarmee we de hardnekkige (gezondheids)achterstand van Zuid-Limburg ten opzichte van de rest van het land gaan proberen in te lopen.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt op basis van wet - en regelgeving een belangenafweging gemaakt die leiden tot een evenwicht tussen enerzijds een goed woon -en leefklimaat en anderzijds ons economisch klimaat. Onze milieutaken zijn belegd bij de RUD. Deze ondersteunt ons bij het maken van een dergelijke belangenafweging. De aanbevelingen van het Rekenkamerrapport ‘Onderzoek naar invloed van de raad op doeltreffendheid en doelmatigheid RUD Zuid-Limburg voor de gemeente Stein’ worden opgepakt en uitgewerkt.

In het kader van volksgezondheid en milieu zijn ook de thema's afval en water relevant. Het is van belang om huishoudelijk goed gescheiden aan te bieden. Op die manier kan van ons afval nieuwe grondstoffen worden gemaakt. Dit draagt bij aan een duurzame ontwikkeling (beperken CO2, minder grondstoffen onttrekken uit de aarde, nieuwe economie/werkgelegenheid). Goed gescheiden afvalstoffen hebben bovendien financiële waarde en levert geld op, terwijl het verbranden of storten ervan erg duur is. Goede scheiding heeft dan ook per definitie effect op het afvalstoffentarief.

Volgens de wetgeving heeft de gemeente drie zorgplichten voor Water, de zogenaamde gemeentelijke watertaken:

- zorgplicht voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater;
- zorgplicht voor afvloeiend hemelwater;
- zorgplicht voor het in openbaar gemeentelijk gebied treffen van maatregelen zodat de grondwaterstand geen problemen oplevert.

Het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) is het (technisch en financieel) kader bij de uitvoering van deze watertaken en de basis voor het afleggen van verantwoording. Door invulling te geven aan deze watertaken dragen we bij aan een duurzame leefomgeving met unieke waarden.

Bezuinigingen

N.v.t.

Wat gaan we er voor doen?

Volksgezondheid

Vangnet Openbare Geestelijke Gezondheidszorg'
Ieder jaar werd Vangnet OGGz gefinancierd vanuit het regiobudget van de Westelijke Mijnstreek. Echter, omdat er steeds meer projecten vanuit dit budget gefinancierd worden kan gemeente Sittard-Geleen niet meer de kosten voor Vangnet OGGz hieruit bekostigen. Daarom zullen gemeente Beek en gemeente Stein vanaf 2022 zelf het Vangnet OGGz gaan financieren. Het jaarlijkse subsidiebedrag voor Vangnet OGGz is afgerond € 53.000 en maakt onderdeel uit van de complete jaarlijkse aanvraag van de GGD. Omdat in eerdere jaren het onderdeel Vangnet OGGz werd gecompenseerd door Sittard-Geleen is dit niet eerder begroot.

GGD-JGZ
Sinds 1-1-2020 bestaat de nieuwe organisatie Jeugdgezondheidszorg Zuid-Limburg; een jeugdgezondheidszorg voor alle jeugd van 0-18 jaar, ondergebracht bij de GGD ZL. Naast de feitelijke samenvoeging van de 4 voormalige organisaties van JGZ, is veel werk verzet om inzicht te krijgen in de gewenste dienstverlening voor de komende jaren en de daarvoor benodigde budgetten.
Het vergroten van de gezondheid van de groep kinderen die gezond en veilig opgroeit vraagt om meer aandacht voor preventie. Preventie is kosteneffectief, maar altijd op de langere termijn zo blijkt uit onderzoek. Dit vraagt om continuïteit en meerjarige inzet om daadwerkelijk resultaten te kunnen boeken.
De ambities voor 2022 zijn in de begroting 2022 van de GGD ZL beschreven. Voor de jaren daarna wordt een ontwikkeltraject ingezet met 2025 als stip op de horizon. Dit traject komt tot uitdrukking in de begroting 2023 en verder. Hierbij zal aandacht zijn voor een goede balans tussen haalbare ambities, maatschappelijke noodzaak en de financiële mogelijkheden van gemeenten.

De doorontwikkeling van de JGZ komt voor Stein neer op een verhoging van de bijdrage aan JGZ ten opzichte van de bijgestelde begroting 2021 van € 94.600, waarvan € 20.937 incidenteel.
Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

Index	€ 8.478
Prenataal huisbezoek	€ 8.375
Incidentele kosten zorginhoudelijke transformatie	€ 20.937
Eigentijdse professionele JGZ	€ 23.450
Trendbreuk (Voorzorg, Stevig Ouderschap)	€ 23.555
Ingroei nieuw verdeelmodel	€ 9.803
Totaal	**€ 94.598**

Vanaf 2022 is het noodzakelijk, gerelateerd aan de wetswijziging, de prenatale huisbezoeken te implementeren. Hiervoor worden de gemeentes wel gecompenseerd in het gemeentefonds waar rijksmiddelen aan worden toegevoegd vanaf 2022.
De overige bedragen, in totaal € 86.223 (waarvan € 20.937 incidenteel), zijn opgenomen in de gemeentebegroting 2022.

Preventieakkoord
Samen met zorgaanbieders, zorgverzekeraars, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en de Rijksoverheid zijn afspraken gemaakt om overgewicht, overmatig alcoholgebruik en roken te verminderen. Om deze ambities te realiseren is echter regionale en lokale uitvoering nodig. Daarom worden gemeenten in Nederland opgeroepen om aan de slag te gaan met regionale en lokale preventieafspraken. Deze landelijke ambities sluiten naadloos aan op de ambities van het regionale gezondheidsbeleid en de Zuid-Limburgse aanpak Trendbreuk. Vanuit deze ontwikkeling zetten de Zuid-Limburgse gemeenten dan ook in op een gezamenlijk preventieakkoord, bestaande uit een regionaal akkoord en 16 lokale preventieagenda's.
Voor de uitvoering van de lokale preventieagenda's ontvangt iedere gemeente voor de jaren 2021, 2022 en 2023 per jaar € 20.000. Afgesproken is dat de 16 Zuid-Limburgse gemeenten 25% hiervan inzetten ten behoeve van het regionaal akkoord.

Riolering

In de Westelijke Mijnstreek werken we al lange tijd samen in de waterketen. In onze regio zijn de gemeenten, het Waterschap Limburg (WL), het Waterschapsbedrijf Limburg (WBL) en Waterleidingmaatschappij Limburg (WML) samen verantwoordelijk voor de levering, inzameling, het transport en de zuivering van water.

In 2021 is het Beleidsplan Water & Klimaatadaptatie vastgesteld. Het beleids- en uitvoeringskader bestaat uit vier plannen (beleidsplan, beheerplan, kostendekkingsplan en projectplan). Deze plannen vormen samen het verbrede gemeentelijke rioleringsplan van de gemeente Stein en zijn het resultaat van de samenwerking met onze partners in de waterketen.

Verder is in 2021 ook de optimalisatie van het basisrioleringsplan en de klimaatstresstest afgerond. De hieruit verkregen inzichten leveren belangrijke input voor het beleidsplan Water & Klimaatadaptatie en voor de aanpassingen die we in de komende jaren aan onze voorzieningen gaan uitvoeren.

Aan de hand van de onderhoudsprogramma's en in 2022 uit te voeren rioolinspecties, wordt de inhaalslag voor wat betreft de reparatie van riolen en kolken en daarmee de verbetering van de kwaliteit van ons stelsel verder voortgezet.

Afval

Grondstoffenbeleid van Afval naar Grondstof
In 2021 is het, in samenwerking met de gemeente Beek en gemeente Sittard-Geleen opgestelde, Grondstoffenbeleidskader van Afval naar Grondstof 2021-2025 en het bijbehorende Uitvoeringskader Grondstoffeninzameling 2022-2025 vastgesteld. In de loop van 2022 worden de eerste wijzigingen voortkomend uit dit nieuwe beleid doorgevoerd.

Milieupark
Op dit moment voldoet het milieupark van Stein niet aan de vigerende wet- en regelgeving. In 2021 is onderzocht welke aanpassingen op het huidige milieupark van Stein nodig zijn om de inrichting wel te laten voldoen aan vigerende (milieu-)wet- en regelgeving. Binnen dit onderzoek zijn enkele varianten onderzocht en uitgewerkt. Op basis van de inschatting van de (voorlopige) resultaten is een kostenraming gemaakt van de minimale variant van € 350.000. In de begroting is een investeringsbudget opgenomen van eenzelfde bedrag opgenomen.

Milieubeheer

De op 31 januari 2019 vastgestelde Energievisie van de gemeente Stein vormt onze duurzaamheidsagenda voor de komende jaren. In 2022 wordt een aantal projecten nader uitgewerkt. Er wordt in de regio samengewerkt met de gemeenten Beek en Sittard-Geleen maar ook met andere gemeenten, overheden en externe partijen. Hierdoor wordt de planning binnen dit taakveld mede bepaald.

Concreet worden op basis van de duurzaamheidsagenda in 2022 de volgende projecten gestart en/of voortgezet:

- Verdere implementatie van Het Groene Net;
- Uitvoering maatregelen verduurzaming gemeentelijke gebouwen;
- Zonnepanelenproject;
- Voortzetting Huis van de Toekomst, Dubbel Duurzaam en duurzaamheidsloket (fysiek en telefonisch);
- Uitvoering project verduurzaming woningen in het kader van de ontvangen Regeling Reductie Energie Woningen (RREW)-subsidie in samenwerking met Zaam Wonen, Wonen Limburg en de WoonWijzerWinkel Zuid-Limburg;
- Het opstellen van de wijkuitvoeringsplannen in het kader van de in 2021 vastgestelde Transitievisie Warmte;
- Het stimuleren van de implementatie van duurzaamheidsmaatregelen door woningcorporaties, particuliere woningeigenaren en bedrijven.

Begraafplaatsen

In aanloop naar 2022 wordt de begraafplaatsadministratie, en het daaraan voorafgaande proces van overlijdensaangifte, gedigitaliseerd. Daarmee is meer inzicht mogelijk in de begraafplaatsen en toekomst daarvan.

Relatie verbonden partij met realisatie programma

Verbonden partij	Samenwerkings-vorm	Wat is de bijdrage aan dit programma?
GGD Zuid Limburg	GR	Het bevorderen van de gezondheid van inwoners door het tegengaan en vroegtijdig signaleren van ziekten. Daarnaast geven van voorlichting over gezonde voeding en het stimuleren van mensen tot meer beweging.
NV RWM	Privaat	Uitvoeren van de inzameling en het laten verwerken van huishoudelijk afval en het uitvoeren van opgedragen reinigingstaken van de 4 deelnemende gemeenten uit de Westelijke mijnstreek (waaronder Stein).

RUD	GR	Het verhogen van de kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving tegen lagere kosten in relatie tot de doelstelling duurzaamheid.

Wat gaat het kosten ?

(x € 1.000)	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Meerjarenraming 2023	2024	2025
Lasten	8.292	7.728	6.951	7.028	7.112	7.236
Baten	8.335	7.526	6.975	7.065	7.154	7.281
Resultaat	**43**	**-202**	**24**	**37**	**43**	**46**

Relevante afwijkingen tussen begroting 2021 en begroting 2022	Bedrag x € 1.000
Algemeen	
Ontwikkeling kapitaallasten	84
In 2022 worden minder interne uren doorberekend	17
Wet collectie preventie	
Er is vanuit de GGD een substantiële extra bijdrage gevraagd voor het onderdeel JGZ vanaf begrotingsjaar 2022.	-138
Riool	
Hogere energiekosten in 2022	-19
In 2021 is beschikt over de rioolvoorziening	-163
Afval	
Hogere kosten in 2022 voor de afvalinzameling	-11
lagere kosten in 2022 voor het milieupark	25
Hogere kosten voor de afvalverwerking	-116
Lagere opbrengst afvalstoffenheffing in 2022	-106
Duurzaamheid	
Lagere kosten in 2022 voor het energieakkoord duurzame groei	648

Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Inleiding

Het programma Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting is van belang bij de verdere ontwikkeling van de kernwaarde 'Een duurzame leefomgeving met unieke waarden'. Het gaat dan met name om de strategische keuze 'Woonmilieus afstemmen op de toekomstige (regionale) samenstelling van de bevolking: kwalitatief en kwantitatief' en het verder versterken van de unieke omgevingskwaliteiten.

Ook heeft het programma raakvlakken met de kernwaarde sociale en vitale kernen uit onze strategische toekomstvisie. Sociale en vitale kernen zijn van belang voor een duurzame leefomgeving met unieke waarden. Inwoners nemen zelf initiatief en voelen zich verantwoordelijk voor hun eigen leefomgeving. Als gemeente geven wij hen hiervoor de ruimte.

Taakvelden

Dit programma omvat de taakvelden:
8.1 Ruimtelijke ordening
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)
8.3 Wonen en bouwen

Wat willen we bereiken ?

Ons ruimtelijke beleid is afgestemd op de kernwaarden sociaal vitale kernen, een duurzame leefomgeving met unieke waarden en een bereikbare en bedrijvige gemeente en draagt daaraan bij.

Overeenkomstig de ruimtelijke structuurvisie stemmen we woonmilieus in de gemeente af op de toekomstige samenstelling van de bevolking. Verandering van de samenstelling van onze bevolking en de daarmee samenhangende woonbehoeften stellen hoge eisen aan de huidige woningvoorraad en de woonomgeving. Het blijft een lastige opgave om op lokaal en regionaal niveau de toekomstige woonbehoefte te kunnen voorspellen. Wij gaan uit van factoren die een significante invloed hebben op de kwalitatieve en kwantitatieve woningbehoefte zoals bevolkingssamenstelling en zorg- en ondersteuningsbehoefte van onze inwoners. Deze factoren blijven we voortdurend monitoren zodat we tijdig kunnen bijsturen. Sloop, transformatie en nieuwbouw pakken we in samenhang aan waarbij we verbinding leggen met de duurzaamheidsopgaven en opgaven op het terrein van zorg en welzijn (langer zelfstandig wonen).
Een grote uitdaging vormt hierbinnen de toekomstbestendigheid van het particulier bezit. Hier liggen de grootste opgaven (energetisch en levensloopbestendigheid). Wij staan open voor alternatieve woonvormen, waaronder flexibele woonvormen, Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) en woonvormen die een bijdrage leveren aan onze strategische keuzen om samen te leven door ontmoeten en verbinden te stimuleren om zo sociale en vitale kernen te behouden. Hierbij staat maatwerk en de vraag van (nieuwe) inwoners voorop. Randvoorwaarde blijft echter dat deze ontwikkelingen bijdragen aan een evenwichtige ontwikkeling van de woningmarkt. Dit door aan de ene kant zoveel mogelijk woningen te realiseren en/of aan te passen aan de in de toekomst gevraagde kwaliteit en behoefte en aan de andere kant door de omvang van het woningaanbod aan te laten sluiten bij de toekomstige vraag.

Onze inwoners waarderen momenteel onze omgevingskwaliteiten zoals de groene verbindingen, de beleving van Stein als gemeente aan het water (Grensmaas), de cultuurhistorische waarden van onze verschillende kernen en de kwaliteit van de openbare ruimte. Om ook in de toekomst een duurzame woongemeente te blijven, zullen wij deze unieke omgevingskwaliteiten die bestaan uit gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde samen met inwoners en ondernemers verder

versterken. De belevingswaarde willen wij versterken door in te zetten op landelijke verstilling en het behoud van cultuurhistorische waarden. Hierbij zetten wij in op o.a. internationale verbindingen, het versterken van ons toeristisch profiel en het uitbouwen van onze authentieke waarden waaronder de ligging aan het water. De waarde van onze openbare ruimte versterken wij door deze meer te benutten als plek voor ontmoeten, sporten en recreëren. Hierbij dragen wij tevens bij aan sociale en vitale kernen. Wij onderzoeken welke bijdrage toepassingen op het gebied van smart village kunnen betekenen voor het verder versterken van de gebruikswaarde en toekomstwaarde van de omgeving.

Bezuinigingen

N.v.t.

Wat gaan we er voor doen?

Ruimtelijke ordening

Omgevingswet
De Omgevingswet treedt naar verwachting op 1 juli 2022 in werking. Om op tijd klaar te zijn voor de invoering van de Omgevingswet wordt deze opgave projectmatig aangepakt. In 2022 is een groot aantal projecten gereed, conform het vastgestelde Plan van Aanpak Implementatie Omgevingswet, zoals de omgevingsvisie, het omgevingsplandeel voor de Woonkernen en het participatiebeleid. Ook zijn wij aan de slag met de gemeenten Sittard-Geleen en Beek, de provincie Limburg en Chemelot om een eenduidige regeling te ontwerpen voor het terrein van Chemelot (inclusief IAZI en de Haven, gelegen in onze gemeente) en een uniforme regeling ten aanzien van het invloedsgebied van Chemelot. Verder zijn de werkprocessen van omgevingsvergunningen aangepast op de nieuwe wetten en regels.

De Omgevingswet is echter breder dan alleen ruimtelijke ordening. Daarom wordt ook gesproken van een totale stelselherziening. De Omgevingswet is ook van invloed op ICT. Er komt landelijk een Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Wij zorgen ervoor dat wij voor wat betreft de applicaties, het gegevensbeheer en de digitale dienstverlening de basis op orde hebben en wij treffen de nodige maatregelen om aan te kunnen sluiten op deze landelijke voorziening. Hiervoor zijn applicaties aangeschaft en geïmplementeerd.

Tenslotte richt een aantal van de deelprojecten zich op informatievoorziening en dienstverlening en zal intern worden gekeken naar taken, functies en formatie, gelet op de gewijzigde werkzaamheden die de Omgevingswet met zich zal gaan brengen.

Ten aanzien van de financiën, wordt ingeschat dat voor de incidentele implementatiekosten de bestaande reserve Omgevingswet toereikend is voor 2022. Met betrekking tot de structurele kosten is het te vroeg om een reële en gedetailleerde (meerjarige) inschatting te maken. Dit is overigens ook één van de hoofdoorzaken van het in 2021 aangekondigde uitstel van de inwerkingtreding van de wet.
De verwachting is dat na de inwerkingtreding van de Omgevingswet in juli 2022 niet direct sprake is van structurele kosten. Vanuit het Rijk is bovendien nog niet duidelijk of voor gemeenten extra structurele financiële middelen ter beschikking worden gesteld voor de Omgevingswet. Op het VNG-congres is over het onderwerp financiën een motie aangenomen en de Minister heeft toegezegd hierover duidelijkheid te verschaffen. Daarnaast hangen structurele kosten samen met keuzes die in de komende jaren nog moeten worden gemaakt in bijvoorbeeld het definitieve omgevingsplan en het gewenste niveau van dienstverlening.

De VNG heeft een structurele effectentool ontwikkeld om inzicht te krijgen in de structurele kosten. Op basis van het invullen van de huidige tool worden de structurele kosten geschat tussen de € 50.000 en € 100.000 euro per jaar. Van belang is echter om erop te wijzen dat de kostentool

nog niet volledig is uitontwikkeld; de huidige kostentool geeft op dit moment met name inzichten in de te maken keuzes en de kosteneffecten daarvan, maar biedt nog onvoldoende aanknopingspunten voor een exacte kostenraming. In 2022 wordt voorgaande ontwikkeling op de voet gevolgd en, indien nodig, zal een aanvullend kostenvoorstel volgen. In de risicoparagraaf wordt nogmaals gewezen op de onzekerheid met betrekking tot de structurele kosten van de Omgevingswet.

Wonen en bouwen

In 2022 zijn de volgende woningbouwprojecten binnen (en met de gemeente Stein) in ontwikkeling, variërend van de initiatieffase tot en met de realisatiefase;

- CPO Meerdel, Elsloo 15 woningen;
- Bramert Noord, Urmond 50 woningen;
- voormalige schoollocatie Poolster, Elsloo 18 woningen;
- voormalige schoollocatie Elckerlyc, Elsloo 18 woningen;
- voormalige schoollocatie Meers aantal woningen nog niet bekend;

In de paragraaf grondbeleid en grondexploitaties worden deze bouwprojecten nader toegelicht.

Kwaliteitsborging in de bouw
De nieuwe Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) moet zorgen voor een betere bouwkwaliteit tegen lagere kosten. Een belangrijke en ingrijpende wijziging is dat bouwers meer verantwoordelijkheid krijgen. Ook verschuift de technische kwaliteitsborging van gemeenten naar private partijen. Deze private kwaliteitsborging bouw wordt ten dele uitgevoerd door private kwaliteitsborgers. De complete plantoetsing (algemene bouwkunde, brandveiligheid, constructieve veiligheid, bouwfysisch en installaties) en het toezicht op de bouwplaats wordt door deze kwaliteitsborgers gedaan.
De ruimtelijke toets (onder andere bestemmingsplan, milieu, welstand en Ruimtelijke Ordening) blijft gewoon door gemeenten uitgevoerd worden. Ook gaan gemeenten controleren of de kwaliteitsborgers die zijn aangesteld wel (juist) gecertificeerd zijn om de private kwaliteitsborging bouw te mogen doen. Naar verwachting treedt er voor gemeenten dus een verschuiving op van preventief toezicht naar meer repressief toezicht.
De Wkb gaat naar verwachting vanaf 1 juli 2022 stapsgewijs in. De veranderingen uit de Wkb gelden (naar verwachting) tot en met 2024 alleen voor eenvoudige bouwwerken. Dit zijn bijvoorbeeld eengezinswoningen en kleinere bedrijfspanden. Vanaf 2025 volgen de andere bouwwerken. Hierdoor kunnen bouwbedrijven en gemeenten stap voor stap ervaring opdoen met het nieuwe toezicht in de bouw. De impact van de invoering van deze wetgeving is op het moment van opstellen van deze begroting nog niet bekend. In de begroting is wel reeds rekening gehouden met verminderde legesinkomsten.

Integraal Woonwagenbeleid
In 2022 zal de implementatie van het integraal woonwagenbeleid in de reguliere bedrijfsvoering worden voortgezet. Door de Corona-beperkingen was de uitvoering van met name de sociale kant van het integraal woonwagenbeleid vaak feitelijk onmogelijk, dan wel werd er op basis van ad-hoc problematieken geprioriteerd. De nadruk zal in 2022 liggen op projecten zorg en participatie en de overdracht standplaatsen.

In het kader van het overdrachtsproces is het noodzakelijk om de onderhoudskwaliteit van de nog over te dragen units op peil te brengen en te houden. Bij de voorbereiding van het overdrachtsproces is geconstateerd dat het achterstallig onderhoud groter is dan voorzien. In 2022 zullen twee locaties gerenoveerd worden, in totaal 9 units. Hiervoor is een bedrag van € 180.000 in de begroting 2022 opgenomen. In 2023 zullen twee locaties gerenoveerd worden, in totaal 13 units. Hiervoor is een bedrag van € 260.000 nodig. Genoemde kosten worden gedekt door te beschikken over de algemene reserve.

Regiocoördinator Wonen Westelijke Mijnstreek
De regiocoördinator wordt momenteel betaald door de 4 gemeenten van de Westelijke Mijnstreek vanuit de jaarlijks verkregen regionale DUB-middelen (Decentrale Uitkering Bevolkingsdaling). Vanwege de structurele invulling van de functie van regiocoördinator en de onzekerheid m.b.t. continuering van de DUB, dient gemeente Stein vanaf 2022 hiervoor een bedrag van € 25.000 jaarlijks te reserveren. Indien de regio ook in 2022 en verder DUB ontvangt, dan zal dit als eerste worden aangewend.

Gebiedsgerichte aanpak zuidoostelijke kwadrant Nieuwdorp (WAP Nieuwdorp)
Samen met de inwoners werken gemeente Stein, woonstichting Zaam Wonen, Stichting Buurtcentrum Nieuwdorp en DOP Stein sinds 2019 gezamenlijk aan een 'Wijkactieprogramma Toekomstbestendig Nieuwdorp' (kortweg WAP Nieuwdorp) voor de Steinse parochie-wijk Nieuwdorp. Er zijn met de bewoners vier thema's/projecten vastgesteld die de komende jaren samen worden uitgewerkt. Dit zijn:

1. Het toekomstbestendig maken van het zuidoostelijke kwadrant van de wijk middels een integrale aanpak;
2. Het realiseren van een bruisend hart van de wijk met een bundeling van commerciële, maatschappelijke en woonfuncties;
3. De aanpak van de sociale problematieken in de wijk waarbij geïnvesteerd wordt in de kracht en meer zelfredzaamheid van bewoners, huishoudens en gezinnen;
4. De duurzaamheidsaanpak die betrekking heeft op energetische verduurzaming en de levensloopbestendigheid van de woningvoorraad en aanwezige overige gebouwen.

Om uitvoering te geven aan het eerste project wil woonstichting Zaam Wonen hun (sociaal) woningbezit in de wijk toekomstbestendig maken middels inponden, renoveren en herstructureren. Tegelijkertijd is er de uitdaging om de versteende straatprofielen (met weinig licht, lucht en groen en veel parkeren op straat) en de verloederde achter- en brandpaden aan te pakken. De gebiedsgerichte aanpak van de openbare ruimte komt voor rekening van de gemeente. Vanuit het Volkshuisvestingsfonds is onlangs een subsidiebedrag van € 1,6 miljoen toegekend. Vanwege de (unieke) integrale aanpak dient de uitvoering van de (voorbereidings-) werkzaamheden van Zaam Wonen en gemeente zorgvuldig op elkaar afgestemd te worden.

Wat gaat het kosten ?

(x € 1.000)	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Meerjarenraming 2023	2024	2025
Lasten	1.710	3.224	2.831	2.008	1.445	1.410
Baten	832	1.998	1.595	909	589	548
Resultaat	**-878**	**-1.226**	**-1.236**	**-1.099**	**-856**	**-862**

Relevante afwijkingen tussen begroting 2021 en begroting 2022	Bedrag x € 1.000
Algemeen	
Ontwikkeling van de kapitaallasten	11
In 2022 worden meer interne uren doorberekend	-25
Ruimtelijk beleid	
In de begroting 2021 is rekening gehouden met hogere kosten voor ruimtelijk beleid en incidentele onderzoekskosten	53

Omgevingswet	
In de begroting 2021 is rekening gehouden met meer kosten voor de implementatie van de omgevingswet	194
Herbestemming St Jozefskerk	
In de begroting van 2022 is rekening gehouden met de project herbestemming St Jozefskerk. Het project wordt deels gedekt uit provinciale subsidie)programma Ruimtelijke Ordening) en deels uit de krimpreserve (programma Bestuur, Ondersteuning en Algemene Dekkingsmiddelen)	-145
Woonwagenlocaties	
Voor onderhoud van de woonwagenlocaties en normalisatie was in 2021 een hoger budget dan voor 2022.	110
In de begroting 2022 is budget opgenomen voor achterstallig onderhoud van een deel van de woonlocaties	-180
Volkshuisvesting	
In de begroting 2021 zijn incidentele middelen opgenomen voor diverse onderzoek op het gebied van volkshuisvesting	239
Leges Omgevingsvergunning	
In 2021 heeft een bijstelling van de raming plaatsgevonden voor leges omgevingsvergunningen als gevolg van een aanvraag van een groot bedrijf. In 2022 is tevens rekening gehouden met lagere inkomsten in verband met de invoering van de wet kwaliteitsborging in de bouw.	-311
Bouwgrondexploitatie	
In 2021 wordt € 39.000 gestort in de voorziening verwachte verliezen bouwgrondexploitatie	40

Bestuur en ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen

Inleiding

Het programma bestuur en ondersteuning heeft een relatie met de kernwaarde sociale en vitale kernen en de strategische keuze 'van regisseren naar meer stimuleren en faciliteren' in het bijzonder. Om het actief eigenaarschap van inwoners en ondernemers verder te stimuleren zoals wij in onze strategische toekomstvisie hebben vastgelegd, betekent dit een verandering in onze rol en taakopvatting. Hiervoor is zowel vanuit het bestuur als de ambtelijke organisatie daadkracht en bestuurskracht nodig. Daarnaast stemmen we met het oog op de flexibele 24/7 maatschappij onze dienstverlening steeds meer af op deze behoefte aan flexibiliteit van onze inwoners.
In het kader van de strategische keuze 'het stimuleren van actief eigenaarschap van inwoners en ondernemers' willen wij ook meer kennis en expertise van onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, onderwijs en kennisinstellingen naar binnen halen en deze verbinden met de kennis en expertise van onze eigen organisatie.
(Regionale) samenwerking is in de toekomst van groot belang om de kracht van Stein te behouden en onze kernen sociaal en vitaal te houden.

Taakvelden

Dit programma omvat de taakvelden:
0.1 Bestuur
0.2 Burgerzaken
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden
0.4 Overhead
0.5 Treasury
0.6 Belastingen (OZB, parkeerbelasting, overige belastingen)
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
0.8 Overige baten en lasten
0.9 Vennootschapsbelasting
0.10 Mutaties reserves
0.11 Resultaat van de rekening

Wat willen we bereiken ?

Een zelfstandige gemeente die financieel gezond is, communicatief sterk en dienstverlenend handelt naar haar inwoners en ondernemers. We willen de samenwerking in de regio verder aanhalen en versterken.

Bezuinigingen

De bezuinigingen genoemd in onderstaande tabel zijn bezuinigingen die voortvloeien uit de begroting 2021. Bezuinigingen die pas vanaf 2022 ingaan, zijn tekstueel toegelicht in het programma.

Bezuinigingen	2021	2022	2023	2024	2025
Terugdraaien extra formatie college		44.000	88.000	88.000	88.000

Wat gaan we er voor doen?

Bestuur

Gemeenteraad
De coronacrisis blijft het dagelijks werk van de gemeenteraad in haar greep houden. De verwachting is echter dat de beperkende maatregelen ten aanzien van de vergaderwijze van de

vergaderingen van de raad grotendeels worden opgeheven. Dit houdt in dat de raad in zijn beeldvormende-, oordeelsvormende- en besluitvormende vergaderingen weer volledig fysiek de vergaderingen kan afhandelen.
In geval de pandemie zich, onverhoopt, niet gunstig ontwikkelt zal in nauw overleg met het presidium van de raad bezien worden op welke wijze de vergaderwijze van de raad aan de dan geldende maatregelen moet worden aangepast.
De gevolgen van de pandemie zullen ook in 2022 op sociaal en financieel vlak voelbaar blijven. De raad is en blijft actief betrokken bij de maatregelen die genomen moeten worden om de gevolgen van de crisis het hoofd te bieden en de koers te bepalen.
In maart 2022 staan de gemeenteraadsverkiezingen op de rol. De voorbereidingen hiervoor zijn in volle gang. 2022 zal daarom in het teken staan van de verkiezingen, het inwerken van de nieuwe raad, coalitievorming en de benoeming van een nieuw college van burgemeester en wethouders. De raad houdt de mogelijkheid open om in de nieuwe regeerperiode het beleid uit te zetten door middel van een op te stellen raadsprogramma.

College B&W
In het kader van de ombuigingen en beheersmaatregelen wordt de wethoudersformatie vanaf 2022 teruggebracht. Voor 2022 is een taakstellende bezuiniging opgenomen voor wethouderswedde van € 44.000, en vanaf 2023 met € 88.000.

Voorziening pensioenverplichtingen (oud) wethouders
Voor het betalen van (toekomstige) pensioenen van (voormalige) bestuurders is de voorziening pensioenverplichtingen (oud) wethouders gevormd. De voorziening zal begin 2022 worden geactualiseerd op basis van het van PROAmbt te ontvangen financieel jaarverslag 2021.

Voorziening wethoudersuitkeringen
De voorziening uitkering gewezen wethouders is gevormd met als doel jaarlijkse schommelingen in de uitkeringen aan gewezen wethouders te egaliseren en is gebaseerd op bestaande feiten en inzichten. Indien zich mutaties binnen het college van burgemeester en wethouders voordoen zal de voorziening op de hiervoor bestemde momenten worden geactualiseerd.

Jongerenlintje
Het Jongerenlintje is een blijk van waardering voor jongeren die zich op een bijzondere en persoonlijke manier hebben ingezet voor de Steinse samenleving of een bijzondere prestatie hebben verricht. Het doel is dat het college van burgemeester en wethouders hen op deze wijze in het zonnetje zet als een symbolische erkenning. Na een pilot van twee jaar heeft er een evaluatie plaatsgevonden met de selectiecommissie en de SJAR. Na een positieve evaluatie is er besloten om het Jongerenlintje een structureel karakter te geven vanaf 2022. Voor de uitvoering is jaarlijks € 2.000 vanuit het representatiebudget opgenomen in de begroting.

Burgerzaken

Verkiezingen
In aanloop naar de Gemeenteraad Verkiezingen 2022 is gekozen voor een nieuwe opzet voor wat betreft de organisatie van de verkiezingen. Denk hierbij aan een duidelijkere taakverdeling en werkverdeling zowel in voorbereiding op de verkiezingen als in uitvoer. Tevens is de huur van de aanplakborden, grotere stembureaus en inflatie opgenomen als structureel onderdeel van de begroting.

Voor 2022 bestaat wederom de optie om deel te nemen aan de proef Centraal Tellen, de overweging moet nog gemaakt worden voor wel of geen deelname. In het laatste kwartaal 2021 zal de Raad hieromtrent besluitvorming gevraagd worden.

Overhead

In het BBV wordt overhead gedefinieerd als 'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces'. Deze definitie omvat onder andere elementen die via de gangbare definitie uit 'Vensters voor Bedrijfsvoering' tot overheadkosten kunnen worden gerekend, maar beperkt zich daar niet toe. Naast de loonkosten van de zogenaamde PIOFACH-functies in de definitie van 'Vensters voor Bedrijfsvoering', omvat de in de BBV-definitie bedoelde overhead ook de ICT-kosten van alle PIOFACH-systemen, alle ambtelijke huisvestingskosten, alle uitbestedingskosten bedrijfsvoering en naar rato de rentekosten die niet zijn toe te delen aan de programma's of taakvelden in het primaire proces. (NB: PIOFACH staat voor de functies personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, automatisering, communicatie en huisvesting)

In de 'Notitie overhead' van de commissie BBV wordt dieper ingegaan op de onderscheiden componenten van overhead. Voor wat betreft het personeel behoren tot de overhead de kosten voor:

- de leidinggevenden in het primaire proces;
- de medewerkers van financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
- de medewerkers van P&O;
- de medewerkers van inkoop;
- interne en externe communicatiemedewerkers, met uitzondering van klantcommunicatie;
- de medewerkers van juridische zaken;
- de medewerkers van bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- de medewerkers van informatievoorziening en automatisering;
- de medewerkers van facilitaire zaken en huisvesting;
- de medewerkers bezig met postbehandeling en archivering;
- managementondersteuning in het primaire proces.

Naast de personele kosten van bovenstaande medewerkers behoren ook tot de overhead:

- de kosten voor de huisvesting voor de uitvoering van de algemene taken van de eigen gemeentelijke organisatie
- de personele kosten van medewerkers die niet eerder genoemd zijn, maar die werkzaamheden verrichten die niet zijn toe te rekenen aan een of meerdere taakvelden;
- de verzekeringskosten en opleidingskosten voor personeel;
- de bijdrage aan een verbonden partij, voor zover deze verbonden partij werkzaam is voor het taakveld 0.4 overhead.

De uitkomsten voor de gemeente Stein van de voorgeschreven werkwijze zijn in onderstaande grafiek opgenomen.

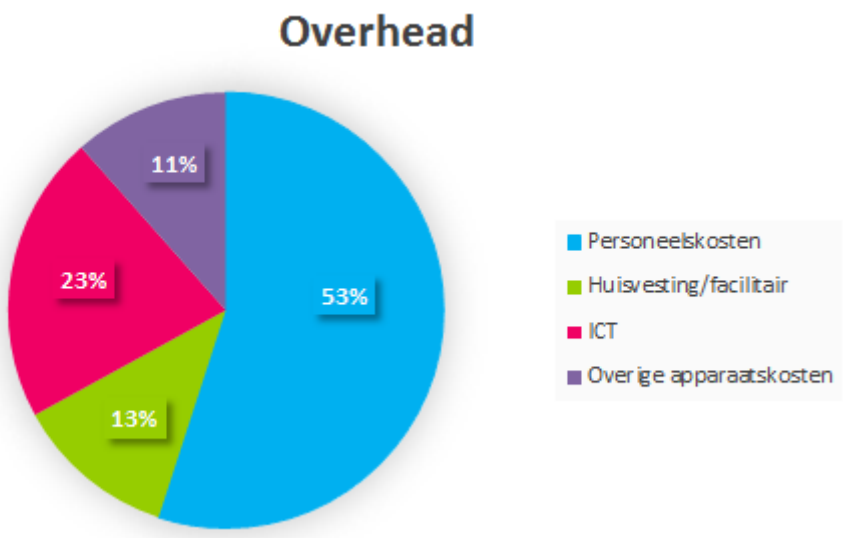

De gemeente is vrij in de wijze waarop overhead aan heffingen wordt doorberekend. Omdat bij de toerekening van overhead altijd sprake is van arbitraire keuzes, is een relatief eenvoudige methode goed te rechtvaardigen. In de begroting 2021 is uitgegaan van het toerekenen van overhead aan de heffingen op basis van de omvang van het betreffende taakveld. Het opslagpercentage wordt dan als volgt berekend:
Overhead/totale lasten taakvelden excl overhead excl mutatie reserves = opslagpercentage

Op basis van de begroting van de gemeente Stein is de opslag voor 2022 berekend op 13,7%.*

Overhead	Lasten taakvelden ex overhead	Opslag %
€ 8.014.590	€ 58.397.816	13,7%

* peildatum cijfers 30-08-2021

Visie op dienstverlening
De eerste projecten vanuit de Visie op Dienstverlening 2021-2024 zijn succesvol afgerond, andere zijn van doorlopende aard.

Projecten die in 2022 doorlopen zijn onder andere continue verbeteren, projectmatig werken kcc-buza, service level standaarden ontwikkelen en de vernieuwing van de receptie/hal van het gemeentehuis. In 2022 wordt gestart met het ontwikkelen van de klantreis, werken aan servicegerichtheid van medewerkers en een werkplan maken voor de resultaten van het Klant Tevredenheid Onderzoek van december 2021.

Eind 2022 zal een evaluatie van de visie op dienstverlening en bijbehorende implementatieagenda plaatsvinden. Vanuit deze evaluatie werken wij naar een uitvoeringsagenda 2023-2024.

Informatiebeveiliging en privacy
Ook voor 2022 moeten we blijven voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) waar ook de ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) verantwoording onder valt. Mogelijke aanbevelingen uit de audit zullen worden opgepakt en geïmplementeerd zoals we dat ook afgelopen jaar hebben gedaan.

De informatiebeveiliging en privacy binnen de organisatie krijgt steeds een betere plek met als kaders de wettelijke grondslag op basis van de BIO en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). De organisatie heeft in 2021 onder andere geïnvesteerd om nieuwe medewerkers middels een interne cursus goed te informeren over deze onderwerpen. Dit wordt in 2022 verder door ontwikkeld op basis van ontvangen feedback.

Ensia
Net als voorgaande jaren zal ook voor 2022 een zelfevaluatie vragenlijsten ingeleverd moeten worden. Hierin vindt verantwoording plaats over onder andere de Basisregistratie Personen (BRP) en de Digitale persoonsidentificatie (DigiD). Het college legt, net als voorgaande jaren, middels een collegeverklaring verantwoording af.

Wet Open Overheid
Afgelopen januari heeft de Tweede Kamer het initiatiefwetsvoorstel open overheid aangenomen. De Wet open overheid (Woo) heeft als doel om overheden transparanter te maken. Aannemende dat wetsvoorstel ook door de Eerste Kamer wordt aangenomen, zal de Woo hoogstwaarschijnlijk in 2022 in werking treden.

De Woo bepaalt dat gemeenten bij de uitvoering van haar taak zoveel mogelijk informatie in documenten voor één ieder openbaar maakt. Overigens bepaalt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) reeds dat het bestuursorgaan uit eigen beweging informatie verschaft over het beleid, de

voorbereiding en de uitvoering daaronder begrepen. Kern van de Woo is daarom een opsomming van verplicht openbaar te maken documenten. De Woo stelt echter dat de informatie zo spoedig mogelijk na vaststelling of ontvangst van de informatie, openbaar dient gemaakt te worden. Op dit moment is de organisatie de mogelijk impact hiervan aan het inventariseren om in 2022 hier aan te kunnen voldoen.

Informatiebeleid
In 2022 zullen de projecten die in de projectenkalender zijn vastgelegd voor dat jaar worden opgepakt, waarmee verder invulling wordt gegeven aan het vastgestelde informatiebeleid 2019-2022. De doorontwikkeling van het zaaksysteem en het verder optimaliseren van de processen zullen hier een belangrijk onderdeel van zijn. Daarnaast zal het voorbereiden op de Samenhangende Objecten Registratie (SOR) een rol spelen.

Communicatie
Visie
Communicatie moet bijdragen aan het realiseren van de strategische toekomstvisie van de gemeente en de diverse beleidsdoelstellingen die daaraan gerelateerd zijn. Om hieraan tegemoet te komen voert het taakveld communicatie volgens haar visie op communicatie 2018-2022 (waarvoor in het coalitieakkoord structureel € 45.000 beschikbaar is gesteld) de regie op de volgende aandachtsgebieden:

1. Het promoten van de gemeente Stein als een aantrekkelijke gemeente om te wonen, ondernemen en om in te recreëren.
2. Politiek dichter bij de inwoners brengen (=raadscommunicatie).
3. Het positioneren, adviseren en daar waar gewenst (operationeel) ondersteunen van het college van b&w.
4. Het adviseren en daar waar nodig (operationeel) ondersteunen van de voltallige ambtelijke organisatie, waarbij projecten en dossiers op een juiste manier worden gepositioneerd.
5. Het beheren van álle communicatiekanalen van de gemeente Stein.
6. Het communicatief vaardiger maken van de ambtelijke organisatie.
7. Het optimaliseren van de interne communicatie.
8. Het op sleeptouw nemen van de organisatie bij een meer van ‘buiten naar binnen’ gerichte benadering.
9. Het ondersteunen bij de optimalisering van de dienstverlening richting inwoners a.d.h.v. visie op dienstverlening.

Uitvoering
Nu de basis op orde is en de nieuwe omnichannelstrategie zijn vruchten afwerpt, wordt in 2022 de focus verlegd naar regievoering op communicatie vanuit de interne organisatie. In dit kader staan, naast de algemene advisering en ondersteuning van de ambtelijke organisatie, specifiek de volgende projecten/ aandachtsgebieden op het programma:

- Intensiveren en versterken samenwerking afdeling Dienstverlening.
- Plan van Aanpak ten behoeve van het communicatief vaardiger maken van de gehele organisatie. Waarbij we primair inzetten op begrijpelijk communiceren. Dit plan bestaat uit 5 lijnen:
    - Leren door bewustwording;
    - Leren door te trainen;
    - Leren door te doen;
    - Leren door te ondersteunen;
    - Leren door te meten.

Uniformering van communicatie over de verschillende dienstverleningskanalen heen.

Treasury

Saldo financieringsfunctie
Dit betreft voornamelijk het saldo van de rente over de eigen financieringsmiddelen en het saldo van de toegerekende rente aan de producten van de programma's.

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
(x € 1.000)						
Saldo financieringsfunctie	408	225	0	0	0	0
Totaal	**408**	**225**	**0**	**0**	**0**	**0**

Opbrengst uit beleggingen
De gemeente heeft aandelen in vennootschappen. Door enkele vennootschappen wordt dividend uitgekeerd. In onderstaand overzicht is een specificatie van de belangrijkste baten (dividend) en lasten van de aandelen opgenomen.

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
(x € 1.000)						
Dividend Enexis en B.N.G.	414	256	265	265	265	265
Rentelasten beleggingen	-59	13	-9	-9	-9	-9
Totaal	**356**	**243**	**257**	**257**	**257**	**257**

Dividend aandelen Enexis en BNG:
Bij de berekening van het dividend van Enexis is in de begroting 2022 en in de meerjarenraming 2023-2025 rekening gehouden met een bedrag van € 0,50 per aandeel.
Bij de berekening van het dividend van BNG is in de begroting 2022 en in de meerjarenraming 2023-2025 rekening gehouden met een bedrag van € 1,81 per aandeel.

Rentelasten beleggingen:
De aandelen van de beleggingen zijn als activa op de balans opgenomen. Van activa worden rentelasten aan de exploitatie doorberekend.

Belastingen

Dit betreft voornamelijk het saldo van de rente over de eigen financieringsmiddelen en het saldo van de toegerekende rente aan de producten van de programma's.

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
(x € 1.000)						
OZB woningen	3.723	3.757	3.822	3.888	3.954	4.022
OZB niet-woningen	1.939	1.907	2.000	2.013	2.044	2.071
Belastingen overig	25	73	60	60	60	63
Totaal	**5.687**	**5.737**	**5.882**	**5.961**	**6.058**	**6.156**

Algemene uitkering

Het gemeentefonds is een fonds op de rijksbegroting waaruit de gemeenten jaarlijks een algemene uitkering ontvangen. Met deze uitkering moeten gemeenten hun taken vervullen, minimaal op het niveau zoals dit door de wet wordt voorgeschreven. Ook wordt hiermee het bestuurlijke en ambtelijke apparaat in stand gehouden. Van verschillende ministeries krijgen gemeenten daarnaast specifieke uitkeringen om specifieke taken te vervullen.
In de besteding van de algemene uitkering is de gemeente vrij. Wel staan hier wettelijke taken tegenover. Over de besteding hoeft geen verantwoording aan het Rijk te worden afgelegd. De algemene uitkering is voor gemeenten de belangrijkste vrij besteedbare inkomstenbron.
De gegevens die in deze begroting zijn opgenomen ten aanzien van het gemeentefonds zijn gebaseerd op de gegevens uit de mei-circulaire 2021.

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
€ x 1.000	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Algemene uitkering	33.883	35.756	35.401	35.380	35.807	36.498
Integratie uitkeringen						
Participatie	3.160	2.925	2.782	2.654	2.489	2.376
Voogdij 18 plus	639	780	476	476	476	476
Wet inburgering	50	34	86	86	83	80
Decentralisatie uitkeringen						
Brede school comb.functies	106	106	106	106	106	106
VTH provinciale taken	149	149	149	149	149	149
Voorschoolse voorz. peuters	41	38	32	32	32	32
Armoedebestrijding kinderen	69	70	70	70	70	70
Schulden en armoede	32	32	0	0	0	0
Maatschappelijke begeleiding	18	19	0	0	0	0
Taalniveau statushouders	29	29	0	0	0	0
Brede aanpak Dak-thuisloosheid	18	32	0	0	0	0
Gezond in de Stad	7	7	0	0	0	0
Kerkenvisie	25	0	0	0	0	0
Compensatie toeristenbelasting	40	0	0	0	0	0
Extra kosten verkiezingen	45	38	0	0	0	0
Noodopvang ouders cruciale beroepen	31	0	0	0	0	0
Precariobelasting	8	0	0	0	0	0
Wmo eigen bijdrage	34	0	0	0	0	0
Heroriëntatie zelfstandigen	0	7	0	0	0	0
Cultuurmiddelen	0	119	0	0	0	0
Jeugd aan zet	0	10	0	0	0	0
Versterking omgevingsveiligheidsdiensten	0	7	7	7	7	0
Algemene uitkering voorgaande jaren	305	47	0	0	0	0
Totaal	**38.689**	**40.105**	**39.117**	**38.961**	**39.220**	**39.789**

Naast bovengenoemde bedragen zijn er ook nog stelposten opgenomen voor de nog te verwachten bedragen inzake het gemeentefonds. Enerzijds heeft dit betrekking op de extra middelen voor de jeugdzorg en anderzijds inzake het BTW-compensatiefonds.

Extra middelen jeugdzorg
Op 18 mei jl. heeft de Commissie van Wijzen uitspraak gedaan en advies gegeven over het geschil tussen Rijk en gemeenten over de structurele financiering van de jeugdzorg. Naar aanleiding van de uitspraak is het Kabinet in gesprek gegaan met gemeenten waarna besloten is dat het Kabinet in 2022 € 1,314 miljard extra beschikbaar stelt aan gemeenten voor de tekorten vanwege de jeugdzorg. Voor de gemeente Stein betreft dit een bedrag van € 1.658.938. Dit zal verwerkt worden in de septembercirculaire 2021, maar is voor 2022 op voorhand al in de begroting opgenomen via een stelpost.
Over de jaren vanaf 2023 waren nog geen afspraken gemaakt. Daar gaat een nieuw kabinet over. De provinciaal toezichthouders hebben onderling afgesproken dat 75% geraamd mag worden van de bedragen waar de Arbitragecommissie van uit gaat.
Als gemeenten op eigen initiatief voor 2023 en verder al een stelpost 'nog te ontvangen rijksmiddelen' hadden opgenomen in hun eigen begroting , moeten ze die nog als aftrekpost doorrekenen om het budgettair effect te bepalen.
Dat betekent dat de gemeente Stein de volgende bedragen vanaf 2023 opgenomen heeft in de stelpost:

	2023	2024	2025
75% van bedragen arbitragecommissie	1.376.000	1.291.000	1.190.000
Reeds geraamd als stelpost 'nog te ontvangen rijksmiddelen'	-407.000	-407.000	-407.000
Stelpost	**969.000**	**884.000**	**783.000**

BCF-plafond
Het BCF-plafond bedraagt € 3,162 miljard voor gemeenten in 2020. Als de gezamenlijke declaraties onder het plafond blijven wordt het verschil in het gemeentefonds gestort. Bij overschrijding van het plafond volgt een uitname. Het plafond muteert jaarlijks met het accrespercentage. De afrekening vindt telkens plaats via een incidentele compensatie. Echter is er een richtlijn die de provinciaal toezichthouders onderschrijven, dat er een structurele stelpost opgenomen mag worden voor de onderschrijding van het BCF-plafond. Er is voor gekozen om 75% van het maximale bedrag dat hiervoor opgenomen mag worden als stelpost op te nemen. Beide stelposten zijn terug te vinden in het overzicht van de stelposten.

Overige baten en lasten

Stelposten

Mutaties stelposten	Begroting	Meerjarenraming		
	2022	2023	2024	2025
(x € 1.000)				
Stelpost loonstijgingen	-317	-472	-630	-789
Stelpost participatiebedrijf	37	74	111	111
Onderuitputting kapitaallasten	50	50	50	50
Stelpost bezuinigingen accommodaties	14	5	5	5
Stelpost herbezetting OR	-33	-32	-32	-32
Stelpost verkoop verlof	-40	-40	-40	-40

Stelpost flexibele beloning	-28	-28	-28	-28
Stelpost onderuitputting BCF plafond	180	180	180	180
Stelpost ziek en piekpot	-312	-312	-312	-312
Stelpost formatie College	44	88	88	88
Stelpost taxaties verzekerde objecten	-10	0	0	-5
Stelpost Jeugd extra middelen	1.659	1.376	1.291	1.190
Totaal	**1.244**	**889**	**683**	**419**

Onvoorzien

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
(x € 1.000)						
Onvoorzien	0	-27	-25	-25	-25	-25
Totaal	**0**	**-27**	**-25**	**-25**	**-25**	**-25**

Mutaties reserves

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
(x € 1.000)						
Mutaties reserves	1.749	5.521	2.211	655	316	355
Totaal	**1.749**	**5.521**	**2.211**	**655**	**316**	**355**

Algemene dekkingsmiddelen

In deze tabel worden baten en de daaraan gerelateerde lasten toegelicht, die géén directe relatie hebben met de diverse programma's.

(x € 1.000)	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Meerjarenraming 2023	2024	2025
Lokale heffingen	5.687	5.737	5.882	5.961	6.058	6.156
Algemene uitkeringen	38.689	40.105	40.956	40.517	40.691	41.159
Dividend	356	243	257	257	257	257
Saldo financieringsfunctie	408	225	0	0	0	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	1.044	473	-170	-303	-429	-599
Totaal (incl. mutaties reserves)	**46.183**	**46.783**	**46.924**	**46.432**	**46.576**	**46.972**

Relatie verbonden partij met realisatie programma

Verbonden partij	Samenwerkings-vorm	Wat is de bijdrage aan dit programma?
BsGW	GR	Het een zo groot mogelijk maatschappelijk rendement halen uit samenwerking tussen lokale overheden op gebied van belastingheffing en-inning.
BNG	Privaat	Het genereren van extra inkomsten voor de gemeente uit eventueel verkregen dividend.
Enexis Holding	Privaat	Het genereren van extra inkomsten voor de gemeente uit eventueel verkregen dividend.
Waterleidingmaatschappij Limburg NV	Privaat	

Wat gaat het kosten ?

Baten en lasten

(x € 1.000)	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Meerjarenraming 2023	2024	2025
Lasten	12.781	13.304	12.351	12.079	12.270	12.545
Baten	46.985	47.886	48.261	47.855	48.255	48.873
Saldo van baten en lasten	**34.203**	**34.582**	**35.910**	**35.775**	**35.984**	**36.329**

Toevoeging reserves	2.340	4.021	144			
Onttrekking reserves	4.090	9.542	2.355	655	316	355
Resultaat	**35.953**	**40.103**	**38.121**	**36.431**	**36.300**	**36.683**

Relevante afwijkingen tussen begroting 2021 en begroting 2022	**Bedrag x € 1.000**
Treasury	
Als gevolg van actualisatie van rente in 2021 heeft bijstelling plaatsgevonden. Ook is voor 2022 een nieuwe renteomslag percentage berekend, en heeft functionele doorrekening naar de overige programma's plaatsgevonden.	-476
OZB	
In 2022 is een hoger bedrag aan opbrengst OZB woningen en niet woningen geraamd ten opzichte van 2021.	158
Algemene uitkering	
Vanaf 2022 zijn een tweetal stelposten gevormd voor enerzijds de extra middelen voor de jeugdzorg en anderzijds voor de onderuitputting van het BCF compensatiefonds. Deze veroorzaken dat er in 2022 een hoger bedrag is geraamd aan Algemene Uitkering ten opzichte van 2021.	851
Reserves	
In 2021 is per saldo een hoger bedrag aan de algemene reserve toegevoegd (897) als gevolg van met name de toevoeging van de reserve renovatie brug Urmond (-2.000) en de reserve fietsbrug Meers (-916). In 2022 hebben lagere onttrekkingen plaatsgevonden aan de krimpreserve (-476), de reserve sociaal Domein (-226), de reserve Economische Samenwerking Zuid-Limburg(-231), de reserve invoering omgevingswet (-183), de reserve pilot duurzaamheid(-718), de reserve doorontwikkeling personeel (-292) en de reserve parkeerplaats Steinerbos(-120). Daarnaast is in 2021 een bedrag toegevoegd aan de reserve egalisatie afval (133), de reserve parkeerplaats Berg (312) en wordt aan de reserve Corona in 2022 een bedrag onttrokken van 281, terwijl in 2021 per saldo 229 is toegevoegd.	-3.309
Overige gebouwen en gronden	
In de begroting 2021 is een incidenteel budget opgenomen voor de sloop van het voormalig schoolgebouw Elckerlyc	137
In de begroting 2021 is een incidenteel budget opgenomen voor de sloop van het voormalig schoolgebouw triviant locatie Meersc	198
In de begroting 2021 is de incentale verkoopopbrengst van gronden opgenomen	-105
Bestuur	
Voor het jaar 2022 is een bezuinigingsstelpost opgenomen voor de formatie van het College (44). Door het doorschuiven van het restantbudget 2020 naar 2021 is in 2021 een hogere bijdrage Economische Samenwerking Zuid-Limburg (231) opgenomen. In de begroting 2021 is een bedrag voor de strategische visie (51) opgenomen.	326
Burgerzaken	
In 2021 was een hoger budget voor verkiezingen dan in 2022 (97), en in 2022 worden minder interne uren doorberekend (87)	185
Overhead	
In 2021 heeft reeds functionele toerekening plaatsgevonden van budgetten van in de primaire begroting opgenomen stelposten, heeft inhuur plaatsgevonden. Daarnaast is in 2021 meer budget beschikbaar vanuit de reserve doorontwikkeling personeel (176). Ook is een budget opgenomen in het kader van de Wet Open Overheid (-103)	73

Paragrafen

Lokale heffingen

Inleiding

Het pakket van de gemeentelijke belastingen en heffingen bestaat in Stein uit een zestal heffingen. Deze worden gelegitimeerd door verordeningen die de raad elk jaar vaststelt.
De lokale heffingen worden ingedeeld in twee categorieën:

- Belastingen: Deze worden door de overheid dwangmatig opgelegd. Voor de belastingbetaler staat hier geen individuele aanwijsbare prestatie tegenover. Belastingplichtigen hebben feitelijk geen keuzemogelijkheid.
- Heffingen: Dit zijn betalingen aan de overheid voor een door de overheid individueel geleverde specifieke overheidsprestatie. De heffingen zijn gebaseerd op het profijtbeginsel. Iemand die van de overheid profiteert, betaalt hiervoor een bijdrage.

Lokale heffingen
De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente. De gemeente Stein kent de volgende heffingen.

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
(x € 1.000)						
Afvalstoffenheffing	3.068	3.386	3.279	3.328	3.342	3.346
Hondenbelasting	218	232	236	239	243	246
Leges	616	951	657	647	802	865
OZB niet woningen	1.939	1.907	2.000	2.013	2.044	2.071
OZB woningen	3.723	3.757	3.822	3.888	3.954	4.022
Rioolheffing	3.224	2.840	2.826	2.863	2.958	3.081
Toeristenbelasting	163	146	169	171	174	177
Totaal	**12.952**	**13.219**	**12.989**	**13.149**	**13.517**	**13.808**

Algemeen

Waarom wordt belasting geheven?
Een gemeente genereert geen winst zoals een private onderneming. De lasten die de gemeente jaarlijks maakt voor het lokaal bestuur en het onderhouden en in stand houden van wegen, riolering, scholen, openbaar groen etc. worden voor een groot gedeelte gedekt uit de van het Rijk ontvangen algemene uitkering. Omdat de algemene uitkering niet de volledige uitgaven dekt, moet de gemeente zelf ook baten genereren. Dit gebeurt door het heffen van belastingen en (privaatrechtelijke) heffingen.

Verschil algemene heffingen en specifieke heffingen:
Bepaalde belastingen/heffingen mogen alleen worden opgelegd als kosten worden gemaakt voor dit doel. Zo mag bijvoorbeeld de opbrengst van de afvalstoffenheffingen niet hoger zijn dan de kosten die hiervoor worden gemaakt. Er zijn ook belastingen/ heffingen die een algemeen karakter hebben. Deze zijn wat hoogte en besteding betreft niet voor een specifiek doel bestemd, maar dienen ter dekking van algemene uitgaven.

De heffingen van de gemeente Stein zijn:

- Onroerende Zaak Belastingen (OZB)
- Afvalstoffenheffingen
- Rioolheffingen
- Hondenbelasting
- Toeristenbelasting
- Leges

Totstandkoming van de tarieven:
Jaarlijks worden bij het vaststellen van de begroting ook de opbrengsten voor de belastingen/heffingen en retributies door de gemeenteraad vastgesteld. In de raad van 4 november 2021 wordt, na vaststelling van de programmabegroting 2022, per belasting/heffing een aparte verordening vastgesteld met daarin opgenomen het doel, de grondslag en de definitieve tarieven 2022 van de belasting/heffing.

Belastingbeleid:
Op 18 maart 2021 is het Belastingbeleidsplan door uw raad vastgesteld. In dit plan is het belastingbeleid voor de komende beschreven.

Voor de rioolheffing geldt het principe van 100% kostendekkendheid. Dat betekent dat de opbrengst van de rioolheffing voldoende moet zijn om de kosten die gemaakt worden voor de instandhouding en verbetering van het watersysteem te borgen. Schommelingen in de rioolheffing worden opgevangen middels de daartoe gevormde (egalisatie)voorziening.
Voor de afvalstoffenheffing geldt hetzelfde kader van kostendekkendheid. Bij deze heffing kan de ingestelde egalisatiereserve ingezet worden om schommelingen in de tarieven tegen te gaan. Uitgangspunt bij zowel de rioolheffing als de afvalvalstoffenheffing is dat niet uitgegeven middelen middels de voorziening respectievelijk egalisatiereserve ingezet worden om tariefstijgingen te dempen. Daarnaast wordt bij voortduring kritisch gekeken naar de uitgaven om daarmee de lasten voor inwoners en bedrijven te beperken.

Onroerende zaakbelastingen (OZB)

Doel van de belasting/heffing:
De opbrengst van de Onroerende zaakbelasting (OZB) is een algemeen dekkingsmiddel. Tegenover deze belastingopbrengsten staan geen specifieke uitgaven.

Wie is belastingplichtig?
De OZB wordt geheven van:

- de eigenaren van alle woningen en
- de eigenaren en gebruikers van niet-woningen (bedrijven, scholen, trafo's etc.) binnen de gemeentegrenzen.

Grondslag van de heffing:
De grondslag voor de heffing is de WOZ-waarde. Dit is de waarde volgens de Wet Onroerende Zaken. De tarieven voor de OZB zijn mede afhankelijk van de getaxeerde WOZ-waarden.

Overige informatie:
Er bestaat een relatie tussen de OZB en de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De algemene uitkering wordt over de gemeenten verdeeld met behulp van verdeelmaatstaven die verschillen in kosten weerspiegelen, maar ook verschillen in belastingcapaciteit. Voor de belastingcapaciteit wordt een afgeleide van de waarde van onroerende zaken gebruikt. Gemeenten die binnen hun grenzen veel hoog gewaardeerd onroerend goed hebben, ontvangen een lagere uitkering dan soortgelijke gemeenten met minder waardevol onroerend goed. Van de waarde van woningen wordt met 80% rekening gehouden en van de waarde van niet-woningen 70%. Hierop

wordt het zogenaamde rekentarief toegepast. Dit rekentarief is globaal afgeleid van het gemiddelde OZB-tarief. Het OZB-tarief dat de gemeente hanteert, is niet relevant voor deze aftrekpost bij de algemene uitkering.

Relatie met programma's:
Omdat de onroerende zaakbelasting een algemeen dekkingsmiddel is worden de opbrengsten van deze heffing verantwoord op het programma Bestuur en Ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen.

Afvalstoffenheffing

Doel van de belasting/heffing:
De opbrengsten van deze heffingen worden benut voor het dekken van de kosten voor het ophalen, verwijderen en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen en de kosten voor heffing en invordering.

Wie is belastingplichtig?
De gebruiker van een perceel waar huishoudelijke afvalstoffen kunnen ontstaan, is belastingplichtig. Dit kan een woning zijn, maar ook bijvoorbeeld een vakantiehuis naast een woonhuis.

Grondslag van de heffingen
Voor de afvalstoffenheffingen worden hoofdzakelijk tarieven per kilo aangeboden afval, per lediging afvalbak en een vastrecht gehanteerd.

Verdeling van de kosten
De gemeente heeft een wettelijk inzamelplicht voor het afval van huishoudens. Om deze kosten transparant te maken, zijn de kosten naar taakveld uitgesplitst. Uit onderstaande overzicht blijkt dat het grootste deel van de gemeentelijke kosten staat op het taakveld afval (€ 2.839.000). Deze kosten bestaan vooral uit het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het huishoudelijke afval inclusief het scheiden van afval en het recyclen.
Naar verwachting wordt € 247.000 uitgegeven aan taken die onder het taakveld verkeer en wegen vallen. Zo draagt het schoonmaken en het schoonhouden van de wegen bij aan een afvalvrije openbare ruimte.
Ook de kosten voor de heffing en invordering van de afvalstoffenheffingen worden binnen dit taakveld verantwoord. Denk hierbij aan het versturen van juiste aanslagen aan de juiste personen. Daarnaast is € 406.000 toegerekend van het taakveld overhead. Dit zijn kosten die worden gemaakt voor de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. De compensabele BTW bedraagt € 452.000 en wordt, conform de BBV-wetgeving, eveneens aan de kosten toegerekend.

Herkomst middelen
Gemeenten mogen op grond van artikel 15.33 van de Wet Milieubeheer voor de inzameling van het afval van huishoudens een afvalstoffenheffing invoeren. Deze mag maximaal kostendekkend zijn. Om 100% kostendekkendheid te realiseren is een bedrag van € 3.279.000 als opbrengst van de afvalstoffenheffing in de begroting opgenomen.
Op basis van de geactualiseerde baten en lasten is in 2022 een vastrecht-tarief van € 209,40 (was € 210,65 in 2021) nodig om de gewenste 100% kostendekkendheid te realiseren.
Op 4 november 2021 worden de verordening Afvalstoffenheffing 2022 en de definitieve tarieven voor 2022 vastgesteld.

Berekening van kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing 2022		
	bedragen x € 1.000	
lasten taakvelden		
2.1 wegen en vervoer	247	
7.3 afval	2.715	
totaal lasten taakvelden	**2.962**	
baten taakvelden		
7.3 afval	541	
totaal baten taakvelden	541	
netto lasten taakvelden	**2.421**	
toe te rekenen lasten:		
overhead	406	
compensabele BTW	452	
totale lasten	**3.279**	
opbrengst heffingen	**3.279**	
kostendekking:		**100%**

Relatie met programma's:
De opbrengsten van de afvalstoffenheffing worden verantwoord op het programma Volksgezondheid en Milieu. De kosten die in de heffing worden meegenomen worden verantwoord op het programma volksgezondheid en milieu en het programma verkeer vervoer en water.

Rioolheffingen

Doel van de belasting/heffing:
De opbrengst van deze heffingen wordt benut voor het dekken van de kosten van afval-, hemel- en grondwater (inclusief rioleringen).

Wie is belastingplichtig?
De belasting wordt geheven:

- van degene die bij het begin van het belastingjaar het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht het genot heeft van een perceel dat direct of indirect is aangesloten op de gemeentelijke riolering, verder te noemen: eigenarendeel; en
- van de gebruiker van een perceel van waaruit water direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd dan wel dat belang heeft bij nakoming van de gemeentelijke waterzorgplichten, verder te noemen: gebruikersdeel.

Grondslag van de heffing:
Stein baseert zich op het eigendomsrecht. Per perceel wordt een vast bedrag opgelegd. Daarnaast worden de verbruikers aangeslagen op basis van het watergebruik.

Verdeling van de kosten:
De gemeente is wettelijk verplicht haar zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. Om deze kosten transparant te maken, zijn de kosten naar taakveld uitgesplitst.
Het merendeel van de gemeentelijke kosten betreft het taakveld riolering € 2.053.000. De kosten bestaan vooral uit kosten voor het nakomen van de gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater, met name aanleg en onderhoud van rioleringen en de kosten voor heffen en invorderen van de rioolheffingen. Naar verwachting wordt € 108.000 uitgeven aan straatreiniging, een kostenpost die onder het taakveld verkeer en wegen valt. Dit voorkomt overbelasting van het rioolstelsel bij piekbelasting. Verder is € 296.000 opgenomen voor het taakveld overhead. Dit zijn kosten voor de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. De compensabele BTW bedraagt € 369.000 en wordt, conform de BBV-wetgeving, eveneens aan de kosten toegerekend.

Herkomst middelen:
Gemeenten mogen op grond van artikel 228a van de Gemeentewet een rioolheffingen invoeren. Deze mag maximaal kostendekkend zijn. Om 100% kostendekking te realiseren is een bedrag van € 2.826.000 als opbrengst van de rioolheffing in de begroting opgenomen. Bij de berekening van het tarief wordt rekening gehouden met het uitgangspunt uit het coalitieakkoord 'Kansrijk besturen' dat niet uitgegeven middelen binnen het rioolcompartiment middels de voorziening ingezet worden om toekomstige tariefstijgingen te dempen.

In 2021 is het Beleidsplan Water & Klimaatadaptatie en bijbehorend projectenplan vastgesteld. De financiële doorrekening van dit plan laat zien dat de toekomstige riooltarieven aanzienlijk hoger zijn dan het huidige tarief. Bij de vaststelling van dit plan is op basis van deze doorrekening door de raad bepaald dat het riooltarief met ingang van 2021 jaarlijks met € 8,50 wordt verhoogd om een gematigde stijging van het riooltarief voor de komende jaren mogelijk te maken. In het plan is voor 2022 een tarief berekend van € 173,00. Dit tarief wordt in het beleidsplan ‘gedempt’ tot € 162,00 door voor een bedrag van € 120.000 te beschikken over de rioolvoorziening.

Bij het opmaken van de Begroting 2022 is gebleken dat de aan de rioolheffing toe te rekenen lasten aanzienlijk lager zijn dan de lasten waarmee in het Beleidsplan rekening is gehouden. Het verschil wordt met name veroorzaakt door toepassing van een aanzienlijk lagere interne rekenrente. Hierdoor is in de begroting 2022 voor een bedrag van € 173.000 minder kapitaallasten toegerekend.

Deze structurele lagere toerekening van kapitaallasten heeft ook zijn weerslag op het riooltarief 2022 en volgende jaren. Na het opmaken van de Begroting 2022 is op basis van de geactualiseerde baten en lasten voor 2022 een vastrechttarief van € 154,51 nodig om de gewenste 100% kostendekking te realiseren. Omdat in het beleidsplan voor € 120.000 wordt beschikt over de rioolvoorziening om het tarief te dempen wordt deze systematiek ook toegepast op het nieuw berekende tarief. Dit resulteert in een vastrechttarief in 2022 van € 144,60 (was € 153,45 in 2021).

De door de raad beoogde gematigde jaarlijkse stijging van € 8,50 is op basis van de actualisatie van de baten en lasten niet aangepast; door de lagere kapitaallasten zijn de tarieven weliswaar verlaagd maar de jaarlijkse stijging blijft onverminderd € 8,50. Ook het in de beleidsplan geschetste verloop van de rioolvoorziening blijft ongewijzigd.

Op 4 november 2021 worden de verordening Rioolrecht 2022 en de definitieve tarieven voor 2022 vastgesteld.

Berekening van kostendekkendheid van de rioolheffing 2022		
	bedragen x € 1.000	
lasten taakvelden		
2.1 wegen en vervoer	108	
7.2 riolering	2.053	
totaal lasten taakvelden	**2.161**	
netto lasten taakvelden	**2.161**	
toe te rekenen lasten:		
overhead	296	
compensabele BTW	369	
totale lasten	**2.826**	
beschikking over voorziening ter demping tarieven	**120**	
opbrengst rioolheffing	**2.706**	
totale baten	**2.826**	
kostendekking:		**100%**

Relatie met programma's
De opbrengsten van de rioolheffing worden verantwoord op het programma Volksgezondheid en Milieu. De kosten die in de heffing worden meegenomen worden verantwoord op het programma volksgezondheid en milieu en het programma verkeer vervoer en water.

Hondenbelasting

Doel van de belasting/heffing:
De opbrengst van de hondenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Tegenover deze opbrengsten staan geen specifieke uitgaven. Omdat de hondenbelasting een algemeen dekkingsmiddel is worden de opbrengsten van deze heffing verantwoord op het programma Bestuur en Ondersteuning, taakveld algemene dekkingsmiddelen.

Wie is belastingplichtig?
Deze belasting wordt geheven van de binnen de gemeente wonende houder van één of meerdere honden.

Grondslag van de heffing:
De heffing heeft een fiscaal karakter en is gebaseerd op het aantal honden dat door een belastingplichtige wordt gehouden.

Tarieven 2022:
1e en volgende hond € 91,55 (was € 90,20 in 2021)
Kennel € 379,60 (was € 374,00 in 2021)

Relatie met programma's:
Omdat de hondenbelasting een algemeen dekkingsmiddel is worden de opbrengsten van deze heffing verantwoord op het programma Bestuur en Ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen.

Toeristenbelasting

Doel van de belasting/heffing:
De opbrengst van deze belasting is een algemeen dekkingsmiddel. Een deel van de opbrengst wordt aangewend voor de revitalisering van het toerisme en de recreatie.

Wie is belastingplichtig?
Belastingplichtige is die persoon die verblijft (overnacht) in de gemeente Stein zonder in het bevolkingsregister van deze gemeente te zijn opgenomen.

Grondslag van de heffing:
Per persoon wordt per overnachting een bedrag geheven.

Tarieven 2022:
Tarief per overnachting: € 1,99 (was € 1,96 in 2020)

De verordening op de toeristenbelasting is zodanig aangepast dat kleinschalige recreatie (kamperen bij de boer tot € 10,00 per persoon per nacht) onder de uitsluitingsgronden valt.

Overige informatie:
De toeristenbelasting wordt per kwartaal, op aangifte, achteraf opgelegd.

Relatie met programma's:
De baten van de toeristenbelasting worden verantwoord op het programma Economie.

Leges

Titel 1 – Algemene dienstverlening
We streven naar 100% kostendekkendheid, maar zijn hierin beperkt door de gemaximeerde legestarieven vanuit het Rijk. Zie hieronder de mate van kostendekkendheid voor de leges burgerzaken. Burgerzaken maakt deel uit van het programma Bestuur en Ondersteuning.

Titel 1 : Algemene dienstverlening	**lasten**	**baten**	**kosten dekking**
Burgerlijke stand	50,9	50,0	93%
Reisdocumenten	108,0	100,3	93%
Rijbewijzen	128,4	120,1	94%
Verstrekkingen uit gemeentelijke basisregistaties	29,9	28,6	96%
Kansspelen	2,0	1,1	53%
Verkeer en Vervoer	24,3	12,4	51%
Diversen	6,1	3,2	53%
Totaal	**349,7**	**315,8**	**90%**

Titel 2 – Dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning
Het grootste gedeelte van de kosten en opbrengsten binnen titel 2 vallen binnen het hoofdstuk van de Omgevingsvergunning. Omgevingsvergunningen maken deel uit van het programma Ruimtelijke Ordening.

Titel 2 : Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgevings-vergunningen	**lasten**	**baten**	**kosten dekking**
Omgevingsvergunningen	367	227	62%
Totaal	**367**	**227**	**62%**

Binnen titel 2 wordt dus grofweg 62% van de kosten gedekt door baten.

Titel 3 – Dienstverlening vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn
Titel 3 vormt een klein gedeelte van onze legesinkomsten. Onze tarieven zijn hier niet kostendekkend, de mate van kostendekkendheid ligt rond de 53%. Deze leges maken deel uit van het programma Bestuur en Ondersteuning.

Titel 3 : Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijnen	**lasten**	**baten**	**kosten dekking**
Horeca	10,2	5,4	53%
Organiseren van evenementen of markten	13,1	6,9	53%
Brandveiligheidsverordeningen	1,6	0,9	53%
Totaal	**24,9**	**13,2**	**53%**

Vergelijking regionaal

In onderstaande tabel worden de gemiddelde woonlasten 2021 van een eigenaar/gebruiker en een huurder in Stein vergeleken met de gemeenten van Limburg. De cijfers zijn afkomstig uit het Belastingoverzicht 2021 van de provincie Limburg.

Lastendruk	**Aanslag eigenaar en gebruiker**				**Aanslag huurder**
	OZB	**afval**	**riool**	**totaal**	
Stein	328	298	227	853	371
Per regio					
Maastricht-Heuvelland	330	307	231	868	383
Midden-Limburg	288	253	232	773	328
Noord-Limburg	348	244	199	792	327
Parkstad	319	283	216	818	419
Westelijke Mijnstreek	385	279	194	858	292
Limburg	330	271	216	817	354
Per inwonersklasse					
0 - 10.000	487	232	165	883	232
10.001 - 20.000	365	245	249	859	350
20.001 - 50.000	317	253	247	817	333
>= 50.001	327	293	184	804	372

Om een inschatting te geven waar Stein staat wat betreft de lastendruk eigenaar en gebruiker, en de lastendruk huurder zijn in onderstaande tabellen de gemiddelde aanslagen, de gemeenten met de hoogste en de laagste aanslagen en de aanslagbedragen van Stein opgenomen. Bij Stein is de positie aangegeven op de ranglijst van gemeenten van Limburg.

Lastendruk eigenaar/gebruiker	Positie	Aanslag
Limburg	gemiddeld	817
Meerssen	hoogste	1.128
Stein	8e van 30	853
Beesel	laagste	643

Lastendruk huurder	Positie	Aanslag
Limburg	gemiddeld	354
Voerendaal	hoogste	549
Stein	14e van 30	371
Beesel	laagste	164

Kwijtscheldingsbeleid

Stein hanteert de zogenaamde 100% norm voor de kwijtschelding van gemeentelijke heffingen. Of een belastingplichtige in aanmerking komt voor kwijtschelding wordt beoordeeld aan de hand van een inkomens- en/of vermogenstoets. Bij deze toets wordt met de kosten van bestaan volgens de bijstandsnorm voor 100% rekening gehouden. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de Leidraad Invorderingswet 1990. Kwijtschelding wordt alleen verleend indien het een aanslag betreft voor onroerende zaakbelastingen, rioolheffingen, vastrecht van de afvalstoffenheffingen en hondenbelasting voor de 1e hond.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De Gemeente Stein acht het wenselijk om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen. Om inzicht in de risico's van de gemeente te kunnen verkrijgen is er een risico-inventarisatie uitgevoerd. Hieronder wordt verslag gedaan van de resultaten van de risico-inventarisatie. Op basis van de geïnventariseerde risico's is tevens het weerstandsvermogen berekend.

Risicoprofiel

Om de risico's van Gemeente Stein in kaart te brengen wordt elkaar jaar bij de begroting en jaarrekening een risicoprofiel opgesteld. Bij het opstellen van dit risicoprofiel worden de verschillende risico's binnen de organisatie in beeld gebracht. Dit zijn zowel grote als kleine risico's, risico's met interne of externe oorzaak, operationeel dan wel strategisch van aard.

Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg
Instellingen waarvoor de gemeente garant staat kunnen hun verplichtingen niet nakomen.	Financieel - Aflossingsverplichting voor de gemeente	10%	max. € 4.700.000
Datalek, verlies smartphone, phising mail, geen beveiligde wifi.	Financieel	30%	max. € 10.000.000
RWM kan haar verplichtingen niet nakomen ten aanzien van de geldlening van 1,1 miljoen waarvoor de gemeente garant staat.	Financieel - aanspraak op de door de gemeente verstrekte garantstelling	10%	max. € 1.100.000
Niet controleren van alle toezichttaken.	Financieel - fin. aansprakelijkheid	10%	max. € 1.000.000
Niet doorgaan van het groene net.	Financieel	10%	max. € 179.000
De VNG heeft een structurele effectentool ontwikkeld om inzicht te krijgen in de kosten van de omgevingswet. Op basis van het invullen van de huidige tool worden de kosten geschat op maximaal € 100.000.		50%	max. € 100.000
Ombuigingen en Grip op sociaal domein. In de begroting 2021 zijn verregaande structurele ombuigingen ingeboekt. Binnen de ombuigingen van het sociaal domein wordt steeds meer duidelijk over de mogelijkheden maar ook risico's over de te behalen doelstellingen.			
Fiscale risico's. De gemeente Stein wordt - mede door veranderingen in wet- en regelgeving - geconfronteerd met een aantal risico's/onzekerheden op fiscaal gebied, waaronder bijvoorbeeld Btw sport.			
Juridische risico's Onze gemeente loopt juridische risico's in zijn algemeenheid, aangezien gemeenten besluiten neemt waartegen bezwaar en beroep kan worden ingesteld.			
Financiële gevolgen als gevolg van het corona virus.			

Het risico wordt in grote mate bepaald door de duur en intensiteit van de maatregelen. Daarmee is het risico wel te duiden, maar nog moeilijk kwantificeerbaar.	
Totaal alle risico's	€ 17.079.000

Op basis van deze risico's is een risicosimulatie (Montecarlo simulatie) uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 17.079.000) ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden.
Uit de risico simulatie blijkt dat bij een zekerheidspercentage van 90% risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 3.209.000. De kans is een inschatting dat een risico ook daadwerkelijk zal plaatsvinden. Deze aanname wordt vervolgens geclusterd waarbij een kans tot 10% wordt aangemerkt als zeer klein, de kans tot 30% als klein, tot 50% als middel, tot 70% als groot en alles daarboven tot zeer groot.

In bovenstaande analyse betekent dit dat enkel de lasten sociaal domein (structureel doorvertaling van incidentele middelen, waarover het Rijk nog geen uitspraak heeft gedaan) voor de gemeente Stein een groot risico is. Het financieel gevolg is het maximale financieel gevolg van het risico. Zo is bijvoorbeeld de 10 miljoen euro financieel gevolg van het datalek de maximale boete die de autoriteit persoonsgegevens de gemeente kan opleggen bij het onzorgvuldig omgaan met beveiliging.

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. Er zijn weinig wijzigingen ten opzichte van de jaarrekening 2020. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Uit de risico simulatie blijkt dat bij een zekerheidspercentage van 90% risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 3.209.000.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de financiële middelen en de mogelijkheden waarover onze gemeente beschikt om risico's van financiële aard (niet-begrote kosten), die zich onverwacht voordoen en die van substantiële aard zijn, te kunnen dekken. Dit kunnen zowel incidentele als structurele middelen zijn. Op grond van de vereisten van het BBV heeft de gemeente Stein ervoor gekozen om onze weerstandscapaciteit uit de elementen algemene reserve en de post onvoorzien te vormen.

Beschikbare weerstandscapaciteit	
Weerstand	**Startcapaciteit**
Algemene reserve (vrij besteedbaar)	€ 13.145.000
Post onvoorzien	€ 50.000
Totale weerstandscapaciteit	**€ 13.195.000**

Financiële kengetallen

In deze paragraaf zijn een aantal kengetallen opgenomen. Deze kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid. Bij de toelichting hebben we aandacht voor toekomstige ontwikkelingen, leggen we, indien mogelijk, een relatie met de verschillende programma's en beoordelen wij de kengetallen.

Indicator	rekening 2020	begroting 2021	begroting 2022	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025
Netto schuldquote	103%	116%	131%	135%	136%	141%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	98%	111%	126%	131%	132%	130%
Solvabiliteitsratio	27%	18%	17%	16%	15%	15%
Structurele exploitatieruimte	2,3%	-0,5%	0,8%	-0,3%	-0,3%	0,1%
Grondexploitatie	0%	0%	0,9%	0%	0%	0%
Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishoudens	103%	103%	103%	103%	103%	103%

Onderverdeling voor de beoordeling

Om een beeld te geven hoe de financiële positie van de gemeente Stein zich ontwikkelt, is gebruik gemaakt van een onderverdeling naar drie categorieën. Dit zijn: groen (goed/weinig risico), oranje (voldoende/voorzichtigheid geboden) en rood (onvoldoende/veel risico). In onderstaande tabel de standaard percentages die daarvoor gebruikt worden. Deze percentages zijn gebaseerd op algemene normwaarden (worden onder andere gebruikt door de Provincie bij de publicatie van ranglijsten).

Indicator	Groen (goed / weinig risico)	Oranje (voldoende/ voorzichtigheid geboden)	Rood (onvoldoende/ veel risico)
Netto schuldquote	< 90%	90% t/m 130%	> 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	90% t/m 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20% t/m 50%	< 20%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
Grondexploitatie	< 20%	20% t/m 35%	0%
Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishoudens	< 95%	95% t/m 105%	> 105%

Hierna volgt een analyse per kengetal.

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Hoe lager de netto schuldquote, hoe lager de relatieve schuldenlast. De netto schuldquote stijgt door de toename van de schulden (vreemd vermogen). We hebben afgelopen jaren gezien dat de netto schuldquote in de jaarrekening lager ligt dan in de begroting, maar ook dat hier een stijgende trend is waar te nemen waarbij we een groter risico lopen. Bij de jaarrekening 2021 zal daarom een nadere analyse worden gedaan en een relatie worden gelegd met de toekomstige ontwikkelingen waarbij het aantrekken van vreemd vermogen noodzakelijk is.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Er is tevens een tweede berekening van de netto schuldquote, maar nu gecorrigeerd met de doorverstrekte leningen aan woningbouwcorporaties en deelnemingen. In de eerste berekening van de netto schuldquote zijn deze verstrekte leningen niet meegenomen, omdat er een risico bestaat dat de gemeente deze bedragen niet (volledig) zal kunnen terugvorderen.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio is de verhouding tussen eigen vermogen en totaal vermogen. Het geeft weer in hoeverre de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de

solvabiliteitsratio hoe beter de gemeente hier toe in staat is. Een solvabiliteitsratio van 20% wordt aangemerkt als voldoende. De begroting 2022 laat zien dat de grens van 20% niet meer in alle jaren wordt gehaald. De oorzaak hiervan is dat er enerzijds meer vreemd vermogen zal worden aangetrokken en anderzijds het eigen vermogen door aan aantal onttrekkingen uit de algemene reserve afneemt. Voor de komende periode zullen we dit blijven monitoren.

Structurele exploitatieruimte
Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte de gemeente Stein heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Een positief cijfer betekent dat het structurele deel van de begroting voldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen. Voor de gemeente Stein betekent dit dat er meerjarig nagenoeg geen structurele exploitatieruimte is.

Grondexploitatie
De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar, hetgeen niet het geval is.

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishoudens
De indicator belastingcapaciteit geeft aan hoe hoog de gemiddelde woonlasten voor een gezin zijn in de gemeente Stein ten opzichte van het landelijke gemiddelde van het voorgaande jaar. We liggen hier net iets hoger dan het landelijk gemiddelde.

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, is de relatie gelegd tussen beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit is afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het hieronder geschetste weerstandsvermogen.

Ratio weerstandsvermogen =	Beschikbare weerstandscapaciteit	=	€ 13.195.000	= 4,11
	Benodigde weerstandcapaciteit		€ 3.209.000	

Onderstaande normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio.

Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	**Ratio**	**Betekenis**
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Het ratio van de Gemeente Stein valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

Grondbeleid

Inleiding

Het grondbeleid van de gemeente Stein is vastgelegd in de Nota Grond- en Vastgoedbeleid. Het grondbeleid is geen doel op zich, maar een middel om de visie van de gemeente te realiseren. Deze visie heeft de gemeente vastgelegd in de ”Strategische toekomstvisie 2018-2022”, de “Ruimtelijke Structuurvisie 2015-2025” en het coalitieakkoord.

Nota grondbeleid

In 2019 heeft uw raad de nota Grond- en vastgoedbeleid vastgesteld. In de nota zijn de spelregels voor het grondbeleid incl. grondbeheer en vastgoedbeleid opgenomen.

Grondbeleid is een middel om de doelen die de gemeente heeft voor het gebruik, het beheer en de ontwikkeling van de leefomgeving te bereiken. Hierbij vormen de (toekomstige) bewoners en gebruikers het uitgangspunt.

Nieuwe vraaggerichte vormen van ontwikkelen vervangen de overheidsgestuurde aanpak uit het verleden. Ook in de nieuwe Omgevingswet worden ruimere mogelijkheden geboden voor een vraaggerichte en flexibele aanpak van het grondbeleid.

Bij nieuwe ontwikkelingen voert de gemeente Stein voert zgn. 'situationeel grondbeleid'. Dat wil zeggen dat afhankelijk van de geformuleerde doelstelling en de prioriteit die de gemeente Stein aan een ontwikkeling geeft, wordt gekeken welke rol de gemeente in de ontwikkeling wil innemen.

Grondbeleid in relatie tot de Programma’s

Het grondbeleid faciliteert aan de kernwaardes zoals vastgelegd in de ‘Strategische toekomstvisie 2018-2022’ en draagt hiermee indirect bij aan de kernwaarde ‘Sociale en vitale kernen’ en de kernwaarde ‘Een duurzame leefomgeving met unieke waarden’.
Het grondbeleid draagt bij aan het realiseren van effecten op het gebied van:
Programma ‘Verkeer, vervoer en water’

- Wijkactieplan Nieuwdorp;
- actualiseren en vastleggen rechtmatig grondgebruik.

Programma ‘Sport Cultuur en recreatie’

- fietsroutenetwerk;
- Realisatie Levensbos;
- Uitbreiding Heidekamppark;
- Verstevigen groenstructuur samen met de middengebied gemeenten.

Programma ‘Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting’;

- CPO Meerdel;
- woningbouwontwikkeling Bramert-Noord;
- herontwikkeling voormalige schoollocaties de Poolster en Elckerlyc in Elsloo;
- woningbouw Meers;
- het Wijkactieplan Nieuwdorp.

Ontwikkelingen

<u>Algemeen</u>
Voor de gemeente is een taak weggelegd om de kwalitatieve en kwantitatieve woningvoorraad (regionaal) af te stemmen op de daadwerkelijke behoefte en samenstelling van de bevolking. 'De juiste woning, op de juiste plek, op het juiste moment beschikbaar'

In de eerste helft van 2021 was de woningmarkt nog steeds oververhit. In Limburg stegen de woningprijzen met ruim 11 procent. Wel nam het aanbod van koopwoningen in Limburg toe. De Rabobank verwacht dat ook in 2022 de gemiddelde woningprijzen zullen stijgen. Wel wordt uitgegaan van een daling van het aantal verkopen.

Verder zijn als gevolg van de wereldwijde schaarste aan bouwmaterialen de woningbouwkosten flink gestegen. Zowel de gestegen verkoopprijzen van bestaande woningen als de stijging van de bouwkosten voor nieuwbouwwoningen hebben effect op de bouwgrondprijzen.

Omgevingswet

Op 1 juli 2021 is de Aanvullingsregeling grondeigendom Omgevingswet gepubliceerd in de Staatscourant. De Aanvullingsregeling grondeigendom voegt technische en praktische onderdelen aan het Omgevingswetstelsel toe. Onder meer met regels voor herverkaveling in landelijk gebied, onteigening en plankosten van gemeenten bij gebiedsontwikkeling. De aanvullingsregeling treedt tegelijkertijd met de Omgevingswet, 1 juli 2022, in werking. In het kader van de invoering van de Omgevingswet betekent dit dat we de Aanvullingsregeling Grondeigendom toetsen op de consequenties voor ons grondbeleid.

Bouwgrondexploitaties

Volgens de richtlijnen van de commissie BBV is het startpunt van bouwgrond in exploitatie (BIE) het raadsbesluit met vaststelling van het grondexploitatiecomplex, inclusief grondexploitatiebegroting.
Een grondexploitatiecomplex is gedefinieerd als een ruimtelijk plan, voorzien van een financiële vertaling.

Bramert-Noord

Eind 2019 heeft de raad kennis genomen van een uitgewerkt voorkeursmodel en risicoanalyse. Alle benodigde grond voor de realisatie van het voorkeursmodel is verworven. In 2021 is het stedenbouwkundig plan met belanghebbenden gecommuniceerd en het bestemmingplan verder uitgewerkt. Het grondexploitatiecomplex inclusief de grondexploitatiebegroting wordt samen met het bestemmingsplan aan uw raad voorgelegd.

Herontwikkeling voormalige schoollocaties de Poolster en Elckerlyc in Elsloo

18 maart 2021 heeft uw raad een voorbereidingsbesluit genomen voor de locatie Poolster en Elckerlyc. Het stedenbouwkundig plan voor de realisatie van 10 sociale huurwoningen en 8 koopwoningen ter plekke van de voormalige schoollocatie Poolster en 18 koopappartementen ter plekke van de voormalige schoollocatie Elckerlyc is met belanghebbenden gecommuniceerd. In 2021 is het bestemmingsplan verder uitgewerkt. Het grondexploitatiecomplex inclusief de grondexploitatiebegroting wordt samen met het bestemmingsplan aan uw raad voorgelegd.

Woningbouw Meers

In 2020 heeft de gemeente Stein een strategische grondaankoop aan de Heuvelstraat te Meers gedaan. In 2021 wordt gekeken naar een mogelijke invulling van zowel de locatie Heuvelstraat als de voormalige schoollocatie in Meers. Afhankelijk van de planologische en financieel-economische haalbaarheid zal het grondexploitatiecomplex inclusief de grondexploitatiebegroting aan uw raad worden voorgelegd.

Bruisend Hart

Vanuit het WijkActieProgramma Nieuwdorp Toekomstbestendig werken partijen (gemeente, Zaam Wonen, Stichting buurtcentrum Nieuwdorp en Vivantes) momenteel aan het project Bruisend Hart. Dit project voorziet in realisering van o.a. (huur- en zorg)woningen en een nieuw buurtcentrum. De locatie van de voormalige basisschool maakt hier onderdeel van uit. Voor het project Bruisend Hart zal er in 2022 een grondexploitatie worden opgesteld.

Grondexploitaties

Volgens de richtlijnen van de commissie BBV dient jaarlijks een herziening van de grondexploitatie plaats te vinden. Een actualisatie van de grondexploitatiebegroting met planinhoudelijke wijzigen, dan wel autonome wijzigingen met materiële financiële gevolgen, moet opnieuw door de raad worden vastgesteld. Conform de Nota Grond en Vastgoedbeleid is de herziening van de grondexploitaties gekoppeld aan de Planning- en Controlcyclus.
Voor het opstellen c.q. herzien van de grondexploitaties worden onderstaande uitgangspunten gehanteerd. Echter economische effecten kunnen ertoe leiden dat bij het opstellen van grondexploitaties in 2022 afgeweken wordt van de opgenomen inflatiepercentages.

- Rente 2022-2025: 1,48% .
- Prijsindex cf. CPB Actualisatie Middellangetermijnverkenning 2022-2025 juni 2021, 'Nationale consumentenprijsindex'
- 2022 t/m 2025: 1,8%
- Disconteringsvoet: 2%
- Activering van kosten binnen de grondexploitatie vindt plaats met in acht neming van de richtlijnen van de Commissie BBV (Besluit Begroten en Verantwoorden); Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken, juli 2019.
- Winstneming vindt plaats middels de 'Percentage of Completion'-methode. Winstnemingen komen ten gunste van de Algemene Reserve.
- Voor grondexploitaties met een geprognosticeerd nadelig saldo wordt een voorziening getroffen ter grootte van het tekort. Deze voorziening wordt gevormd ten laste van de Algemene Reserve.

<u>Bouwgrond in exploitatie</u>
Per 1 januari 2022 is de grondexploitatie 'Samen bouwen Meerdel' in exploitatie.

'Samen bouwen Meerdel'
'Samen bouwen Meerdel' is een woningbouwontwikkeling waarbij de gemeente een 'Samenwerkings- en realisatieovereenkomst' is aangegaan met de CPO-vereniging CPO Meerdel en de wooncorporatie Zaam Wonen voor de realisatie van 10 koopwoningen en 5 sociale huurwoningen. Bij Raadsbesluit van 29 april 2021 heeft uw Raad de grondexploitatiebegroting 'Samen bouwen Meerdel' vastgesteld. De grondexploitatiebegroting is een financiële vertaling van het bestemmings- en verkavelingsplan en van de afspraken zoals opgenomen in de door partijen getekende 'Samenwerkings- en realisatieovereenkomst' van 11 december 2019.

Als gevolg van de gestegen bouwkosten heeft het oprichten van een bouwcombinatie tussen de CPO-vereniging, wooncorporatie Zaam Wonen en een aannemers langer geduurd dan verwacht. Hierdoor is vertraging ontstaan en kon de gestelde termijn voor het indienen van een ontvankelijke omgevingsvergunning niet worden gehaald. Als gevolg hiervan is eveneens de start bouw vertraagd waardoor de overdracht van de bouwrijpe grond niet in 2021 maar in 2022 zal plaatsvinden en ook het woonrijp maken van het gebied pas in 2023 in plaats van in 2022 zal plaatsvinden. Derhalve heeft een herziening van de grondexploitatiebegroting plaatsgevonden. De herziene grondexploitatiebegroting heeft per einddatum 31 december 2024 een negatief resultaat van negatief resultaat van € 60.424. Ten opzichte van de vastgestelde grondexploitatiebegroting is dit een toename van het tekort van € 21.500. Dit tekort is grotendeels het gevolg van de vertraging. Verder heeft de aanbesteding van de openbare ruimte plaatsgevonden. De aanbesteding viel hoger uit dan het in eerste instantie geraamde bedrag voor de aanleg openbare ruimte.

Het extra tekort kan als volgt worden gespecificeerd:

• Toename rentelasten als gevolg van latere ontvangst grondopbrengsten	€ 8.575
• Extra interne uren als gevolg van een langere looptijd	€ 3.750
• Extra indexering woonrijpmaken kosten als gevolg van een langere looptijd	€ 3.550
• Hogere kosten openbare ruimte als gevolg van hogere aanbesteding	€ 5.400

Het negatieve resultaat komt ten laste van de gevormde voorziening 'Te verwachten verliezen'. Ter afdekking van het extra tekort heeft in 2021 een extra storting in de voorziening 'Te verwachten verliezen' plaatsgevonden ten laste van de Algemene Reserve. Een en ander conform de nota Reserves en Voorzieningen.

Complex x 1.000	Geraamde boekwaarde ultimo: 2022	2023	2024	2025	Verwacht resultaat ultimo 2022	Realisatie in
Samen bouwen Meerdel	-128	4.348			-60.424	2024
Totaal	-128	4.348				

* = negatief (-/-) betekent verlies

Strategische gronden
Gebleken is dat het verwerven van grond ten behoeve van ontwikkelingen (groenprojecten, infra) binnen de gemeente steeds vaker een knelpunt wordt. Derhalve is in de nota Grond- en vastgoedbeleid ingezet op anticiperende, proactieve en gelegenheidsverwerving. Bij de verantwoording van de strategische gronden worden de richtlijnen van de commissie BBV in acht genomen.
Middels een raadsinformatiebrief en via de P&C cyclus wordt de raad achteraf geïnformeerd over het beschikbaar gesteld budget voor anticiperende , proactieve en gelegenheidsverwerving.

Risico's

In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat door de toenemende complexiteit van de ontwikkelingen, de hoogte van de investeringen de risico's in de grondexploitaties alsmaar groter worden. Inzicht in het verloop van de financiële prognoses alsmede de risico's is daarom van groot belang.

Voorziening te verwachten verliezen
Geldend beleid is dat positieve exploitatiesaldi ten gunste van de Algemene Reserve worden geboekt en dat de voorziening "Te verwachten verliezen grondexploitatie" de buffer vormt voor verliezen en risico's binnen de grondexploitatie.

Begrote stand en verloop voorzieningen:

Voorziening te verwachte verliezen grondexploitaties x 1.000	Ultimo 2022	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025
Grondexploitatie Samen bouwen Meerdel	60.424			
Totaal	**60.424**			

Op basis van de risicoanalyse en de uitgangspunten voor de "Voorziening te verwachten verliezen grondexploitaties" zoals opgenomen in de Nota Reserves en Voorzieningen en de Nota Grond- en vastgoedbeleid is de hoogte van de voorziening als volgt opgebouwd.

- Het verwachte verlies op de grondexploitatie 'Samen bouwen Meerdel'.

Weerstandsvermogen
Om inzicht te krijgen in de risico's van de grondexploitaties wordt een risico-inventarisatie uitgevoerd. Deze risico-inventarisatie is opgenomen in de gemeente brede risico-inventarisatie, zie paragraaf "Weerstandsvermogen".

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In de openbare ruimte vinden activiteiten plaats in het kader van wonen, werken en recreëren. Hiervoor is de openbare ruimte ingericht met kapitaalgoederen (infrastructuur). Deze kapitaalgoederen worden onderhouden en tijdig vervangen. De door de raad gewenste kwaliteit van de kapitaalgoederen is vastgesteld in beleidskaders. De vastgestelde beleidskaders zijn daarna, door het college, vertaald in beheerplannen waarin de kosten voor vervanging en onderhoud zijn opgenomen. De beheerplannen worden verwerkt in de begroting. De volgende kapitaalgoederen zijn in deze paragraaf opgenomen:

- gebouwen en overige accommodaties
- wegen
- openbare verlichting
- bruggen
- rioleringen
- groen

Gebouwen en overige accommodaties

Beleidskaders
In 2022 zal het in 2018 vastgestelde onderhoudsbeleid en bijbehorende beheerplannen worden geactualiseerd voor de periode 2023-2038.

Beheerplan
Jaarlijks wordt, voorafgaand aan de uitvoering, beoordeeld of de geplande werkzaamheden noodzakelijk zijn dan wel dat deze kunnen worden uitgesteld of doorgeschoven. Daarna worden de werkzaamheden waar mogelijk gebundeld en volgens de geldende inkoopprocedures in de markt gezet. Bij de gemeentelijke accommodaties is, gebaseerd op de geldende NEN 2767 normering (BOP), geen sprake van achterstallig onderhoud.

Directe lasten onderhoud gebouwen X € 1.000	Rek. 2020	Begr. 2021	Begr. 2022	Begr. 2023	Begr. 2024	Begr. 2025
Onderhoudsbudget exploitatie:						
Bouwkundig onderhoud BOP	323	298	282	274	292	292
Sporttechnisch onderhoud SOP	98	138	131	132	132	132
Ten laste van voorziening:						
Groot onderhoud accommodaties BOP	1.073	788	428	391	624	507
Groot sporttechnisch onderhoud SOP	15	53	162	47	5	49
Totaal exploitatie + voorziening	**1.509**	**1.277**	**1.003**	**844**	**1.053**	**980**

Financiële vertaling
Voor het groot bouwkundig en sporttechnisch onderhoud is een voorziening gevormd. Hierin wordt op basis van het vastgesteld beheerplannen jaarlijks een bedrag gestort. De hoogte van de storting wordt telkens bij het vaststellen van het beheerplannen geactualiseerd. In 2022 bedraagt de storting in de voorziening bouwtechnisch onderhoud € 538.400 en in de voorziening sporttechnisch onderhoud € 33.600.

Brasserie Steinerbos
Naar aanleiding van aanhoudende stankoverlast is een inspectie van het rioleringsstelsel uitgevoerd. Hieruit is gebleken dat deze compleet moet worden vervangen, inclusief de

toiletgroepen die overigens sterk verouderd zijn. In het kader van toegankelijkheid zal tevens een mindervalide toilet worden gerealiseerd en de entree worden aangepast / verbeterd. In 2021 zijn, in overleg met Steinerbos BV, de voorbereidingen opgestart. De werkzaamheden worden in 2022 uitgevoerd. De geraamde renovatie/uitbreidingskosten van € 137.000 worden voor €44.000 gedekt uit de voorziening groot bouwkundig onderhoud. Voor het restantbedrag van € 93.000 is een investeringsbudget in de begroting 2022 opgenomen.

Sloop voormalige schoolgebouwen
Naar aanleiding van de mogelijke herontwikkelingen van de schoollocaties in Elsloo en Meers waarvoor aan uw Raad in 2022 het grondexploitatiecomplex inclusief de grondexploitatiebegroting wordt voorgelegd, zullen de voormalige schoolgebouwen gesloopt dienen te worden.

Luifelconstructie sportaccommodatie Mergelakker
Vanwege toenemende scheurvorming in de houten luifelconstructie boven de publiekstribune van voetbalvereniging Haslou is een inspectie uitgevoerd door een daartoe gespecialiseerd bedrijf. De scheurvorming is van dien aard dat deze gerepareerd dient te worden om toekomstige constructieveiligheid te kunnen waarborgen. De enige manier om deze scheurvorming te voorkomen is de in het weer staande liggers te bekleden met een plaatmateriaal. De totale geraamde kosten van € 80.000 worden opgenomen in de onderhoudsvoorziening.

Wegen

Beleidskaders
Op 30 juni 2016 heeft de raad de onderhoudsniveaus Beheer Openbare Ruimte (BOR)vastgesteld. De vastgestelde kwaliteit is van toepassing op de instandhouding van de verhardingen gedurende de technische levensduur in die gebieden waar de komende jaren geen grootschalige reconstructies of wijzigingen zijn gepland. Momenteel wordt samen met een vertegenwoordiging van de raad gewerkt aan de herijking van het Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR). De resultaten hiervan worden via de eerstvolgende bestuursrapportage in de begroting verwerkt.

Beheerplannen
Om de 2 jaar wordt - via inspectie - het beheerplan wegen geactualiseerd en wordt een doorkijk gegeven voor 15 jaren. Na beëindiging van het groot onderhoud 2019 zijn alle wegen in Stein geïnspecteerd. Op basis van deze inspectie is het nieuwe beheerplan opgesteld dat op 11 februari 2020 is vastgesteld door het college. De financiële gevolgen van het beheerplan zijn verwerkt in de begroting. Bij wegen is geen sprake van achterstallig onderhoud. Eind 2021 wordt het nieuwe beheerplan wegen 2022 opgesteld. Eventuele financiële consequenties van dit nieuwe plan worden in berap 1- 2022 meegenomen.

Directe lasten onderhoud wegen x € 1.000	Rek. 2020	Begr. 2021	Begr. 2022	Begr. 2023	Begr. 2024	Begr. 2025
Onderhoudsbudget exploitatie:						
Klein onderhoud wegen	129	130	131	130	130	130
Wegvoorzieningen (o.a. belijningen)	30	26	26	26	26	26
Ten laste van voorziening:						
Groot onderhoud wegen	590	652	593	594	626	626
Totaal exploitatie + voorziening	**749**	**808**	**750**	**750**	**782**	**782**

Financiële vertaling
Vanaf 2010 is voor groot onderhoud wegen een voorziening gevormd. Hierin wordt op basis van het vastgesteld beheerplan jaarlijks een bedrag gestort. De hoogte van de storting wordt telkens bij het vaststellen van het beheerplan wegen geactualiseerd. Vanaf 2018 bedraagt de storting in de

voorziening groot onderhoud wegen € 627.000. Dit bedrag is met de vaststelling van het beheerplan 2020 ongewijzigd gebleven. In de voorziening groot onderhoud wegen worden geen kosten van rehabilitaties of reconstructies van wegen verantwoord. Deze worden als investering op het programma 'Verkeer, vervoer en water' verantwoord en waar nodig toegelicht.
Met het vaststellen het nieuwe wegbeheersplan (Q1, 2022) wordt ook inzichtelijk welke budgetten benodigd zijn voor rehabilitatie of reconstructies van wegen. Deze budgetten worden in de volgende begroting (2023) opgenomen.

Openbare verlichting

Beleidskaders
Samen met de nieuwe beheerder wordt begin 2022 een geactualiseerd beleidsplan opgesteld voor de periode 2022 - 2025. Na vaststelling van dit nieuwe beleid wordt ook het onderhoud van de openbare verlichting op basis van dit nieuwe beleid aanbesteed.

Beheerplannen
Het beheer en onderhoud van de openbare verlichting, door één externe partij, is eind 2021 van elkaar losgekoppeld. Eind 2021 is een nieuwe externe beheerder OVL aanbesteed.
Bij openbare verlichting is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Financiële vertaling
De financiële gevolgen van het nieuwe beleidsplan OVL 2022 - 2025 worden in het nieuwe beleidsplan meegenomen en aan de Raad ter goedkeuring voorgelegd. Uitgangspunt hierbij is onder andere het reduceren van de kostprijs.

Directe lasten openbare verlichting x € 1.000	Rek. 2020	Begr. 2021	Begr. 2022	Begr. 2023	Begr. 2024	Begr. 2025
Onderhoudsbudget exploitatie:						
Energie	94	86	135	135	135	135
Onderhoud	177	186	186	185	185	185
Totaal exploitatie	**271**	**272**	**321**	**320**	**320**	**320**

Bruggen

Beleidskaders
In 2017 is het beheerplan civieltechnische kunstwerken opgesteld. Dit is een actualisatie en scopeverbreding van het meerjarig onderhoudsplan Kunstwerken dat op 7 juli 2011 door de raad is vastgesteld.

Beheerplannen
Het in 2011 opgestelde onderhoudsplan was gebaseerd op drie kunstwerken (de boogbrug Veestraat en de bruggen in de Nieuwe Postbaan en in de Brugstraat). Inmiddels heeft de gemeente meerdere bruggen in beheer zoals de fietsbrug Julianakanaal Stein, de brug in het Steinerbos, de brug in het Heidekamppark en zijn een drietal viaducten over de A76 deels in beheer van de gemeente Stein. Ook worden belangrijke duikers meegenomen in het onderhoudsplan.
In 2019 is de boogbrug in de Veestraat vervangen en in 2020 is de brug in de vijver nabij de Heidekampweg/Mauritsweg in beheer van de gemeente gekomen. Tevens zijn in 2020 de voegovergangen van het viaduct Nieuwe Postbaan vervangen.
In 2021 zijn een drietal duikers in de waterlossing de Ur geïnspecteerd (Kap. Berixstraat, Steenwegstraat en Nederhof). De inspectie van de Kap. Berixstraat kon door lokale omstandigheden niet geheel worden uitgevoerd en een volgonderzoek is gepland in 2021. Op basis van de 2 jaarlijkse bruginspectie is in 2021 het meerjaren onderhoudsplan opgesteld. Hieruit volgend zijn aan diverse bruggen reinigings- en conserveringswerkzaamheden in 2021 uitgevoerd.
Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Financiële vertaling
Voor het onderhouden van de kunstwerken is een voorziening gevormd. Op basis van het huidige beheerplan wordt jaarlijks € 42.750 in de voorziening gestort. De tot het meerjaren onderhoudsplan en het projectenplan behorende investeringen en onderhoudsbudgetten worden verantwoord op het programma 'Verkeer, Vervoer en Waterstaat'.

Directe lasten onderhoud bruggen x € 1.000	Rek. 2020	Begr. 2021	Begr. 2022	Begr. 2023	Begr. 2024	Begr. 2025
Onderhoudsbudget exploitatie:						
Onderhoud kleine kunstwerken	5	5	5	5	5	5
Ten laste van voorziening:						
Groot onderhoud bruggen	25	40	38	22	13	83
Totaal exploitatie + voorziening	**30**	**45**	**42**	**27**	**18**	**88**

Riool

Beleidskaders
Op 1 oktober 2009 heeft de raad het Waterplan vastgesteld. Hierin zijn de volgende ambities opgenomen:

- scheiden van vuilwater en regenwater;
- verkleinen van afwaterende oppervlakken naar de riolering;
- water maakt groen: in verdroogde beekdalen en versterkt de stedelijke groenstructuur;
- water stroomt zichtbaar weg om te infiltreren of naar oppervlaktewater;
- overheid, inwoners en bedrijven zijn samen verantwoordelijk voor de verwerking van regenwater;
- maatregelen worden genomen met zorg voor de (leef)omgeving;
- mensen worden bewust (gemaakt) over de aanwezigheid van water en de omgang met water.

De gemeente moet op grond van de Kader Richtlijn Water (KRW) maatregelen nemen om het overstorten op kwetsbare wateren te verminderen. Hierdoor heeft vooral het afkoppelen van regenwater grote invloed op het uitvoeringsprogramma. In het in 2021 afgeronde basisrioleringsplan heeft een toetsing plaatsgevonden van het effect van overstorten op kwetsbare wateren en zijn maatregelen voorgesteld hoe aan de KRW voldaan kan worden.

In 2013 is gestart met het opstellen van een regionaal beleid- en uitvoeringskader voor het stedelijk watermanagement. Deze kaders vervangen het traditioneel Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan voor de gemeenten Beek, Schinnen, Sittard-Geleen en Stein. Hierin participeren ook het waterschap Roer en Overmaas en Waterschapsbedrijf Limburg. De kaders voor Stein zijn op 30 oktober 2014 door de raad vastgesteld.
In 2021 is het Beleidsplan Water & Klimaatadaptatie vastgesteld. Dit is de actualisatie van het hiervoor benoemde plan waarbij ook de klimaatthema's hitte en droogte zijn meegenomen. Het beleids- en uitvoeringskader voor de omgang met water en de klimaatadaptatie bestaat uit vier plannen (beleidsplan, beheerplan, kostendekkingsplan en projectplan). Het beleidsplan is samen met de betrokken partijen in de waterketen van de Westelijke Mijnstreek opgesteld. Hiermee is de samenwerking van de afgelopen jaren voortgezet en beheren we de waterketen op een structurele en doelbewuste manier. In dit plan benoemen we alle zaken die we belangrijk vinden en geven onze strategie hierop aan.

In 2021 is ook de optimalisatie van het basisrioleringsplan en de klimaatstresstest afgerond. De vanuit het basisrioleringsplan en klimaatstresstest verkregen bevindingen leveren een belangrijke inbreng voor het beleidsplan Water & Klimaatadaptatie. Ook vindt in 2021 een integrale afweging plaats waarbij behalve de diverse sectorale onderhoudsplannen ook de resultaten van het basisrioleringsplan en klimaatstresstest worden betrokken. Dit kan resulteren in een herprioriteren van de investeringen in de jaren 2022 en verder.

Beheerplannen
Op 19 augustus 2014 heeft het college de bij het regionaal beleid- en uitvoeringskader stedelijk management behorende beheerplan en projectplannen vastgesteld. In 2017 is het beleidsplan, het beheerplan en het kostendekkingsplan afvalwater geëvalueerd en geactualiseerd.
In de beeldvormende bijeenkomst van 13 september 2017 zijn de raads- en commissieleden geïnformeerd over de ontwikkelingen op het gebied van het gemeentelijk waterbeheer en de noodzaak om het ontwerp en het beheer van de riolering hierop aan te passen. Daarnaast is ook melding gemaakt van de achterstanden op het rioolonderhoud, de toename van de onderhoudskosten en de bestrijding van calamiteiten, waar we mee te kampen hebben. Het gevolg hiervan is dat de meerjarige onderhoudsbudgetten verhoogd zijn en dat in de afgelopen periode veel energie is gestoken in het inspecteren en repareren van de riolering. In 2021 is binnen het samenwerkingsverband Westelijke Mijnstreek een nieuw beheers- en beleidsplan opgesteld.

Financiële vertaling
De tot het beheerplan en het projectenplan behorende investeringen en onderhoudsbudgetten worden verantwoord op het programma ‘Volksgezondheid en milieu’.

Aan de hand van het onderhoudsprogramma wordt de inhaalslag voor wat betreft de reparatie van riolen en kolken verder voortgezet. Omdat er de afgelopen planperiode hard gewerkt is om de achterstand in te halen, is naar verwachting het benodigde onderhoudsbudget voor de komende jaren lager.

Directe lasten onderhoud riolering x € 1.000	Rek. 2020	Begr. 2021	Begr. 2022	Begr. 2023	Begr. 2024	Begr. 2025
Onderhoudsbudget exploitatie:						
Onderhoud	771	727	727	727	727	727
Totaal exploitatie	**771**	**727**	**727**	**727**	**727**	**727**

Groen

Beleidskaders
In 2016 heeft de raad de onderhoudskaders voor het beheer van de openbare ruimte (BOR) geactualiseerd. Voor het groenbeheer zijn hierbij de volgende wijzigingen vastgesteld:

- de groenkwaliteit in de centra is verlaagd van A naar B;
- de groenkwaliteit op en rond de rotondes en bij de komgrenzen is verhoogd van B naar A;
- de groenkwaliteit op de doorgaande gemeentelijke wegen aan de oostzijde is verhoogd van B naar A;
- de burgers wordt de mogelijkheid gegeven om op eigen initiatief extra kwaliteit te leveren, binnen nog op te stellen kaders, bovenop de vastgestelde kwaliteit van het groen.

Momenteel wordt samen met een vertegenwoordiging van de raad gewerkt aan de herijking van het Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR). De resultaten hiervan worden via de eerstvolgende bestuursrapportage in de begroting verwerkt.

Beheersplannen
De vastgestelde beleidskaders voor het beheer en onderhoud van het groen zijn verwerkt in groenonderhoudsbestekken. Deze bestekken worden als leidraad gebruikt voor de uitvoering van het groenonderhoud. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Het groenonderhoud wordt uitgevoerd door de Algemene dienst en drie groenaannemers voor het specialistisch onderhoud (o.a. bermen, sportvelden en bomen). Het aanleggen en onderhouden van groen wordt op het programma 'Sport, Cultuur en Recreatie' verantwoord en waar nodig toegelicht. In de begroting 2021 en volgende jaren is rekening gehouden met de uitbreiding van het te onderhouden areaal.

Directe lasten onderhoud groen x € 1.000	Rek. 2020	Begr. 2021	Begr. 2022	Begr. 2023	Begr. 2024	Begr. 2025
Onderhoudsbudget exploitatie:						
Bestrijden onkruid	173	186	186	186	185	185
Bermen	73	52	59	58	57	57
Landschapsplannen	53	61	60	60	60	60
Onderhoud openbaar groen	855	687	704	676	675	675
Totaal exploitatie	**1.154**	**986**	**1.009**	**980**	**977**	**977**

Financiering

Algemeen

De financieringsparagraaf is een verplicht voorgeschreven paragraaf in het BBV. Hier zijn de kaders gesteld voor de inrichting en uitvoering van de treasury functie van de decentrale overheden. In de door de raad vastgestelde financiële verordening (artikel 212 gemeentewet) is ook de financieringsfunctie opgenomen. De paragraaf financiering in de begroting is bedoeld om de uitvoering van de financieringsfunctie te volgen.
Bij de vernieuwing van het BBV is ook een rentenotitie gepubliceerd. In de notitie is aangegeven hoe rentelasten en baten in de begroting en in de jaarstukken verwerkt moeten worden. De bepalingen en richtlijnen van die notitie zijn in deze begroting doorgevoerd. In het huidige coalitieakkoord 2018-2022 is aangegeven dat de gemeente Stein gebaat is bij een gezonde financiële huishouding. In deze paragraaf is daarom ook aangegeven wat de uitgangspunten voor financiering en wat het beleid is ten aanzien van rente.

Leningportefeuille

Leningen (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Leningen (excl. aan woningst. verstrekte leningen per 1-1)	54.997	50.878	46.814	42.804
Reguliere aflossingen	4.119	4.064	4.010	3.662
Leningschuld per 31-12	**50.878**	**46.814**	**42.804**	**39.141**

In bovenstaand meerjarig overzicht geen is rekening gehouden met nieuwe leningen ter dekking van de geraamde financieringsbehoefte. Deze behoefte neemt toe door realisatie van de geraamde investeringen, waarbij ook desinvesteringen betrokken worden. De bepaling van de financieringsbehoefte gebeurt integraal (totaalfinanciering) waarbij alle kasstromen worden betrokken.

In onderstaande tabel zijn de grootste investeringen opgenomen zoals deze zich in meerjarenperspectief voordoen. Voor een totaal meerjarig investeringsoverzicht verwijzen wij naar het hoofdstuk de financiële begroting.

Investering (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Telefoontoestellen	100	0	0	0
Zaak / DMS / Makelaar	110	0	0	0
Bestuur en ondersteuning				
Reconstructie Mauritsweg Stein	0	700	0	0
LED armaturen openbare verlichting	200	200	200	0
Verkeersmaatr. veilige schoolomgeving	200	200	200	200
Maatregelen rotondevisie	130	0	0	0
Aanpassen rotonde Steinerweg-Koolweg	0	400	0	0
GGA Stein centrum wegen	0	0	50	1.100
Parkeerplaats Steinerbos	120	0	0	0
Verkeerskundige aanpassingen Obbichter	20	400	0	0
Aanpak rotondes BPS	1.950	1.000	0	0
Gebiedsvisie Dorine Verschureplein	0	250	750	0
Fietspaden Julianakanaal	0	0	0	1.000
Verkeer vervoer en waterstaat				

Fietsrouteplan rivierplan Maasvallei	395	0	0	0
Economie zaken				
Renovatie kunstgrasveld Hetjen veld A	17	457	0	0
Vervangen speelvoorzieningen	161	120	186	27
Renovatie Brasserie Steinerbos	350	0	0	0
Sport, cultuur en recreatie				
Vervangen / renoveren riool	310	633	957	947
Wateroverlast maatregelen	755	360	390	320
Emissie maatregelen	0	150	1.100	480
Duurzaamheid lening zonnepanelen	800	0	0	0
Vervangen pompgemalen	170	170	170	44
Afkoppelen riolen	200	200	200	200
GGA Stein centrum riool	0	0	50	1.100
Volksgezondheid en milieu				

Jaarlijks wordt bekeken of zich mogelijkheden voordoen tot vervroegde aflossing of herfinanciering tegen lagere rente. De gewogen gemiddelde rentevoet van de aangegane leningen (exclusief woningbouw) bedraagt per 1 januari 2022 1,85%. De herfinanciering- en renteherzienings-momenten vertonen een goede spreiding in de tijd waardoor het renterisico beperkt blijft.
In de komende jaren laten de reguliere aflossingsbedragen een dalend bedrag zien van circa € 4,1 miljoen tot € 3,7 miljoen euro.

Kasbeheer

Voor het beheer van de financiële middelen houdt de gemeente Stein een rekening courant aan bij de NV Bank Nederlandse Gemeenten. De NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) fungeert als huisbankier. Met deze bank is een rente compensabel stelsel overeengekomen. Dit wil zeggen dat overschotten en tekorten op de verschillende bankrekeningen als een geheel worden gezien en hierop de renteberekening wordt gebaseerd. Ook het afromen van overtollige middelen naar de schatkist verloopt via de BNG.

Rente

Rentebeleid
Bij de berekening van de rente over de eigen financieringsmiddelen en het financieringstekort boven de kasgeldlimiet (zie hierna) is voor 2022 en verder uitgegaan van 1,5%. Voor het financieringstekort tot de kasgeldlimiet is voor 2022 en verder uitgegaan van een rentevoet van 0,5%. Een onvoorziene renteontwikkeling heeft uiteraard invloed op de financieringskosten. Een wijziging van het rentepercentage met 1% zal, op basis van het geraamde financieringstekort, leiden tot meer of minder rentekosten van circa € 215.000.

Rente omslagpercentage
In het kader van de vernieuwing van het BBV is de renteomslag berekend conform de nota rentenotitie van de commissie BBV. Vanwege het inzicht in de rentelasten van externe financiering het renteresultaat en de wijze van toerekening is onderstaand renteschema opgenomen. Het rente omslagpercentage wordt berekend door de totale rentekosten te delen door het totaal geactiveerd bedrag. De totale rentekosten bestaan uit de rente voor vaste geldleningen, de bespaarde rente over de eigen financieringsmiddelen (reserves) en de rente van de financieringsbehoefte. Het omslagpercentage voor de begroting 2022 is per 1 augustus 2021 berekend op 1,3%.

Renteschema:						2022
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering:					
	- Externe rente Vaste geldleningen				€	948.582
	- Externe rentelasten financiering investeringen				€	30.467
	- Externe rentelasten financieringstekort				€	266.259
b.	De externe rentebaten			-/-	€	65.734
	Totaal door te rekenen externe rente				**€**	**1.179.519**
c.	De rente die aan de grondexploitaties		€	8.329		
	moet worden doorberekend	-/-				
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld **moet** worden doorberekend	-/-	€	418.253		
				-/-	€	426.582
	Saldo door te rekenen externe rente				€	752.938
d1.	Rente over eigen vermogen+voorz.		€	26.475.196	€	468.611
d2.	Rente over voorzieningen (CW)					
	De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)				€	1.221.549
e.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)				€	1.198.660
f.	Saldo renteresultaat taakveld treasury				€	22.889

Rentevisie

De rente voor het aantrekken van financieringsmiddelen is al enkele jaren in historisch gezien laag. Sinds september 2019 bedraagt de herfinancieringsrente van ECB 0,00 procent. Daarmee staat de rente die banken aan de ECB moeten betalen als zij geld opnemen, op een historisch laag niveau. De rente is in belangrijke mate afhankelijk van de economische ontwikkeling en de inflatie. De ECB verwacht dat de officiële rentetarieven in 2022 op vergelijkbare niveaus zullen blijven.
De economie moet langzaam gaan herstellen van de door Covid-19 veroorzaakte recessie. De verschillende opkoopprogramma's van obligaties door de ECB, blijft voorlopig gehandhaafd. Hierdoor worden de rentetarieven laag gehouden en krijgt de economie de kans zich te herstellen. Echter heerst er momenteel nog altijd een grote mate van onzekerheid, waardoor het moeilijk blijft, om een rentevisie op te schrijven.

Hoewel de voorspelbaarheid van de rente zeker op langere termijn gering is, kan het toch wenselijk zijn tendensen aan te geven die als basis kunnen dienen voor het sluiten van transacties. Daarbij worden een aantal vuistregels gehanteerd:

- De rente van vaste leningen is door de lange looptijd financieel van groter belang dan de rente van leningen met een korte looptijd.
- Bij een verwachte daling van de lange rente wordt het aantrekken van vaste langlopende leningen zoveel mogelijk uitgesteld tot de rentedaling is ingetreden.
- Bij een verwachte stijging van de lange rente vindt consolidatie plaats van korte schuld (korte schuld wordt omgezet in langlopende leningen).
- Bij een te verwachten stabiele renteontwikkeling wordt in de actuele financieringsbehoefte voorzien met de financieringsvormen die absoluut gezien de laagste rente dragen.
- Dit alles uiteraard binnen de mogelijkheden die de regelgeving biedt.

Uitgangspunten financiering

Onderstaand de belangrijkste beleidsmatige uitgangspunten die gehanteerd worden bij financiering. Hierbij moet rekening gehouden worden met het verplicht schatkistbankieren vanaf eind 2013. Het rentetarief van dit schatkistbankieren bedraagt momenteel 0%.

- Overtollige geldmiddelen worden uitsluitend uitgezet in de schatkist.
- Indien een liquiditeitsbehoefte ontstaat worden middelen aangetrokken in de vorm van dag- en kasgeldleningen en kredietlimiet op de rekening courant.
- Onderhandse geldleningen en vaste geldleningen worden aangetrokken voor financiering met een looptijd van langer dan één jaar.
- Overeenkomsten voor het aangaan van leningen, het uitzetten van middelen of het verlenen van garanties luiden in euro.

Bij het uitzetten van middelen, het verstrekken van garanties en het aangaan van financiële participaties, uit hoofd van de publieke taak, worden zoveel mogelijk zekerheden bedongen. Het college motiveert in zijn besluit het openbaar belang van dergelijke uitzettingen van middelen, verstrekkingen van garanties en financiële participaties.

Resultaat uitzettingen

Voor de deelneming in Enexis is, zoals opgenomen in de begrotingsbrief 2021 van de Provincie Limburg, voor de jaren 2022-2025 met een dividendschatting van € 0,50 per aandeel rekening gehouden. De neerwaartse bijstelling ten opzichte van voorgaande jaren is het gevolg van de toegenomen kosten in de energietransitie.

Het totaal verwachte dividend en rente van bovengenoemde uitzettingen komt daarmee uit op:

Omschrijving: (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Dividend deelneming Enexis 2022-2025 (460.350 aandelen x 0,50)	230	230	230	230

Wet Houdbare Overheidsfinancien (HOF)

In de wet zijn de Europese normen verankerd voor de hoogte van de overheidsschuld en de jaarlijkse groei van de overheidsschuld. Volgens de Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP).
Die normen raken ook gemeenten, omdat de gemeenteschulden en financieringstekorten van gemeenten meetellen in de overheidsschuld van Nederland.
Alle gemeenten samen krijgen een plafond voor het totale EMU-tekort van gemeenten in een jaar. Dat plafond wordt volgens de wet na bestuurlijk overleg voor een bepaalde periode overeengekomen. Het plafond voor de gezamenlijke gemeenten bedraagt 0,40% van het bruto binnenlands product.

Met het plafond wordt de groei van de netto schuld (volgens de definitie voor het EMU-saldo) van de gezamenlijke gemeenten in een jaar beperkt.
Voor de berekening van het EMU-saldo van de gemeente Stein wordt verwezen naar de paragraaf 'EMU-saldo'

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn met ingang van 2013 gaan schatkistbankieren.
Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Doel is om de EMU-schuld te verminderen. Er is sprake van een optische verbetering want de totale schuldpositie van de gezamenlijke overheden wijzigt niet.
De deelnemende instellingen houden hun publieke middelen aan op een eigen rekening-courant bij het ministerie van Financiën. Alle decentrale overheden zijn aangesloten op de schatkist, ook als een decentrale overheid geen overtollige middelen heeft. Deelnemende gemeenten regelen het betalingsverkeer via de eigen bank(en). Een eventueel negatief saldo op de bankrekening(en) wordt aangezuiverd vanaf de rekening-courant die de gemeente heeft bij het ministerie van Financiën. Andersom wordt een positief saldo op deze bankrekening juist afgeroomd ten gunste van de rekening-courant van de gemeente bij het ministerie van Financiën.
Er is een doelmatigheidsdrempel van 2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 1.000.000 per gemeente tot een maximum van € 500.000.000 euro.
Voor Stein is deze gemiddelde drempel per kwartaal 2% x € 66.274.000 (het begrotingstotaal per 1/1/2022) = € 1.325.480
Stein beschikt momenteel niet over overtollige middelen die in de schatkist ondergebracht moeten worden. Het rentetarief van het schatkistbankieren bedraagt momenteel 0%.
Het is voor gemeenten wel mogelijk om overtollige middelen uit te lenen aan andere overheden, en daarmee een beter rendement te halen dan bij de schatkist.
Hierbij bestaat de mogelijkheid om leningen die door BNG Bank aan een gemeente zijn verstrekt, over te dragen aan decentrale overheden die over overtollige middelen beschikken. Indien de BNG Bank een aan de gemeente verstrekte lening overdraagt aan een andere decentrale overheid, dan wordt deze andere decentrale overheid de nieuwe crediteur. Rente en aflossing zijn in dat geval niet langer verschuldigd aan BNG Bank, maar aan de decentrale overheid die de vordering heeft overgenomen. De voorwaarden van de lening blijven in geval van overdracht onveranderd. Cessie van vorderingen behoeft op grond van het Burgerlijk Wetboek geen instemming van de kredietnemer.

Risicobeheer

Met risico's wordt bedoeld renterisico's, kredietrisico's, liquiditeitenrisico's, koersrisico's en debiteurenrisico's. Het beheersen van risico's komt tot uitdrukking via het gebruik van de instrumenten kasgeldlimiet en renterisiconorm. Beide instrumenten hebben tot doel het renterisico te begrenzen dat verbonden is aan financiering met korte en lange schuld.

Renterisico op vlottende schuld
Om het renterisico op de netto vlottende schuld te beheersen mogen gemeenten voor hun financieringsbehoefte niet onbeperkt kort geld aantrekken. Het aantrekken van kort geld is normaliter goedkoper dan lang geld, maar is ook aan fluctuaties onderhevig.
De maximale toegestane netto vlottende schuld wordt bepaald door de zgn. kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd tot maximaal 1 jaar.
Voor 2022 komt de kasgeldlimiet voor Stein neer op:

	Berekening kasgeldlimiet 2022 (x 1.000 €)	
(a)	Omvang van de programmabegroting per 1/1/2022:	€ 66.274
(b)	Bij ministeriële regeling vastgesteld percentage:	8,5%
	Toegestane kasgeldlimiet voor 2022 (a) x (b):	€ 5.633

De kasgeldlimiet wordt aan het begin van het jaar vastgesteld. De kasgeldlimiet bedroeg de afgelopen jaren:

Jaar:	Kasgeldlimiet (1.000 €)
2019	5.303
2020	5.395
2021	5.610

Als de liquiditeitspositie een vlottende schuld vertoont die groter is dan de kasgeldlimiet, leidt dit tot het aflossen c.q. het consolideren van kort geld door aantrekken van vaste geldleningen. De wet Fido geeft aan dat in de financieringsparagraaf van de begroting informatie over de liquiditeitspositie opgenomen dient te worden. Dit is de gemiddeld netto vlottende schuld minus de gemiddeld vlottende middelen in relatie met de kasgeldlimiet. In onderstaande tabel is deze informatie opgenomen:

Periode	Netto vlottende schuld - /-overschot vlottende middelen	Kasgeldlimiet	Overschrijding	Onderschrijding
3e kw 2020	6.610	5.395	1.215	
4e kw 2020	10.774	5.395	5.379	
1e kw 2021	2.105	5.610		3.505
2e kw 2021	1.264	5.610		4.346

Renterisico op vaste schuld
De renterisiconorm heeft als doel de leningportefeuille van decentrale overheden te behoeden voor een onverantwoord grote gevoeligheid voor rentefluctuaties. Met deze norm wordt het renterisico op leningen met een looptijd langer dan 1 jaar (vaste schuld) inzichtelijk gemaakt. Het doel van deze norm uit hoofde van de wet Fido is te voorkomen dat bij herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de door de gemeente te betalen rente. Dus hoe meer de aflossing van de schuld in de tijd wordt gespreid, hoe minder gevoelig de begroting wordt voor rente schokken bij herfinanciering. Een wijziging in de rentestand werkt daardoor vertragend op de rentelasten en rentebaten in enig jaar. Deze norm houdt in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Uit onderstaande berekening blijkt dat de komende vier jaar het renterisico ruim binnen de norm blijft.

Berekening (bedragen x € 1.000)

Stap	Variabelen Renterisico(norm)	2022	2023	2024	2025
(1)	Renteherziening	0	0	0	0
(2)	Aflossingen	4.119	4.064	4.010	3.662
(3)	Renterisico (1+2)	4.119	4.064	4.010	3.662
(4)	Renterisiconorm*	13.255	13.255	13.255	13.255
(5a)	Ruimte onder renterisiconorm	9.136	9.191	9.245	9.593
(5b)	Overschrijding renterisiconorm				

* Berekening renterisiconorm:
Begrotingstotaal 2022 € 66.274x 20% = € 13.255

Liquiditeitenrisico
Dit zijn risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitenplanning en de meerjareninvesteringsplanning waardoor financiële resultaten kunnen afwijken van de verwachtingen.

Momenteel wordt in de financieringsbehoefte voorzien met financieringsvormen die absoluut gezien de laagste rente hebben.

Koersrisico's
Dit is het risico dat de financiële activa van de gemeente in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen. De financiële vlottende activa van de gemeente omvatten rekening-courant gelden, kasgelden en deposito's. De vaste financiële activa bestaan enerzijds uit aandelenbezit en deelname in gemeenschappelijke regelingen, aan derden verstrekte leningen en beleggingen in een garantiefonds. Een specificatie van het aandelenbezit van de gemeente Stein is opgenomen in de paragraaf verbonden partijen.

Debiteurenrisico's
Dit betreft het risico dat vorderingen op debiteuren niet kunnen worden geïnd en afgeboekt moeten worden. Ter afdekking van mogelijk oninbare vorderingen van debiteuren is de voorziening dubieuze debiteuren gevormd. De voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken is als buffer gevormd voor debiteuren die niet aan hun verplichtingen voldoen.

Liquiditeitenontwikkeling
In onderstaande tabel is de liquiditeitenontwikkeling van de gemeente Stein meerjarig in beeld gebracht.

(bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Begrotingssaldo	319	-191	-177	23
Afschrijvingen	3.910	4.100	4.272	4.293
Mutaties reserves	-2.211	-655	-316	-355
Mutaties voorzieningen	6	106	-79	-5
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Vermeerderingen investeringen	-6.846	-5.756	-4.572	-5.859
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Geldleningen opnamen/aflossingen	-4.119	-4.064	-4.010	-3.662
Ontwikkeling liquiditeiten	**-8.941**	**-6.460**	**-4.882**	**-5.565**

Bedrijfsvoering

Algemeen

Het gemeentebestuur heeft ambities. Om die ambities te realiseren is een organisatie nodig van mensen en middelen. Het is belangrijk dat een dergelijke organisatie in lijn wordt gebracht met deze ambities. De paragraaf bedrijfsvoering schetst de manier waarop de organisatie hier invulling aan geeft en welke instrumenten hiervoor nodig zijn. Bedrijfsvoering is van belang voor het slagen van de gemeentelijke programma's. In deze paragraaf geeft de gemeente de beleidsvoornemens rondom de bedrijfsvoering aan. Bedrijfsvoering bestaat traditioneel uit de onderdelen personeel, automatisering, communicatie, organisatie, financieel beheer (waaronder de administratieve organisatie en de interne controle) en huisvesting, en heeft daarmee een duidelijke relatie met het programma Bestuur on Ondersteuning en Algemene Dekkingsmiddelen.

Rechtmatigheidsverantwoording

In de huidige situatie geeft de accountant in de controleverklaring een oordeel over de rechtmatigheid van het handelen van de gemeente. In de toekomstige situatie legt het college van B&W rechtstreeks verantwoording af over de (financiële) rechtmatigheid van het gevoerde bestuur, aan de hand van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. De accountant controleert vervolgens de rechtmatigheidsverantwoording op getrouwheid. De accountant kijkt dus of hetgeen het college meldt in de rechtmatigheidsverantwoording, juist en volledig is.

In de afgelopen jaar is door onze gemeente hard gewerkt aan de voorbereidingen en zijn stappen gezet om klaar te zijn om een collegeverklaring af te geven. Door omstandigheden is de invoering van het wetsvoorstel vertraagd en zal pas bij de jaarrekening 2022 een collegeverklaring worden afgegeven.

Financiën

Het optimaliseren en doorontwikkelen van de P&C documenten is een continue proces. Het streven daarbij is en blijft het opstellen van duidelijk leesbare en transparante stukken. Daarnaast zullen de P&C documenten - net als voorgaande jaren - online beschikbaar worden gesteld.
Ook wordt er ingezet op het verder digitaliseren van financiële processen, waaronder het proces debiteuren, verplichtingenadministratie en budgetteren. Tevens zal het archiveren en vernietigen van de financiële data gaan plaatsvinden, zodat hiermee wordt voldaan aan onze wettelijke verplichting ten aanzien van archivering.

De gemeente Stein heeft in 2012 een Horizontaal Toezicht (HT)-convenant gesloten met de belastingdienst. In 2020 heeft de belastingdienst aangekondigd het HT te willen hervormen en daartoe heeft zij nieuwe beleidsregels opgesteld die in februari 2021 zijn gepubliceerd. Alle huidige HT-convenanten, waaronder ook dat van gemeente Stein, worden tegen eind 2022 beëindigd. In tegenstelling tot eerder, dienen organisaties een nieuw HT-convenant op eigen initiatief aan te vragen. Om hiervoor in aanmerking te komen dient een organisatie proactief aan te tonen dat ze compliant wil zijn en in control is van haar fiscale positie, én dient ze aan strikte voorwaarden te voldoen. Om te bewerkstelligen dat de gemeente Stein aan deze nieuwe toelatingseisen voldoet, is een stappenplan opgesteld. Voor het uitvoeren van het stappenplan is enerzijds kennis en kunde en anderzijds capaciteit nodig die niet beschikbaar is binnen de bestaande formatie. Deze kennis en kunde en capaciteit dienen te worden ingekocht.

Juridische advisering

Juridische advisering
De juridische functie is gepositioneerd op drie plekken binnen de organisatie:

• bij de vakafdelingen: de vakafdeling dient in beginsel te beschikken over de juridische kennis die nodig is om haar taken goed en tijdig te kunnen verrichten.
• bij de afdeling bedrijfsvoering: de juridisch adviseur is de eerstelijns adviseur voor de vakafdelingen en tevens belast met het secretariaat van de commissie bezwaarschriften.
• bij concerncontrol: de juridisch controller is belast met juridische kwaliteitszorg, juridische advisering (concernbreed) en de ondersteuning van diverse projectgroepen. Hij is tevens eerste aanspreekpunt voor de huisadvocaat.

Inkoop

Ook in 2022 leggen we de focus op het verder professionaliseren en doorontwikkelen van de algehele inkoopfunctie binnen de gemeente. Dit betekent verbetering binnen het proces door middel van heldere en duidelijke procedures, inkoopplatform op intranet vernieuwen, betere integratie van Social Return on Investment (SROI) en bewustwording binnen de organisatie.

Informatiemanagement

Informatiemanagement ondersteunt bij projecten binnen de organisatie en geeft vorm aan het verbeteren van de informatievoorziening voor de rest van de organisatie. Met de introductie van een nieuwe zaaksysteem zal worden ingezet op het optimaliseren van de processen en meer digitaal werken. Verder wordt meer ingezet op objectgerelateerd opslaan van de informatie en het verder voorbereiden van het digitaal archiveren.

Communicatie

De Visie op communicatie 2018-2022 is in oktober 2018 vastgesteld, met als primaire doel een sterke communicatieve organisatie neer te zetten die de gemeente Stein als dienstverlener, toeristisch merk en plek om te ondernemen versterkt. Deze visie is voorzien van een duidelijke uitvoeringsagenda, waarvan de aandachtspunten voor 2022 staan benoemd in het programma Bestuur en ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen.

Juridische kwaliteitszorg

Juridische kwaliteitszorg
Het begrip juridische kwaliteitszorg (JKZ) kan als volgt worden omschreven: het op een gestructureerde wijze managen van de juridische kwaliteit van de gemeentelijke producten en diensten. Enerzijds omdat de gemeente zich aan de wet moet houden (democratische rechtsstaat). Anderzijds teneinde risico's zichtbaar en beheersbaar te maken. De signaalfunctie van concerncontrol is in het kader van JKZ van groot belang. Naar aanleiding van gesignaleerde problemen kunnen door en/of in overleg met concerncontrol (juridische) instrumenten worden ontwikkeld, gericht op beheersing en verbetering van de bedrijfsprocessen.

Concerncontrol heeft de verantwoording voor de volgende taakvelden:
• bestuurlijk-juridische advisering;
• bewaking van de kwaliteit van verordeningen en beleidsregels;
• juridische aspecten van gemeenschappelijke regelingen en verbonden partijen;
• monitoring van bevoegdheden (mandaat, volmacht, machtiging);
• bewaking van de kwaliteit van overeenkomsten;
• de juridische ondersteuning van projecten;
• de monitoring van een tijdige afhandeling door de vakafdelingen van verzoeken om informatie, klachten en ingebrekestellingen;
• kennisoverdracht.

Formatieontwikkeling ambtelijk personeel

Voor een overzicht van de formatie wordt verwezen naar bijlage I (overzicht formatie). Indien formatieontwikkeling aan de orde is of de formatie wijzigt wordt de raad op de hiervoor bestemde momenten (P&C cyclus) nader geïnformeerd.
De ambtelijke formatie stijgt vanaf het begrotingsjaar 2022 tot 139,12 fte (bij bestuursrapportage 2021 was dit nog 138,89 fte) dit als gevolg van een aantal personele maatregelen waarbij per saldo dus wordt uitgekomen op een stijging van 0,23 fte.
Bij die personele maatregelen gaat het bijvoorbeeld om meer formatie tegen lagere loonkosten of minder formatie tegen hogere loonkosten. Ook is met het in 2022 realiseren van de bezuinigingstelpost "stelpost participatiebedrijf". binnen de gepresenteerde formatie (zie bijlage 1 , overzicht formatie) rekening gehouden.

Organisatieontwikkeling

In de verdere doorontwikkeling van de organisatie zal onder andere ook in 2022 het strategisch personeelsbeleid en uitwerking van de resultaten uit het medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) van 2019 verder worden geïmplementeerd. Om alle voorgenomen ontwikkelingen en doelstellingen in 2022 mogelijk te maken, wordt een bedrag van € 277.200 onttrokken aan de hiervoor bestemde reserve personele doorontwikkeling.

Uitgangspunten personeelskosten

Op het moment van opstellen van deze meerjarenbegroting 2022-2025 waren nog geen loonafspraken bekend in het kader van de Cao gemeenten 2021 en volgende jaren.
Wel is hieromtrent, na de doorgevoerde bezuinigingen in 2020, 1,5% van loonkosten opgenomen voor jaarlijkse loonkostenontwikkelingen. Op het moment dat loonafspraken definitief zijn zullen wij uw raad op de hiervoor bestemde momenten nader informeren.

Stelposten secundaire arbeidsvoorwaarden

Naast de reguliere salariskosten zijn er personele lasten die niet vooraf zijn toe te rekenen aan medewerkers of afdelingen (herbezetting, inzet IKB, uitbetaling leeftijdsverlof, flexibele beloning, Cao stijgingen, lokaal bezoldigingsbeleid en stijging sociale werkgevers-lasten).
Hiervoor zijn stelposten opgenomen. Zodra voornoemde lasten zich voordoen worden deze in mindering gebracht op de stelposten.
In het kader van de ombuigingen en beheersmaatregelen in 2020 is de stelpost loonstijgingen verlaagd van jaarlijks 2% naar jaarlijks 1,5%.

Voor 2022 zijn onderstaande stelposten geraamd:

IKB (verkoop verlof)	€	39.719
Herbezetting OR	€	32.852
Flexibele beloning	€	28.171
Loonstijgingen	€	317.489
Totaal stelposten	**€**	**418.231**

Indicatoren personeelsbeleid

verzuimpercentage	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
	7,69%	6	5	4	4	4

stageplaatsen	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
	9	8	8	8	8	8

werkervarings-plaatsen	Rekening 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
	2	4	4	4	4	4

Corona

Welke nasleep de corona pandemie heeft in 2022 en de jaren daarna zal moeten blijken, ook in relatie tot zorgkosten, economische gevolgen etc.
De meeste steunmaatregelen om bedrijven door de coronacrisis heen te helpen heeft het kabinet per 1 oktober 2021 gestopt omdat de meeste beperkende coronamaatregelen op dat moment zijn opgeheven. "De economie draait weer volop en de werkloosheid is laag. Doorgaan met de steun zou het economisch herstel in de weg zitten", geeft het kabinet hierbij als reden aan. Regelingen als de NOW (voor loonkosten), TVL (voor vaste lasten), Tozo (voor zzp'ers) en TONK (voor noodzakelijke kosten) houden op te bestaan.

Om te voorkomen dat gemeenten als gevolg van de coronacrisis in financiële problemen komen, heeft het Rijk besloten om gemeenten in 2020 en 2021 te compenseren voor gederfde inkomsten en extra uitgaven. Daarom heeft de gemeente Stein in 2020 een reserve corona gevormd. In de planning en control documenten zijn ontvangen coronamiddelen en de corona gerelateerde lasten telkens inzichtelijk gemaakt.

In de bestuursrapportage 2021 is de stand van de corona reserve opgenomen. Deze stand bedroeg per 31 mei 2021 € 711.475. Overige incidentele corona gerelateerde baten en lasten van 2021 worden bij de slotwijziging 2021 in beeld gebracht en verrekend met het saldo van deze reserve. Het daadwerkelijk saldo per 31/12/2021 wordt pas zichtbaar bij het opmaken van de jaarrekening 2021.

Corona gerelateerde lasten zullen ook in 2022 zich nog voordoen. In onderstaand overzicht zijn corona gerelateerde lasten weergegeven zoals deze ten tijde van het opstellen van deze begroting bekend zijn.

Geraamde onttrekkingen corona reserve 2022	
Toename indicaties P-Wet	267.840,00
Schuldhulpverlening ondernemers	13.500,00
Totaal	**281.340,00**

Verbonden Partijen

Er volgt nu van de publiekrechtelijke verbonden partijen een actueel overzicht van o.a. het openbaar belang, visie in relatie tot de doelstellingen, actuele beleidsvoornemens verwachte ontwikkelingen ten aanzien van het gemeentelijk belang en de financiële positie.
In de door de raad vastgestelde nota Verbonden Partijen zijn de volgende uitgangspunten opgenomen om aan een verbonden partij deel te nemen:
1. de gemeente neemt alleen deel in een partij die taken uitvoert met een publiek belang;
2. de verbonden partij dient een expliciete meerwaarde te hebben. Hieronder wordt verstaan: financieel voordeel, toename van de kwaliteit van de dienstverlening en het borgen van de continuïteit.

Publiekrechtelijke verbonden partijen

1. Naam	**Veiligheidsregio Zuid Limburg**
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling van alle gemeenten in Zuid-Limburg
3. Vestigingsplaats	Maastricht
4. Doelstelling en openbaar belang	Betreft de uitvoering van de aan Veiligheidsregio opgedragen taken, die zich met name richten op de brandweerzorg en de crisisbeheersing.
5. Relatie met beleidsprogramma	Programma Veiligheid
6. Deelnemende partijen	Alle gemeenten van Zuid-Limburg
7. Bestuurlijk belang	Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen bestaat de bestuursstructuur uit een Algemeen Bestuur (AB) en Dagelijks Bestuur (DB). De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente Stein in het AB.
8. Financieel belang	Alle gemeenten in Zuid-Limburg betalen, op basis van een verdeelsleutel, hun aandeel in de kosten.
9. Vermogen Eigen vermogen	31-12-2020 € 8.448.000 31-12-2021 € 8.861.000 31-12-2022 € 8.130.000
Vreemd vermogen	31-12-2020 € 44.856.000 31-12-2021 € 38.905.000 31-12-2022 € 35.180.000
10. Gemeentelijke bijdrage	2020: € 1.403.000 2021: € 1.486.000 2022: € 1.518.000
11. Financieel resultaat	2020: € 87.254 2021: nihil 2022: nihil
12. Risico's	De risico's zijn beschreven in de risicoparagrafen van de begrotingen en jaarrekeningen van de Veiligheidsregio. De Veiligheidsregio beschikt over een eigen algemene reserve.
13. Ontwikkelingen	• Organisatieontwikkeling • Covid-19

1. Naam	**GR Participatiebedrijf Vidar**
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Sittard-Geleen, Beek en Stein.
3. Vestigingsplaats	Sittard-Geleen
4. Doelstelling en openbaar belang	Uitvoering van de WSW.
5. Relatie met beleidsprogramma	Programma Sociaal Domein
6. Deelnemende partijen	Gemeente Sittard-Geleen, Beek en Stein
7. Bestuurlijk belang	Conform de WGR bestaat de bestuursstructuur uit een algemeen bestuur (twee wethouders per gemeente) en een dagelijks bestuur (wethouders met Participatie in hun portefeuille). In de G.R. Participatiebedrijf Wsw is het formele werkgeverschap van de Wsw-ers belegd.
8. Financieel belang	De G.R. Participatiebedrijf Wsw heeft de uitvoering van de Wsw en de werkgeverstaken belegd bij de centrumgemeente Sittard-Geleen. De centrumgemeente heeft de uitvoering van de Wsw-taken en de werkgeverstaken opgedragen aan Vixia B.V. Verder vinden er binnen de G.R. Participatiebedrijf Wsw geen activiteiten plaats. Binnen het overzicht van baten en lasten, worden de verantwoorde loonkosten gedekt door de Rijksbijdrage en een aanvullende gemeentelijke bijdrage in het subsidietekort en overige lasten.
9. Vermogen Eigen vermogen	31-12-2020 € 0 31-12-2021 € 0 31-12-2022 € 0
Vreemd vermogen	31-12-2020 € 1.930.035 31-12-2021 € 100.000 31-12-2022 € 100.000
10. Gemeentelijke bijdrage	2020: € 909.123 2021: € 730.240 2022: € 721.816
11. Financieel resultaat	2020: € 0 2021: € 0 2022: € 0
12. Risico's	In geval er sprake is van een tekort t.o.v. de begroting moeten de gemeenten dit tekort aanzuiveren d.m.v. een hogere gemeentelijke bijdrage. De meest recente begrotingen zijn in de gemeenteraad van gemeente Stein in mei 2021 vastgesteld.
13. Ontwikkelingen	- Er is een daling te zien van het aantal FTE Wsw-ers. Dit leidt tot lagere (loon)kosten, maar ook tot een lagere toegevoegde waarde van de doelgroep. Door het lagere aantal FTE Wsw-ers is de Rijksbijdrage aan gemeenten eveneens lager. Landelijk is een onderhandelingsakkoord CAO Wsw 2021-2025 bereikt. Belangrijke ontwikkelingen zijn 1) Uitbreiding van de Seniorenregeling en 2) Invoering van een Regeling voor Vervroegde Uittreding (RVU). De uitbreiding van de Seniorenregeling voorziet onder bepaalde voorwaarden in het uitbreiden van verkorting van de arbeidsduur van 20% naar 40% (concreet; van 1 naar 2 dagen) vanaf de 64 jarige leeftijd. De invoering van de RVU biedt voor werknemers onder bepaalde voorwaarden de mogelijkheid om twee jaar eerder dan de geldende pensioengerechtigde leeftijd te stoppen met werken.

1. Naam	**GGD Zuid Limburg**
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
3. Vestigingsplaats	Heerlen en Maastricht
4. Doelstelling en openbaar belang	Zorg dragen voor publieke gezondheid, toezicht op de kwaliteit Wmo, Veilig Thuis, ambulancezorg, GHOR, vangnetfunctie en crisiszorg verslaafden, dak- en thuislozen, sociaal medische advisering.
5. Relatie met beleidsprogramma	Programma Volksgezondheid en milieu
6. Deelnemende partijen	De 18 Zuid-Limburgse gemeenten
7. Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur van de GGD Zuid-Limburg bestaat uit 1 bestuurslid per deelnemende gemeente en 1 plaatsvervangend lid. Als lid van het Algemeen Bestuur kunnen slechts worden aangewezen leden van het college van de gemeenten. Het Dagelijks Bestuur (DB) bestaat uit bestuurders van 7 gemeenten, waaronder Stein. Besluitvorming vindt plaats via gewogen stemmen, gerelateerd aan het inwonersaantal.
8. Financieel belang	Subsidie/inkooprelatie/verliesbijdrage naar rato inwonertal.
9. Vermogen Eigen vermogen	31-12-2020 € *2.329.577* 31-12-2021 € 1.547.769 31-12-2022 € 1.547.769
Vreemd vermogen	31-12-2020 € *49.184.747* 31-12-2021 € 29.222.231 31-12-2022 € 29.222.231
10. Gemeentelijke bijdrage	2020 € 876.417 (excl. bijdrage Veilig Thuis) 2021 € 893.945 (excl. bijdrage Veilig Thuis) 2022 € 1.005.889 (excl. bijdrage Veilig Thuis)
11. Financieel resultaat	2020 € *865.768* 2021 nihil 2022 nihil
12. Risico's	Verliesbijdrage naar rato inwonertal.
13. Ontwikkelingen	-Weerstandsvermogen -Trendbreuk -Doorontwikkeling JGZ -Covid-19

1. Naam	**Gemeenschappelijke regeling Omnibuzz**
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
3. Vestigingsplaats	Sittard-Geleen
4. Doelstelling en openbaar belang	Het zorgdragen voor het vervoer van klanten met een beperking die een beroep kunnen doen op de Wet maatschappelijke ondersteuning.
5. Relatie met beleidsprogramma	Programma Sociaal Domein
6. Deelnemende partijen	Gemeente: Beek, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpen-Wittem, Heerlen, Horst aan de Maas, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Nederweert, Nuth, Onderbanken, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Schinnen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Venlo, Venray, Voerendaal, Weert.
7. Bestuurlijk belang	Kwalitatief goed en betrouwbaar vervoer op maat tegen reële kosten.
8. Financieel belang	De gemeente Stein heeft zitting in het algemeen bestuur van Omnibuzz en stelt met de vertegenwoordigers van de overige gemeenten de jaarrekening en begroting vast. De totale gemeentelijke bijdrage is opgebouwd uit twee delen: een bedrag per inwoner voor de bedrijfskosten en de vervoerskosten (het reisvolume/daadwerkelijk gebruik).
9. Vermogen Eigen vermogen	31-12-2020 € 4.071.959 31-12-2021 € 588.064 31-12-2022 € 581.939
Vreemd vermogen	31-12-2020 € 4.516.798 31-12-2021 € 3.642.796 31-12-2022 € 3.615.553
10. Gemeentelijke bijdrage	2020 € 327.392 2021 € 342.180 2022 € 375.846
11. Financieel resultaat	2020 € *3.348.245* 2021 nihil 2022 nihil
12. Risico's	In geval er sprake is van een tekort t.o.v. de begroting moeten de gemeenten dit tekort aanzuiveren d.m.v. een hogere gemeentelijke bijdrage. Dit risico is op basis van de Omnibuzz begroting voor 2022 niet reëel.
13. Ontwikkelingen	- De Coronacrisis heeft effect op het gebruik van Omnibuzz vervoer door de doelgroep. Het is onbekend of deze ontwikkeling zich meerjarig doorzet. - De eigen bijdrage wordt per 1 januari 2022 in de gemeente Stein met € 0,12 verhoogd. Het effect hiervan op het gebruik van Omnibuzz vervoer door onze doelgroep is onbekend. - Door de vergrijzing is de verwachting dat steeds meer inwoners gebruik gaan maken van het Omnibuzz vervoer. In 2022 wordt geen substantiële stijging van de instroom verwacht.

1. Naam	**Regionale Uitvoeringsdienst Zuid Limburg**
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
3. Vestigingsplaats	Maastricht
4. Doelstelling en openbaar belang	Het doel van de vorming van de RUD ZL is om hogere kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) te bereiken op het gebied van milieu voor minimaal de basistaken van alle 17 deelnemers en de specialistische milieutaken voor de deelnemers die ook deze taken inbrengen. De gemeente Stein heeft alle milieutaken ingebracht. De RUD ZL is tevens een BRZO-RUD omdat alle BRZO-taken provinciebreed hier zijn ondergebracht. De vorming van een RUD is wettelijk verplicht.
5. Relatie met beleidsprogramma	Programma Volksgezondheid en milieu
6. Deelnemende partijen	In Zuid-Limburg werken de gemeenten Beek, Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg, Voerendaal en de Provincie Limburg op basis van een gemeenschappelijke regeling samen in de RUD ZL.
7. Bestuurlijk belang	De gemeente Stein is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur van de RUD ZL. De portefeuillehouder fysiek domein is voorzitter van het AB van de RUD ZL.
8. Financieel belang	De verdeling van de kosten vindt plaats op basis van de te besteden uren per deelnemer en het ingebrachte takenpakket per deelnemer.
9. Vermogen Eigen vermogen	31-12-2020 *€ 1.132.000* 31-12-2021 *€ nnb* 31-12-2022 *€ nnb*
Vreemd vermogen	31-12-2020 € *2.332.000* 31-12-2021 € nnb 31-12-2022 € nnb
10. Gemeentelijke bijdrage	2020 € *470.000* 2021 € *526.739* 2022 € *547.300*
11. Financieel resultaat	2020 *€ 367.000* 2021 *nihil* *2022 nihil*
12. Risico's	In de GR ligt vast dat de financiële eindverantwoordelijkheid voor de financiële positie van de RUD ZL door de deelnemers wordt gedragen. Onverlet deze eindverantwoordelijkheid heeft de RUD ZL als zelfstandig orgaan een eigen verantwoordelijkheid om te zorgen voor de vorming van voldoende weerstandsvermogen.
13. Ontwikkelingen	nvt

1. Naam	**BelastingSamenwerking Gemeenten en Waterschappen**
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.
3. Vestigingsplaats	Roermond
4. Doelstelling en openbaar belang	BsGW Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen is een zelfstandig samenwerkingsverband voor heffing en inning van gemeentelijke belastingen en waterschapsbelastingen en voor uitvoering van de wet WOZ. 29 Limburgse gemeenten en het Waterschap Limburg werken samen in BsGW. Deze samenwerking betekent dat de uitvoeringstaken van de waterschapsbelastingen, de gemeentelijke belastingtaken en administratieve taken van de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ), worden verzorgd door BsGW. BsGW beoogt een zo groot mogelijk maatschappelijk rendement te halen uit samenwerking tussen lokale overheden op het gebied van belastingheffing en - inning.
5. Relatie met beleidsprogramma	Programma Bestuur en ondersteuning
6. Deelnemende partijen	29 van de 31 Limburgse gemeenten en het Waterschap Limburg werken samen in BsGW. De deelnemende gemeenten zijn Beek, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Mook en Middelaar, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg, Venlo, Voerendaal, Weert. Ook het Waterschap Limburg neemt deel aan de GR.
7. Bestuurlijk belang	Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen bestaat de bestuursstructuur uit een Algemeen Bestuur (AB) en een Dagelijks Bestuur (DB). De portefeuillehouder financiën vertegenwoordigt de Gemeente Stein in het AB.
8. Financieel belang	De processen van het waterschap en de gemeenten overlappen elkaar in grote mate en de benodigde basisgegevens worden gelijktijdig voor alle deelnemers opgebouwd. Omdat BsGW de processen voor alle belastingsoorten integraal uitvoert, zijn de daarmee samenhangende kosten zodanig met elkaar verweven dat kosten niet per belastingsoort gedifferentieerd kunnen worden. De uitvoeringskosten van de productieprocessen worden om die reden toegerekend aan eenduidige, herkenbare hoofdprocessen, overeenkomstig de organisatieopzet van BsGW. Dit resulteert in vijf primaire producten van dienstverlening: Gegevensbeheer en heffen, Waarderen, Innen, Klantzaken en Parkeerbelasting. De verdeling van deze kosten over de deelnemers gebeurt hierna met behulp van eenheidstarieven per product van dienstverlening. De begrote bijdrage van Stein in 2022 aan de BsGW bedraagt
9. Vermogen Eigen vermogen	31-12-2020 € -889.000 31-12-2021 € *nnb* 31-12-2022 € *nnb*
Vreemd vermogen	31-12-2020 € 9.101.000 31-12-2021 € *nnb* 31-12-2022 € *nnb*

10. Gemeentelijke bijdrage	2020 € 368.000 2021 € 358.000 2022 € 397.000
11. Financieel resultaat	2020 € -2.092.000 2021 € *nihil* 2022 € *nihil*
12. Risico's	In de GR ligt vast dat de eindverantwoordelijkheid voor de financiële positie van de BsGW door de deelnemers wordt gedragen. Onverlet deze eindverantwoordelijkheid heeft de BsGW als zelfstandig orgaan een eigen verantwoordelijkheid om te zorgen voor de vorming van voldoende weerstandsvermogen.
13. Ontwikkelingen	Ontwikkeling van de proceskosten Harmonisatie heffingsgrondslagen deelnemende gemeenten

Privaatrechtelijke verbonden partijen

De gemeente Stein heeft aandelen in de volgende vennootschappen:

Instelling	Aantal aandelen	Nominale waarde
Bank Nederlandse Gemeenten NV	19.266	€ 48.165
Enexis Holding NV	460.350	€ 460.350
Steinerbos BV	1	€ 1
Waterleidingmaatschappij Limburg NV	9	€ 40.840
NV Theodora	219	€ 99.378
LIOF NV	10	€ 3.403
NV RWM	117	€ 11.700

1. Naam	**Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)**
2. Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
3. Vestigingsplaats	Den Haag
4. Doelstelling en openbaar belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
5. Relatie met beleidsprogramma	programma Bestuur en ondersteuning
6. Deelnemende partijen	Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten en provincies.
7. Bestuurlijk belang	De gemeente Stein heeft stemrecht in de algemene vergadering van de aandeelhouders.
8. Financieel belang	De gemeente Stein is houder van 19.266 aandelen.
9. Vermogen Eigen vermogen	31-12-2020 € 5.097.000.000 31-12-2021 *nnb* 31-12-2022 nnb
Vreemd vermogen	31-12-2020 € 155.262.000.000 31-12-2021 *nnb* 31-12-2022 *nnb*
10. Financieel resultaat	2020 € 221.000.000 2021 € 187.000.000 (volgens halfjaarbericht) *2022 nnb*
11. Risico's	Bij negatieve economische ontwikkelingen zijn de winstverwachtingen en dividenden onzeker.
12. Ontwikkelingen	nvt

1. Naam	**Enexis**
2. Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
3. Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
4. Doelstelling en openbaar belang	Het distribueren en het transporteren van energie zoals elektriciteit, gas, warmte en (warm) water, en het in stand houden, beheren, exploiteren en uitbreiden van distributie en transportnetten in relatie tot energie.
5. Relatie met beleidsprogramma	Programma bestuur en ondersteuning.
6. Deelnemende partijen	De aandelen van Enexis holding zijn in handen van Nederlandse provincies en gemeenten,
7. Bestuurlijk belang	De gemeentelijke aandeelhouders in Limburg zijn verenigd in de Vegal. De gemeente Stein heeft stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders.
8. Financieel belang	De gemeente Stein is houder van 460.350 aandelen.
9. Vermogen Eigen vermogen	31-12-2020 € 4.116.000.000 31-12-2021 € 4.141.000.000 (1e halfjaarbericht) 31-12-2022 nnb
Vreemd vermogen	31-12-2020 € 4.635.000.000 31-12-2021 € 5.098.000.000 (1e halfjaarbericht) 31-12-2022 nnb
10. Financieel resultaat	2020 € 108.000.000 2021 € 100.000.000 (1e halfjaar bericht) 2022 nnb
11. Risico's	Bij negatieve economische ontwikkelingen zijn de winstverwachtingen en dividenden onzeker.
12. Ontwikkelingen	De komende tijd zal volop doorgepakt worden om de capaciteit in de netten te vergroten en klanten aan te sluiten.

1. Naam	**Steinerbos BV**
2. Rechtsvorm	BV
3. Vestigingsplaats	Stein
4. Doelstelling en openbaar belang	De vennootschap heeft ten doel het exploiteren van het Recreatiepark Steinerbos en het scheppen van voorwaarden voor maatschappelijke en culturele ontplooiing en voor vrijetijdsbesteding
5. Relatie met beleidsprogramma	Programma openbaar groen, cultuur en recreati.
6. Deelnemende partijen	Gemeente Stein
7. Bestuurlijk belang	Via de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA) kan de gemeente Stein sturend optreden. De jaarrekening van Steinerbos B.V. wordt vastgesteld door de AVA. Tussen de gemeente Stein en de Steinerbos B.V. zijn een exploitatieovereenkomst en een huurovereenkomst gesloten. De exploitatieovereenkomst strekt tot doel om de wederzijdse rechten en plichten vast te leggen tussen partijen. Onder andere is beschreven welke exploitatiebijdrage door de gemeente Stein betaald wordt en welke tegenprestaties door Steinerbos B.V. hiervoor geleverd worden. De huurovereenkomst strekt tot doel om de aanwezige onroerende zaken inclusief de ondergrond ter beschikking te stellen aan Steinerbos B.V. teneinde het recreatiepark te kunnen exploiteren. Tevens is in deze overeenkomst beschreven onder welke condities en tegen welke prijs het gehuurde ter beschikking wordt gesteld aan de B.V.
8. Financieel belang	De gemeente Stein is enig aandeelhouder van de vennootschap Steinerbos B.V. Het kapitaal van de vennootschap bestaat uit één aandeel van één euro (€ 1,00).
9. Vermogen Eigen vermogen	31-12-2020 € 8.372
Vreemd vermogen	31-12-2020 € 1.039.306
10. Gemeentelijke bijdrage exploitatie	2020 € 383.548 2021 € 761.365 (waarvan 370.373 ikv corona) 2022 € 399.014
11. Financieel resultaat	2020 € € 90.465 -/-
12. Risico's	Steinerbos BV is in 2020 en 2021 hard getroffen door de gevolgen van de corona pandemie. De gemeente Stein heeft als enig aandeelhouder een eenmalige extra bijdrage verstrekt aan Steinerbos BV om de crisis door te komen en te kunnen blijven voldoen aan de betalingsverplichtingen.
13. Ontwikkelingen	

1. Naam	**NV RWM**
2. Rechtsvorm	NV
3. Vestigingsplaats	Sittard-Geleen
4. Doelstelling en openbaar belang	Uitvoeren afvalinzameling en aanverwante reinigingstaken van de aangesloten gemeenten
5. Relatie met beleidsprogramma	Programma volkshuisvesting en milieu
6. Deelnemende partijen	De gemeenten Sittard, Sittard-Geleen, Beek en Beekdaelen (vml. Schinnen)
7. Bestuurlijk belang	Wethouder Hendrix vertegenwoordigt de gemeente in de AVA en inhoudelijk
8. Financieel belang	Het aandeel van Stein in het aandelenkapitaal van de NV RWM bedroeg in eerste instantie € 5.900. In december 2010 heeft de NV RWM de deelnemende gemeenten gevraagd het aandelenkapitaal uit te breiden om een vergunning op grond van de Wet wegvervoer goederen te krijgen. Voor Stein betekende dit een uitbreiding van het aandelenkapitaal met € 5.800. Op 15 februari 2011 heeft het college hiermee ingestemd. Stein bezit 117 aandelen á € 100.
9. Vermogen Eigen vermogen	31-12-2020 € 5.910.000 31-12-2021 € *nnb* 31-12-2022 € *nnb*
Vreemd vermogen	31-12-2020 € 3.411.000 31-12-2021 € *nnb* 31-12-2022 € *nnb*
11. Financieel resultaat	2020 € 516.000 2021 € *nnb* 2022 € *nnb*
12. Risico's	Bij beëindigen contract worden desintegratiekosten in rekening gebracht.
13. Ontwikkelingen	In de loop van 2022 worden enkele wijzigingen conform het nieuwe Regionaal Beleidskader van Afval naar Grondstof 2021-2025 en het bijbehorende Uitvoeringsplan Grondstoffeninzameling 2022-2025 doorgevoerd in de dienstverlening van RWM richting onze inwoners. In 2022 wordt de toekomstvisie van RWM afgerond. Op basis van de resultaten wordt bepaald welke toekomstrichting wordt gekozen en worden de noodzakelijke wijzigingen in de contacten doorgevoerd.

Financiële begroting

Algemeen

Uitgangspunten begroting 2022

Bij de samenstelling van de begroting 2022 is rekening gehouden met onderstaande uitgangspunten. Deze worden kort toegelicht.

Algemeen

- De begroting 2022 is samengesteld op basis van bestaand beleid.
- Budgetten zijn, voor zover mogelijk, onderbouwd met kwantitatieve en kwalitatieve gegevens (de zgn. APK's).
- Het uitgangspunt bij de ramingen binnen het Sociaal Domein is anders vanaf de begroting 2020 dan voorgaande jaren. Het principe van budgettair neutraal is losgelaten en er is overgegaan op 'reëel', 'uitgavengericht' ramen. Ramingen zijn gebaseerd op realistische inschattingen.
- Stelposten zijn geactualiseerd
- De begroting heeft een reëel ambitieniveau.
- Nog niet toe te rekenen bedragen worden via een stelpost inzichtelijk gemaakt.
- De ramingen van zowel exploitatielasten als investeringsbedragen die betrekking hebben op BTW compensabele posten en BTW-plichtige posten zijn exclusief de te verrekenen BTW opgenomen.
- De verplichte beleidsindicatoren zijn weergegeven in een extra bijlage.
- Alle bedragen x € 1.000

Loon- en prijsinflatie

- Voor de uitgangspunten van de loonkosten verwijzen wij naar paragraaf bedrijfsvoering
- Aan de lastenkant is in de meerjarenbegroting daar waar nodig rekening gehouden met prijsontwikkelingen.

Belastingen en tarieven

Betreffende het belasting- en tariefbeleid worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- In de programmabegroting 2022-2025 is het opbrengstvolume van de OZB jaarlijks met 1,5% verhoogd;
- Bij de bepaling van de tarieven voor de afvalstoffenheffingen en de rioolheffingen wordt uitgegaan van 100% kostendekking;
- In de programmabegroting 2022-2025 is het opbrengstvolume van de toeristen- en hondenbelasting jaarlijks met 1,5% verhoogd;
- In de programmabegroting 2022-2025 is het opbrengstvolume van de leges niet gewijzigd. Bij de vaststelling van de legestarieven, wordt daar waar van toepassing, rekening gehouden met wettelijk gestelde maxima;
- Bij de huurtarieven voor de binnensportaccommodaties (sport- en gymzalen) wordt geen verhoging doorgevoerd. De tarieven voor de buitensportaccommodaties worden contractueel bepaald door de CBS indexeringen.
- Bij de marktgelden wordt uitgegaan van een kostendekkend tarief.
- Kostendekkingsplannen zijn in principe kaderstellend voor de tariefbepalingen.

Kapitaallasten

- Afschrijving op investeringen vindt voor het eerst plaats in het jaar ná het jaar van ingebruikname/investeren. Er vindt dus géén afschrijving plaats in het jaar van investeren.
- Voor de berekening van kapitaallasten van nieuwe investeringen wordt het gemiddelde investeringsmoment gesteld op 1 juli van het jaar. Daarom wordt in het jaar van investeren een half jaar rente als last in de begroting opgenomen.

- Bij de berekening van kapitaallasten wordt voor 2022 en verder de renteomslag gehanteerd.
- Voor bestaande activa wordt de rente berekend op basis van de zgn. ‘renteomslag’. Dit percentage is bij de begroting 2022 opnieuw berekend. Berekening heeft plaatsgevonden op basis van de boekwaarde aan het begin van het begrotingsjaar.
- Jaarlijks wordt in de begroting een stelpost ‘onderuitputting kapitaallasten’ opgenomen van € 50.000. Hiermee wordt op voorhand rekening gehouden met enige vertraging bij de uitvoering van investeringen.

Totaal lasten en baten nieuw

	Werk	Begr	Begroting			Meerjarenplanning								
	2020	2021	2022			2023			2024			2025		
(x € 1.000)	Saldo	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur en ondersteuning	-2.596	-3.510	3.418	434	-2.984	3.185	416	-2.769	3.248	550	-2.699	3.317	612	-2.705
Veiligheid	-1.817	-2.129	2.247	94	-2.153	2.290	96	-2.195	2.320	97	-2.223	2.348	98	-2.251
Verkeer en vervoer en waterstaat	-3.771	-4.002	4.450	448	-4.001	4.573	450	-4.123	4.713	452	-4.261	4.849	452	-4.397
Economie	-665	-1.123	1.053	302	-751	696	304	-391	698	307	-391	698	292	-406
Onderwijs	-2.705	-2.408	2.885	500	-2.384	2.800	500	-2.300	2.772	500	-2.271	2.691	500	-2.191
Sport, cultuur en recreatie	-4.335	-4.881	4.968	476	-4.493	4.937	464	-4.473	5.016	466	-4.550	4.980	469	-4.511
Sociaal domein	-21.435	-23.511	28.537	5.730	-22.807	27.767	5.689	-22.078	27.609	5.641	-21.968	27.677	5.588	-22.088
Volksgezondheid en milieu	43	-202	6.951	6.975	24	7.028	7.065	37	7.112	7.154	43	7.236	7.281	46
Ruimtelijke ordening en volkshuisvestiging	-878	-1.226	2.831	1.595	-1.236	2.008	909	-1.099	1.445	589	-856	1.410	548	-862
Saldo van baten en lasten programmas	-38.159	-42.991	57.341	16.555	-40.786	55.285	15.894	-39.390	54.932	15.756	-39.176	55.206	15.841	-39.365
Lokale heffingen	5.687	5.737	176	6.058	5.882	180	6.141	6.156	183	6.241	6.058	184	6.340	6.156
Algemene uitkeringen	38.689	40.105	0	40.956	40.956	0	40.517	41.159	0	40.691	40.691	0	41.159	41.159
Dividend	356	243	9	265	257	9	265	257	9	265	257	9	265	257
Saldo financieringsfunctie	408	225	74	74	0	59	59	0	56	56	0	52	52	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	1.044	473	639	469	-170	755	452	-599	876	447	-429	1.039	440	-599
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**46.183**	**46.783**	**898**	**47.822**	**46.924**	**1.002**	**47.434**	**46.432**	**1.124**	**47.700**	**46.576**	**1.284**	**48.256**	**46.972**
Overhead	-9.384	-8.664	8.010	5	-8.005	7.868	5	-7.862	7.873	5	-7.868	7.919	5	-7.914
Onvoorzien	0	-27	25	0	-25	25	0	-25	25	0	-25	25	0	-25
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Saldo van baten en lasten	-1.360	-4.899	66.274	64.381	-1.893	64.179	63.333	-846	63.954	63.462	-493	64.435	64.103	-332
Mutaties reserves	1.749	5.521	144	2.355	2.211	0	655	655	0	316	316	0	355	355
Resultaat	390	621	66.418	66.737	319	64.179	63.988	-191	63.954	-63.777	-177	64.435	64.457	23

Recapitulatie begrotingsevenwicht

	2022			2023			2024			2025		
x 1.000	totaal	inc	struct	totaal	inc	struct	totaal	inc	struct	totaal	inc	struct
Lasten	4.341	420	3.921	4.211	85	4.126	4.397		4.397	4.626	18	4.608
Baten	48.256		48.256	47.851		47.851	48.251		48.251	48.868		48.868
Bestuur en ondersteuning	**43.915**	**-420**	**44.335**	**43.640**	**-85**	**43.725**	**43.854**	**0**	**43.854**	**44.242**	**-18**	**44.260**
Lasten	2.247		2.247	2.290		2.290	2.320		2.320	2.348		2.348
Baten	94		94	95		95	97		97	98		98
Veiligheid	**-2.153**	**0**	**-2.153**	**-2.195**	**0**	**-2.195**	**-2.223**	**0**	**-2.223**	**-2.250**	**0**	**-2.250**
Lasten	4.450		4.450	4.573		4.573	4.713		4.713	4.849	50	4.799
Baten	448		448	450		450	452		452	452		452
Verkeer, vervoer en waterstaat	**-4.002**	**0**	**-4.002**	**-4.123**	**0**	**-4.123**	**-4.261**	**0**	**-4.261**	**-4.397**	**-50**	**-4.347**
Lasten	1.053	255	798	696		696	698		698	698		698
Baten	302		302	304		304	307		307	292		292
Economie	**-751**	**-255**	**-496**	**-392**	**0**	**-392**	**-391**	**0**	**-391**	**-406**	**0**	**-406**
Lasten	2.885	82	2.803	2.800		2.800	2.772		2.772	2.691		2.691
Baten	500		500	500		500	500		500	500		500
Onderwijs	**-2.385**	**-82**	**-2.303**	**-2.300**	**0**	**-2.300**	**-2.272**	**0**	**-2.272**	**-2.191**	**0**	**-2.191**
Lasten	4.968	45	4.923	4.937		4.937	5.016		5.016	4.980		4.980
Baten	476	20	456	464		464	466		466	469		469
Sport, cultuur en recreatie	**-4.492**	**-25**	**-4.467**	**-4.473**	**0**	**-4.473**	**-4.550**	**0**	**-4.550**	**-4.511**	**0**	**-4.511**
Lasten	28.537	990	27.547	27.767	80	27.687	27.609	60	27.549	27.676	60	27.616
Baten	5.730	20	5.710	5.689	20	5.669	5.641		5.641	5.588		5.588
Sociaal Domein	**-22.807**	**-970**	**-21.837**	**-22.078**	**-60**	**-22.018**	**-21.968**	**-60**	**-21.908**	**-22.088**	**-60**	**-22.028**
Lasten	6.951		6.951	7.028		7.028	7.112		7.112	7.236		7.236
Baten	6.974		6.974	7.065		7.065	7.154		7.154	7.281		7.281
Volksgezondheid en milieu	**23**	**0**	**23**	**37**	**0**	**37**	**42**	**0**	**42**	**45**	**0**	**45**
Lasten	2.831	669	2.162	2.008	269	1.739	1.445	9	1.436	1.410	9	1.401
Baten	1.595	245	1.350	909		909	589		589	548		548
Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	**-1.236**	**-424**	**-812**	**-1.099**	**-269**	**-830**	**-856**	**-9**	**-847**	**-862**	**-9**	**-853**
Overhead lasten	8.010		8.010	7.868		7.868	7.873		7.873	7.919		7.919
Overhead baten	5		5	5		5	5		5	5		5

Saldo lasten en baten	**-1.893**	**-2.176**	**283**	**-846**	**-414**	**-432**	**-493**	**-69**	**-424**	**-332**	**-137**	**-195**
Lasten	144	120	24	0		0	0		0	0		0
Baten	2.355	2.121	234	655	416	239	316	77	239	355	119	236
Mutaties reserves	**2.211**	**2.001**	**210**	**655**	**416**	**239**	**316**	**77**	**239**	**355**	**119**	**236**
Totaal saldo	**318**	**-175**	**493**	**-191**	**2**	**-193**	**-177**	**8**	**-185**	**23**	**-18**	**41**

Structurele lasten	**63.836**	**63.744**	**63.886**	**64.296**
Structurele baten	**64.329**	**63.551**	**63.701**	**64.337**
Structureel saldo baten -/- lasten	**493**	**-193**	**-185**	**41**

Incidentele baten en lasten

Incidentele baten x € 1.000	2022	2023	2024	2025
Sport, cultuur en recreatie				
Sportakkoord specifieke uitkering	20			
Totaal	**20**	**0**	**0**	**0**
Sociaal Domein				
Preventieakkoord specifieke uitkering	20	20		
Totaal	**20**	**20**	**0**	**0**
Ruimtelijke ordening				
Provinciale susbsidie herbestemming St Jozefskerk	245			
Totaal	**245**	**0**	**0**	**0**
Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen				
Onttrekkingen algemene reserve:				
Dekking van incidentele last (2022-2024) aan Steinerbos cf raadsbesluit 31-1-2019	33	15	8	
Dekking transformatieplan Jeugd	96			
Dekking kosten opstelen mobilieitsplan				25
Dekking kosten opstellen wegbeheersplan				25
Dekking kosten uitvoeringsagenda toerisme	375			
Dekking sloopkosten vm zalencentrum Vivaldi		72		
Dekking santiare units woonwagenlocaties	180	260		
Onttrekkingen Krimpreserve:				
Dekking WAP nieuwdorp werkbudget (5 jaar)	20	20	20	20
Dekking Tijdelijke huisvesting IKC de triviant	42			
Dekking investeringbijdrage St. Jozefskerk	135			
Dekking exploitatiebijdrage St. Jozefskerk	9	9	9	9
Onttrekkingen reserve Sociaal Domein:				
Dekking Eigen Kracht Pilot	40	40	40	40
Opvangen incidentele tekort Sociaal Domein	532			
Onttrekkingen corona-reserve:				
Dekking extra instroom Participatiewet ivm corona	268			
Dekking schuldhulpverlening ondernemers	14			
Onttrekking reserve doorontwikkeling personeel:	277			
Onttrekkingen reserve implementatie omgevingswet				
Dekking implemnatatiekosten omgevingswet	100			
Totaal	**2.121**	**416**	**77**	**119**
Totaal	**2.406**	**436**	**77**	**119**

Incidentele lasten x € 1.000	2022	2023	2024	2025
Verkeer, vervoer en waterstaat				
Kosten opstellen mobiliteitsplan				25
Kosten opstellen wegbeheersplan				25
Totaal	**0**	**0**	**0**	**50**
Economie				
Kosten uitvoeringsagenda toerisme	255			
Totaal	**255**	**0**	**0**	**0**
Onderwijs				
Tijdelijke huisvesting IKC de triviant	42			
Semi permantente huisvesting Groenewald	40			
Totaal	**82**	**0**	**0**	**0**
Sport, cultuur en recreatie				
Sportakkoord	20			
Kosten opstellen groenbestek	25			
Totaal	**45**	**0**	**0**	**0**
Sociaal Domein				
Eigen Kracht pilot	40	40	40	40
Incidentele tekort Sociaal Domein gedekt reserve (kadernota 2020)	532			
WAP Nieuwdorp werkbudget	20	20	20	20
Transformatieplan Jeugd	96			
Toename aantal uitkeringen Participatiewet ivm corona	268			
Schuldhulpverlening ondernemers	14			
Preventieakkoord	20	20		
Totaal	**990**	**80**	**60**	**60**
Ruimtelijke ordening				
Investeringsbijdrage St. Jozefskerk	380			
Exploitatiebijdrage St. Jozefskerk	9	9	9	9
Sanitaire units woonwagenlocaties	180	260		
Implementatie omgevingswet	100			
Totaal	**669**	**269**	**9**	**9**
Bestuur, ondersteuning en algemene dekkingsmiddelen				
Klanttevredenheidsonderzoek		13		13
Taxatiekosten verzekeringen	10			5
Inhuur tbv casemanagement team Wmo-Jeugd	48			
Sloopkosten vm zalencentrum Vivaldi		72		
Storting in reserve parkeerplaats Steinerbos	120			
Kosten Horizontaal Toezicht belastingdienst	75			
Kosten doorontwikkeling P&C documenten	10			
Incidentele lasten doorontwikkeling personeel	277			
Totaal	**540**	**85**	**0**	**18**
Totaal	**2.581**	**434**	**69**	**137**

Toelichting incidentele baten en lasten > € 50.000

Incidentele baten

Dekking investeringsbijdrage St. Jozefskerk
De investeringsbijdrage bij de herbestemming van de St. Jozefskerk van € 380.000 wordt deels gedekt door een van de provincie ontvangen subsidie (€ 245.000) en deels uit de krimpreserve (€ 135.000).

Dekking transformatieplan Jeugd
De incidentele kosten voor het transformatieplan Jeugd worden gedekt uit de Algemene Reserve.

Dekking uitvoeringsagenda toerisme
De incidentele kosten voor de uitvoeringsagenda toerisme (€ 375.000) worden gedekt uit de Algemene Reserve.

Onttrekkingen Reserve Sociaal Domein (opvangen tekort 3 jaar)
Bij de wijziging van de systematiek rondom het Sociaal Domein is bij de kadernota 2020 besloten om het budgetneutrale systeem los te laten, en uitgavengericht te gaan ramen. Om deze wijziging door te kunnen voeren is besloten om voor 3 jaar nog een incidentele onttrekking te doen om dit incidentele tekort op te kunnen vangen. Dit betekent dat vanaf 2023 geen onttrekkingen meer plaatsvinden vanuit de reserve om tekorten op te vangen.

Dekking sloop vm zalencentrum Vivaldi
De incidentele sloopkosten van het voormalig zalencentrum Vivaldi (€ 72.000) worden gedekt uit de Algemene Reserve.

Dekking sanitaire units woonwagenlokaties door beschikking over de Algemene Reserve
De kosten voor het wegwerken van het achterstallig onderhoud van de sanitaire units (€ 180.00 in 2022 en € 260.000 in 2023) worden gedekt door te beschikken over de algemene reserve.

Onttrekking reserve doorontwikkeling personeel
Om alle voorgenomen ontwikkelingen en doelstellingen in 2022 mogelijk te maken, wordt een bedrag van € 277.200 onttrokken aan de hiervoor bestemde reserve personele doorontwikkeling.

Dekking extra instroom Participatiewet
De extra verwachte uitgaven voor de extra instroom in de Participatiewet veroorzaakt door corona worden gedekt uit de corona reserve.

Dekking implementatiekosten omgevingswet
De implementatiekosten voor de omgevingswet (€ 100.000) worden gedekt door te beschikken over de hiervoor bestemde reserve omgevingswet.

Incidentele lasten

Uitvoeringsagenda toerisme
In 2022 is een budget van € 375.000 beschikbaar gesteld voor de uitvoeringsagenda toerisme. Van dit bedrag wordt € 120.000 gestort in de reserve parkeerplaats Steinerbos.

Onttrekkingen Reserve Sociaal Domein (opvangen tekort 3 jaar)
Dit incidentele tekort wordt gedekt uit de reserve Sociaal Domein. Vanaf 2023 vinden er geen onttrekkingen meer plaats voor tekorten op te vangen.

Tranformatieplan Jeugd
Voor de doorontwikkeling van de (inkoop) jeugdhulp, uitgaande van de beleidsvisie die er in 2019 is vastgesteld, is het regionale transformatieplan jeugd 2023 opgesteld. Het transformatieplan beschrijft de uitvoering van het proces hoe de 16 Zuid-Limburgse gemeenten invulling geven aan de doelen die ze samen willen bereiken. De gemeente Stein dient een bedrag van afgerond € 96.000 bij te dragen aan de regio.

Toename aantal uitkeringen Participatiewet
In de begroting van de gemeente Stein zijn middelen opgenomen aangaande de programmakosten (bijv. algemene bijstand en bijzondere bijstand). In 2021 zien we én in 2022 verwachten we een (substantiële) stijging van de programmakosten. De belangrijkste verklaring voor deze stijging is de Coronacrisis. Vandaar dat wordt voorgesteld om een gedeelte te dekken uit de corona-reserve.

Sanitaire units woonwagenlokaties
Voor het wegwerken van het achterstallig onderhoud van de sanitaire units op de woonwagenlokaties is in de jaarschijf 2022 een budget van € 180.00 en in de jaarschijf 2023 een budget van € 260.000 opgenomen.

Dekking implementatiekosten omgevingswet
In de begroting 2022 is € 100.000 voor de implementatie voor de omgevingswet opgenomen.

Investeringsbijdrage St. Jozefskerk
Voor de herbestemming van de St. Jozefskerk is in de begroting van 2022 een investeringsbijdrage van € 380.000 opgenomen.

Sloop vm zalencentrum Vivaldi
In 2023 is een budget van € 72.000 beschikbaar gesteld voor de sloop van het voormalig zalencentrum Vivaldi.

Kosten doorontwikkeling personeel
Om alle voorgenomen ontwikkelingen en doelstellingen in 2022 mogelijk te maken, wordt een bedrag van € 277.200 onttrokken aan de hiervoor bestemde reserve personele doorontwikkeling.

Kosten Horizontaal Toezicht belastingdienst
Om in het kader van het Horizontaal Toezicht (HT) aan de nieuwe toelatingseisen te voldoet, is een stappenplan opgesteld. Voor het uitvoeren van het stappenplan is enerzijds kennis en kunde. Deze kennis en kunde dient te worden ingekocht.

Totaal saldo per taakveld

(x € 1.000)	2022 Lasten	2022 Baten	2022 Saldo	2023 Saldo	2024 Saldo	2025 Saldo
Bestuur	1.780	56	-1.723	-1.674	-1.696	-1.719
Mutaties reserves	144	2.355	2.211	655	316	355
Burgerzaken	991	318	-673	-696	-613	-596
Beheer overige gebouwen en gronden	303	60	-243	-200	-190	-190
Overhead	8.010	5	-8.005	-7.862	-7.868	-7.914
Treasury	83	808	725	708	704	697
OZB woningen	0	3.822	3.822	3.888	3.954	4.022
OZB niet-woningen	0	2.000	2.000	2.013	2.044	2.071
Belastingen overig	176	236	60	60	60	63
Algemene uitkering en overige uitkering	0	40.956	40.956	40.517	40.691	41.159
Overige baten en lasten	1.009	0	-1.009	-979	-1.100	-1.264
Bestuur en ondersteuning	12.495	50.616	38.121	36.431	36.300	36.683
Crisisbeheersing en Brandweer	1.570	93	-1.477	-1.515	-1.538	-1.564
Openbare orde en veiligheid	677	1	-676	-680	-685	-687
Veiligheid	2.247	94	-2.153	-2.195	-2.223	-2.251
Verkeer, wegen en water	4.276	397	-3.878	-3.999	-4.140	-4.276
Parkeren	136	12	-123	-125	-122	-121
Economische havens en waterwegen	39	39	0	1	1	1
Verkeer en vervoer en waterstaat	4.450	448	-4.001	-4.123	-4.261	-4.397
Economische ontwikkeling	214	0	-214	-99	-100	-100
Bedrijfsloket- en regelingen	171	126	-45	-46	-47	-64
Economische promotie	668	176	-492	-246	-244	-242
Economie	1.053	302	-751	-391	-391	-406
Openbaar basisonderwijs	528	69	-459	-456	-465	-465
Onderwijshuisvesting	1.382	160	-1.222	-1.136	-1.093	-1.009
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	974	271	-704	-707	-713	-716
Onderwijs	2.885	500	-2.384	-2.300	-2.271	-2.191
Sportbeleid en activering	392	25	-367	-368	-372	-376
Sportaccommodaties	927	252	-675	-669	-723	-684
Cultuurpresentatie, productie participat	302	1	-301	-304	-306	-308
Musea	159	11	-149	-147	-147	-147
Cultureel erfgoed	123	0	-123	-122	-123	-123
Media	416	7	-409	-415	-421	-427
Openbaar groen en (openlucht)recreatie	2.648	179	-2.469	-2.447	-2.458	-2.446
Sport, cultuur en recreatie	4.968	476	-4.493	-4.473	-4.550	-4.511
Samenkracht en burgerparticipatie	2.786	294	-2.492	-2.510	-2.521	-2.529
Inkomensregelingen	6.660	5.199	-1.461	-1.077	-961	-1.046
Begeleide participatie	3.286	0	-3.286	-3.195	-3.081	-2.907
Arbeidsparticipatie	198	0	-198	-198	-198	-198
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.362	0	-2.362	-2.378	-2.423	-2.467
Maatwerkdienst-verlening 18+	4.183	218	-3.966	-3.936	-3.946	-3.992
Maatwerkdienst-verlening 18-	8.147	20	-8.127	-7.856	-7.896	-7.995

Geescaleerde zorg 18+	318	0	-318	-323	-327	-331
Geescaleerde zorg 18-	596	0	-596	-605	-613	-622
Sociaal domein	28.537	5.730	-22.807	-22.078	-21.968	-22.088
Volksgezondheid	1.095	20	-1.075	-1.087	-1.099	-1.112
Riolering	2.055	2.828	773	789	813	843
Afval	2.715	3.820	1.105	1.123	1.128	1.126
Milieubeheer	935	242	-693	-704	-716	-728
Begraafplaatsen	151	64	-87	-83	-82	-83
Volksgezondheid en milieu	6.951	6.975	24	37	43	46
Ruimtelijke ordening	490	10	-480	-396	-416	-424
Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	754	750	-3	-4	-4	-4
Wonen en bouwen	1.588	835	-753	-699	-436	-434
Ruimtelijke ordening en volkshuisvestiging	2.831	1.595	-1.236	-1.099	-856	-862
Totaal	**66.418**	**66.737**	**319**	**-191**	**-177**	**23**

Reserves en voorzieningen

Volgens het BBV artikel 19, lid d en artikel 23 lid c moet in de toelichting op het overzicht van baten en lasten een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves worden opgenomen. In onderstaan overzicht zijn deze belangrijkste posten weergegeven. Tevens wordt het verloopoverzicht aangegeven van de voorzieningen.

De kenmerken van reserve en een voorziening zijn:

	Reserve	**Voorziening**
Vermogenscategorie	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
Vormen en opheffen	Bevoegdheid gemeenteraad	Bevoegdheid gemeenteraad
Beschikkingsbevoegdheid	Raad	College
Toevoeging	Via resultaatbestemming	Loopt via de exploitatie
Onttrekking	Via resultaatbestemming	Rechtstreeks tlv voorziening
Financiele onderbouwing	Aangeraden niet verplicht vanuit de verslaggevingsregels	Verplicht
Negatief saldo	Niet toegestaan	Alleen tijdelijk en onder voorwaarden bij tariefegalisatie

Voor een verdere specificatie verwijzen wij naar de nota Reserves en Voorzieningen 2018.

Verloop reserves

	Stand 31-dec 2020	Storting 2021	Onttrekking 2021	Stand 31-dec 2021	Storting 2022	Onttrekking 2022	Stand 31-dec 2022	Storting 2023	Onttrekking 2023	Stand 31-dec 2023	Storting 2024	Onttrekking 2024	Stand 31-dec 2024	Storting 2025	Onttrekking 2025	Stand 31-dec 2025
Algemene reserve	12.908	3.140	2.903	13.145	24	683	12.486	0	347	12.139	0	8	12.132	0	50	12.082
Reserve knelpunten gemeentelijke huisvesting (B)	1.281	0	49	1.232	0	49	1.183	0	49	1.134	0	49	1.084	0	49	1.035
Reserve uitbreiding sporthal Stein (B)	123	0	20	102	0	20	82	0	20	61	0	20	41	0	20	20
Reserve sociaal domein	2.075	0	798	1.277	0	572	705	0	40	665	0	40	625	0	40	585
Reserve nieuwbouw IKC de Triviant	182	0	26	156	0	26	130	0	26	105	0	26	79	0	26	54
Reserve Mergelakker	135	0	17	118	0	17	101	0	17	84	0	17	68	0	17	51
Reserve MFC Stein	218	0	7	211	0	7	204	0	7	197	0	7	191	0	7	184
Reserve Maaslandcentrum	117	0	20	98	0	20	78	0	20	59	0	20	39	0	20	20
Reserve egalisatie afval	153	133	0	286	0	0	286	0	0	286	0	0	286	0	0	286
Reserve krimp	1.114	219	901	432	0	206	226	0	29	197	0	29	168	0	29	139
Reserve regiobijdrage	290	0	0	290	0	0	290	0	0	290	0	0	290	0	0	290
Reserve incidentele investeringen (B)	1.058	0	77	981	0	77	904	0	76	827	0	76	751	0	73	678
Reserve archeologisch museum (B)	100	0	8	92	0	8	85	0	8	77	0	8	69	0	8	61
Reserve stationsomgeving	1.000	0	0	1.000	0	0	1.000	0	0	1.000	0	0	1.000	0	0	1.000
Reserve fietsbrug Meers	916	0	916	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve bijdrage ESZL	233	0	231	3	0	0	3	0	0	3	0	0	3	0	0	3
Reserve bouwgrondexploitaties	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1
Reserve renovatie brug Urmond	2.000	0	2.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve doorontwikkelingsbudget	846	0	569	277	0	277	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve pilots duurzaamheid	718	0	718	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve invoering omgevingswet	422	0	283	139	0	100	39	0	0	39	0	0	39	0	0	39
Reserve parkeerplaats veer Berg ad Maas	0	300	0	300	0	12	288	0	12	276	0	12	264	0	12	252
Reserve parkeerplaats Steinerbos	0	0	0	0	120	0	120	0	5	115	0	5	110	0	5	106
Reserve corona	483	229	0	711	0	281	430	0	0	430	0	0	430	0	0	430
Totaal	**26.373**	**4.021**	**9.542**	**20.852**	**144**	**2.355**	**18.641**	**0**	**655**	**17.986**	**0**	**316**	**17.670**	**0**	**355**	**17.315**

Mutaties algemene reserve	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Rekeningresultaat	389.653		
Bijdrage Steinerbos	23.660		
Vrijval agv beeindiging huur loods	24.000		
Vrijval verw. verliezen grondexploitaties	676		
Doorschuiven kerkvisie	25.000		
Doorschuiven WAP	15.000		
Doorschuiven internet	10.000		
Doorschuiven geluidsscherm haven Stein	20.000		
Doorschuiven opleidingsbudget	35.000		
Doorschuiven sportbeleid	97.500		
Doorschuiven implementatie budget P-bedrijf	453.910		
Doorschuiven Jongerentop	35.000		
Doorschuiven Huishoudelijkehulp Toelage	62.000		
Doorschuiven armoedebeleid	20.000		
Doorschuiven Steinse cadeaubon	25.000		
Doorschuiven Raadgever Sociaal Domein	25.000		
Doorschuiven middelen dak/thuisloosheid	17.628		
Doorschuiven Incidentele tekort SW	328.082		
Doorsch. implementatie Wet Inburgering	107.692		
Doorschuiven Ultraloop/restauratie kunst	22.500		
Doorschuiven subsidies	120.000		
Doorschuiven budget bedrijfsvoering	32.500		
Doorschuiven budget corona	40.000		
Doorschuiven verkiezingen	82.400		
Doorschuiven ivm overdracht standplaatsen	108.000		
Uitvoering cultureel erfgoed, recreatie	-252.500		
Incidentele kosten PW/Wsw	-654.230		
Huishoudelijke hulp toelage	-14.000		
Eigen kracht visie	-110.000		
Beheerplan wegmeubilair	-80.000		
Incidentele budgetten sociaal domein	-67.500		
Informatiebeleidsplan	-60.000		
Groenbeheersplan	-50.000		
Afwaardering vm schoolgebouw triviant Meers	-90.925		
Normalisatie woonwagenzaken	-40.000		
Inhuur trainee	-30.000		
Kunstwerk schutterij	-25.000		
Steinse cadeaubon	-25.000		
Onderzoek onderwijshuisvesting	-24.110		
Belastingbeleidsplan en P&C plannen	-23.000		
Erfgoedbeleid	-20.000		
Ondernemersfonds	-20.000		
Inkoop sociale reserve	-18.500		
RUD bodemkwaliteitskaart	-9.800		
Riolering Woonwagenlokaties	-15.000		

Sportbeleid	-37.500		
ICT	-30.300		
Uitvoering cultuur en recreatie CA 2018		-375.000	-375.000
Vrijval agv beeindiging huur loods Vixia		24.000	24.000
Vrijval reserve brug Meers		916.171	
Vrijval reserve brug Urmond		2.000.000	
Vrijval reserve doorontwikkelingsbudget		200.000	
Herijking IBOR		-30.000	
Uitvoeringsprogramma toerisme		-100.000	
Doorgeschoven posten		-2.027.212	
Financiele dekking Steinerbos		-370.373	-32.618
Transformatieplan Jeugd			-95.681
Sanitaire units			-180.000
Totaal mutaties algemene reserve	**422.836**	**237.586**	**-659.299**

Toelichting mutaties reserves

''Reserves'' zijn vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die bedrijfseconomisch vrij te besteden zijn. Tegenover een reserve staat geen direct aanwijsbare verplichting.

Reserve	Toelichting mutaties	Relatie programma	Brutering sreserve
Reserve knelpunten gemeentelijke huisvesting	Deze reserve wordt gevoed met de verkoopopbrengst van de grond (voormalig gemeentehuis) en ingezet ter gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten van het huidige gemeentehuis.	Bestuur en ondersteuning	x
Reserve uitbreiding sporthal Stein	Deze reserve wordt ingezet ter gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten van de uitbreiding van de sporthal Merode.	Sport, cultuur en recreatie	x
Reserve sociaal domein	Vanaf begrotingsjaar 2020 is er een andere systematiek rondom de reserve Sociaal Domein. De budgetneutraliteit binnen het totale domein zal worden losgelaten, waardoor er geen verrekening meer plaats vindt met de reserve. De lasten binnen het Sociale Domein zijn naar een reëel niveau gebracht en zullen structureel geborgd worden binnen de exploitatie.	Sociaal domein	-
Reserve nieuwbouw IKC de Triviant	Deze reserve is gevoed met de opbrengst van de bouwgrondexploiatie Assevedo-straat en ingezet ter gedeeltelijke dekking van de exploitatielasten (huurpenningen) van Bredeschool IKC de Triviant.	Onderwijs	-
Reserve Mergelakker	De opbrengsten uit de grondexploitatie worden aangewend ter dekking van investeringen ter realisatie van het huidige clubgebouw ter huisvesting van de voetbal- en tennisvereniging die van het sportcomplex gebruik maken.	Sport, cultuur en recreatie	x

Reserve MFC Stein	De reserve is ingesteld voor het (gedeeltelijk) dekken van de kapitaallasten van het Multifunctioneel Centrum Stein. Daarnaast is in 2011 het teruggevorderde, teveel uitbetaalde subsidie aan het muziekonderwijs in deze reserve gestort. Dit ter dekking van de verhuiskosten na realisatie van het MFC.	Sociaal domein	x
Reserve Maaslandcentrum	Betreft een bestemmingsreserve ter gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten die gemoeid zijn met de uitvoering van de revitalisering van het MLC. Deze reserve is gevoed met de opbrengst van de verkoop van het voormalig gemeentehuis van Elsloo.	Sociaal domein	x
Reserve egalisatie afval	De kosten van het afvalcompartiment worden gedekt uit de opbrengsten binnen dit compartiment. Een saldo wordt verrekend met de egalisatiereserve afvalstoffenheffingen.	Volksgezondheid en milieu	-
Reserve krimp	De gemeente Stein ontving via de krimpmaatstaf geld uit het gemeentefonds. Om deze gelden in te zetten voor onderwerpen die met krimp te maken hebben is deze reserve gecreëerd.	Ruimtelijke ordening	-
Reserve MFC Regiofonds			-
Reserve incidentele investeringen	Een bijdrage in de bezuinigingstaakstelling in 2011 is gezocht in aanwending van een gedeelte van de algemene reserve (Kadernota 2012). Deze bezuiniging is onder andere gerealiseerd door het treffen van een bestemmingsreserve ter dekking van de afschrijvingskosten van incidentele investeringen.	Bestuur en ondersteuning	x
Reserve archeologisch museum (B)	Betreft een bestemmingsreserve voor de afdekking van de kapitaallasten van de extra investering in 2013 van € 155.000.	Sport, cultuur en recreatie	x
Reserve stationsomgeving	Deze bestemmingsreserve is gevoed vanuit de algemene reserve en is ingesteld naar aanleiding van een amendement in de raad van 7 november 2013. Deze reserve wordt pas aangesproken als cofinanciering door de overige partijen (gemeente Beek, Provincie Limburg, NS, ProRail etc.) voor het totaalproject is gegarandeerd. Bij aanwending van deze € 1 miljoen zal binnen de bestaande budgetten dekking gezocht worden voor de hiermee samenhangende rentekosten.	Ruimtelijke ordening	-
Reserve fietsbrug Meers	Deze bestemmingsreserve is gevoed vanuit de algemene reserve en is ingesteld naar aanleiding van een amendement in de raad van 6 november 2014. Bij aanwending zal binnen de bestaande budgetten dekking gezocht worden voor de hiermee samenhangende rentekosten.	Verkeer, vervoer en waterstaat	-

Reserve bijdrage ESZL	De reserve bijdrage ESZL is in 2014 gevormd door in € 453.000 (6 * € 75.500) te onttrekken aan de krimpreserve en te storten in deze reserve. Voor de periode 2015 tot en met 2020 is de jaarlijkse bijdrage aan de ESZL van € 155.000 voor € 79.500 afgedekt uit de vrijval van de structurele procesgelden voor de Regiovisie.	Economie	-
Reserve bouwgrondexploitaties	Deze reserve is ingesteld ter afdekking van de financiële gevolgen (afdekking kapitaallasten) voortvloeiende uit de gewijzigde verslagleggingsregels Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) Bouwgrondexploitaties per 1 januari 2016. De reserve wordt gevoed door de vrijval van de voorziening “Te verwachten verliezen”, gedeelte Bramert-Noord fase 1 en fase 2. Deze vrijval ontstaat eveneens als gevolg van de gewijzigde verslagleggingsregels	Ruimtelijke ordening	-
Reserve renovatie brug Urmond	Deze bestemmingsreserve is gevoed vanuit de algemene reserve en is ingesteld naar aanleiding van een Coalitieakkoord 2018-2022 Kansrijk Besturen.	Verkeer, vervoer en waterstaat	-
Reserve doorontwikkelingsbudget	Deze bestemmingsreserve is gevoed vanuit de algemene reserve en is ingesteld naar aanleiding van een Coalitieakkoord 2018-2022 Kansrijk Besturen.	Bestuur en ondersteuning	-
Reserve pilots duurzaamheid	Deze bestemmingsreserve is gevoed vanuit de algemene reserve en is ingesteld naar aanleiding van een Coalitieakkoord 2018-2022 Kansrijk Besturen. De reserve wordt in de jaren 2019, 2020 en 2021 ingezet voor de uitvoering van de energievisie 2018-2021.	Volksgezondheid en milieu	-
Reserve invoeringomgevingswet	Deze bestemmingsreserve is gevoed vanuit de algemene reserve en is ingesteld naar aanleiding van een Coalitieakkoord 2018-2022 Kansrijk Besturen. De reserve wordt in 2019 en 2020 ingezet voor de implementatie van de nieuwe omgevingswet.	Ruimtelijke ordening	-
Reserve parkeerplaats veer Berg ad Maas	Betreft een bestemmingsreserve ter dekking van de kapitaallasten die gemoeid zijn met de aanleg van de parkeerplaats bij het veer in Berg aan de Maas. Deze reserve wordt gevoed uit het budget van de toeristische uitvoeringsagenda.	Verkeer, vervoer en waterstaat	-
Reserve parkeerplaats Steinerbos	Betreft een bestemmingsreserve ter dekking van de kapitaallasten die gemoeid zijn met de aanleg van de aanleg van de parkeerplaats Steinerbos. Deze reserve wordt gevoed uit het budget van de toeristische uitvoeringsagenda.	Verkeer, vervoer en waterstaat	-
Reserve Corona	Betreft een bestemmingsreserve ter dekking van extra lasten of minder baten gerelateerd aan corona. De reserve is ingesteld naar aanleiding van de middelen die zijn ontvangen van het Rijk.	Bestuur en ondersteuning	-

Verloop voorzieningen

	Stand 31-dec 2021	Storting 2021	Onttrekking 2021	Stand 31-dec 2021	Storting 2022	Onttrekking 2022	Stand 31-dec 2022	Storting 2023	Onttrekking 2023	Stand 31-dec 2023	Storting 2024	Onttrekking 2024	Stand 31-dec 2024	Storting 2025	Onttrekking 2025	Stand 31-dec 2025
Voorzieningen dubieuze vorderingen woonwagenbewoners	5	0	0	5	0	0	5	0	0	5	0	0	5	0	0	5
Voorziening groot onderhoud gem huizen en fanfarezalen	154	0	0	154	0	0	154	0	0	154	0	0	154	0	0	154
Voorziening groot onderhoud wegen	61	627	652	36	625	593	68	625	594	99	625	626	97	625	626	96
Voorzieningen verwachte verliezen gondexploitaties	0	39	0	39	0	0	39	0	39	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening onderh. Kunstwerk en viaduct.	146	43	40	148	43	13	177	43	13	207	43	13	236	43	13	266
Voorziening kleine monumenten	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2
Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken	1.148	32	32	1.148	32	32	1.148	32	32	1.148	32	32	1.148	32	32	1.148
Voorziening planschades	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening pensioenvoorziening (oud) wethouders	2.035	75	56	2.054	75	56	2.072	75	56	2.090	75	56	2.109	75	56	2.127
Voorziening dubieuze debiteuren	128	0	0	128	0	0	128	0	0	128	0	0	128	0	0	128
Voorziening (groot) bouwkundig onderhoud BOP	1.324	534	788	1.071	538	415	1.194	538	391	1.342	538	624	1.256	538	507	1.288
Voorziening vordering verkoop vennootschap	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening wachtgeldverplichtingen	13	0	14	-1	0	0	-1	0	0	-1	0	0	-1	0	0	-1
Voorziening groot sporttechnisch onderhoud	418	34	53	398	34	162	270	34	47	256	34	5	285	34	49	269
Voorziening wethouderuitkeringen	392	0	95	297	27	95	229	20	88	160	0	68	92	0	68	24
Voorziening riool (cf art 44 lid 2 BBV)	785	0	163	622	0	0	622	0	0	622	0	0	622	0	0	622
Voorz verw verliezen voorm Vivaldi	83	0	0	83	0	0	83	0	0	83	0	0	83	0	0	83
Totaal	**6.695**	**1.383**	**1.894**	**6.184**	**1.373**	**1.367**	**6.190**	**1.367**	**1.260**	**6.297**	**1.346**	**1.426**	**6.218**	**1.346**	**1.352**	**6.212**

Toelichting mutaties voorziening

''Voorzieningen'' hebben het karakter van een verplichting en behoren tot het vreemd vermogen. Voorzieningen worden gevormd voor concrete of specifieke risico's of om te kunnen voldoen aan verplichtingen en ter dekking van verliezen die op de balansdatum daadwerkelijk bestaan. Voorzieningen worden gevormd ten laste van het resultaat (resultaatbepaling).

Voorziening	Toelichting mutaties	Relatie programma
Voorzieningen dubieuze vorderingen woonwagenbewoners	Ter afdekking van mogelijke oninbare vorderingen op woonwagenbewoners is de voorziening dubieuze vorderingen woonwagenbewoners gevormd.	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting
Voorziening groot onderhoud gem huizen en fanfarezalen	De toevoeging en onttrekking aan deze voorziening is gebaseerd op het onderliggende .	Samenkracht en burgerparticipatie
Voorziening groot onderhoud wegen	De toevoeging en onttrekking aan deze voorziening is gebaseerd op het onderliggende onderhoudsplan.	Verkeer, vervoer en waterstaat
Voorzieningen verwachte verliezen gondexploitaties	De omvang deze voorziening moet voldoende zijn om de risico's af te dekken (zie paragraaf grondbeleid).	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting
Voorziening onderh. Kunstwerk en viaduct.	De toevoeging en onttrekking aan deze voorziening is gebaseerd op het onderliggende onderhoudsplan.	Verkeer, vervoer en waterstaat
Voorziening kleine monumenten	Het doel van deze voorziening is het uitvoeren van restauratie en achterstallig onderhoud kleine monumenten.	Sport, cultuur en recreatie
Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken		Sociaal Domein
Voorziening planschades	Om te voorkomen dat planschadekosten voor rekening van de gemeente komen, door het verlenen van vrijstelling van het bestemmingsplan, is deze voorziening gevormd. Er wordt een overeenkomst gesloten tussen de initiatiefnemer en de gemeente. Vooraf wordt er een bedrag aan de gemeente betaald waaruit eventuele planschades worden betaald.	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting
Voorziening pensioenvoorziening (oud) wethouders	De toekomstige pensioenrechten van de (oud) wethouders is bij Wet geregeld in de Wet APPA (Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers). Voor het realiseren van de verplichting ten aanzien van de verstreken diensttijd van de actieve wethouders, de oud-wethouders met wachtgeld en de oud-wethouders zonder wachtgeld, is deze voorziening gevormd.	Bestuur en ondersteuning
Voorziening dubieuze debiteuren	De toevoeging is gebaseerd op een inschatting van de oninbaarheid. Bedragen worden onttrokken zodra een debiteur daadwerkelijk oninbaar wordt verklaard.	Bestuur en ondersteuning
Voorziening (groot) bouwkundig onderhoud BOP	De toevoeging en onttrekking aan deze voorziening is gebaseerd op het onderliggende onderhoudsplan.	Diverse programma's
Voorziening vordering verkoop vennootschap		Bestuur en ondersteuning
Voorziening wachtgeldverplichtingen	In verband met betalingen van toekomstige wachtgeldverplichtingen voor personeel is deze voorziening ingesteld.	Bestuur en ondersteuning
Voorziening groot sporttechnisch onderhoud	De toevoeging en onttrekking aan deze voorziening is gebaseerd op het onderliggende beheerplan.	Sport, cultuur en recreatie

Voorziening wethouderuitkeringen	In 2014 is deze voorziening gevormd in verband met betalingen van te verwachten wachtgelduitkeringen aan gewezen wethouders in de periode 2015 t/m 2026. om de jaarlijkse schommelingen in de uitkeringen aan gewezen wethouders te egaliseren.	Bestuur en ondersteuning
Voorziening riool (cf art 44 lid 2 BBV)	De rioolvoorziening is verwerkt op basis van nominale waarde en met inachtneming van artikel 44, lid 2 BBV. Vanuit het GRP is er geen inzicht in de wijze waarop het riooltarief is opgebouwd en is een voorziening op basis van artikel 44, lid 1 BBV niet mogelijk.	Volksgezondheid en milieu
Voorz verw verliezen voorm Vivaldi	De voorziening is in 2019 gevormd om het verwachte verlies (afwaardering boekwaarde) af te dekken bij de geplande sloop van het gebouw.	Bestuur en ondersteuning

Uiteenzetting financiële positie

Financieel begrotingsbeeld
Belangrijk hierbij is dat het bij de financiële positie nadrukkelijk gaat om het beeld van de financiën over het begrotingsjaar en de daarop volgende jaren. De financiële positie speelt een belangrijke rol in het kader van een adequaat en integraal afwegingsproces betreffende de te varen koers op de korte, maar vooral op de middellange termijn.

Op basis van de uitgangspunten ontstaat het navolgende financieel beeld voor het jaar 2022-2025:

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Primaire begroting 2021	245	341	619	0
Mutaties raadsbesluiten				
Slotwijziging 2020	57	42	24	0
Vaststelling Grex Meerdel	0	-1	1	0
Bestuursrapportage 2021	-363	-536	-657	533
Begroting 2022	381	-39	-163	-511
Begrotingssaldo	**319**	**-191**	**-177**	**23**
Incidentele lasten	2.581	434	69	137
Incidentele baten	2.406	436	77	119
Structureel saldo	**493**	**-193**	**-185**	**41**

De mutaties vanuit bovenstaand overzicht met betrekking tot het opstellen begroting 2022 zijn bij de programma's en paragrafen opgenomen en toegelicht.

Investeringsplanning:
Onderstaand volgt een uitsplitsing van de investeringsplanning naar economisch en maatschappelijk nut:

Investeringsplanning	2022	2023	2024	2025
Economisch nut	2.585	1.988	3.288	3.483
Maatschappelijk nut	3.423	3.607	1.300	4.700
Financieel/Immaterieel vast actief	875	21	1	0.
Totaal	**6.883**	**5.616**	**4.598**	**8.183**

Overzicht stelposten totaal

Mutaties stelposten (x € 1.000)	Begroting	Meerjarenraming		
	2022	2023	2024	2025
Stelpost loonstijgingen	-317	-472	-630	-789
Stelpost participatiebedrijf	37	74	111	111
Onderuitputting kapitaallasten	50	50	50	50
Stelpost bezuinigingen accommodaties	14	5	5	5
Stelpost herbezetting OR	-33	-32	-32	-32
Stelpost verkoop verlof	-40	-40	-40	-40
Stelpost flexibele beloning	-28	-28	-28	-28
Stelpost onderuitputting BCF plafond	180	180	180	180
Stelpost ziek en piekpot	-312	-312	-312	-312

Stelpost formatie College	44	88	88	88
Stelpost taxaties verzekerde objecten	-10	0	0	-5
Stelpost Jeugd extra middelen	1.659	1.376	1.291	1.190
Totaal	**1.244**	**889**	**683**	**419**

Bovengenoemde stelposten kunnen onderverdeeld worden in taakstellende stelposten en stelposten die nog niet specifiek toebedeeld kunnen worden aan programma's. De taakstellende stelposten zijn:
- stelpost participatiebedrijf,
- stelpost bezuinigingen accommodaties,
- stelpost formatie College.

EMU saldo

	T-1	T	T+1	T+2	T+3
	2021	2022	2023	2023	2024
Omschrijving	**x € 1.000**	**x € 1.000**	**x € 1.000**	**x € 1.000**	**x € 1.000**
	Volgens begroting 2020 incl. berap	Volgens begroting 2022	Volgens begroting 2021	Volgens begroting 2021	Volgens begroting 2021
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-4.899	-1.893	-846	-493	-332
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	5.801	2.311	1.693	497	4.061
3. Mutatie voorzieningen	-550	6	146	-80	-6
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	0	0	0	0
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	**-11.250**	**-4.198**	**-2.393**	**-1.070**	**-4.399**

Geprognosticeerde balans

Omschrijving	Realisatie 31-12-20	Begroting 31-12-21	Begroting 31-12-22	Begroting 31-12-23	Begroting 31-12-24	Begroting 31-12-25
Immateriële vaste activa	*110*	*248*	*269*	*287*	*294*	*294*
- Afschrijvingen		4	4	3	3	0
- Investeringen		142	25	21	10	0
Materiële vaste activa	*93.083*	*98.746*	*101.036*	*102.711*	*103.201*	*107.262*
- Afschrijvingen		3.750	3.906	4.097	4.269	4.293
- Investeringen		9.413	6.196	5.772	4.759	8.354
Financiële vaste activa	*5.638*	*6.683*	*7.060*	*6.551*	*6.033*	*5.610*
Leningen woningbouwcorporaties	2.951	2.693	2.421	2.147	1.870	1.694
Overige langlopende leningen	2.019	3.322	3.971	3.736	3.495	3.248
Uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	0	0	0	0	0	0
Leningen aan deelneming	0	0	0	0	0	0
Kapitaalverstekkingen aan deelnemingen	668	668	668	668	668	668
Totaal vaste activa	**98.831**	**105.677**	**108.365**	**109.549**	**109.528**	**113.166**
Vlottende activa:	9.630	9.630	9.630	9.630	9.630	9.630
- Voorraden	3	3	3	3	3	3
- Vorderingen	7.392	7.392	7.392	7.392	7.392	7.392
- Liquide middelen	248	248	248	248	248	248
- Overlopende activa	1.987	1.987	1.987	1.987	1.987	1.987
Totaal vlottende activa	**9.630**	**9.630**	**9.630**	**9.630**	**9.630**	**9.630**
Totale activa	**108.461**	**115.307**	**117.995**	**119.179**	**119.158**	**122.796**

Omschrijving	Realisatie 31-12-20	Begroting 31-12-21	Begroting 31-12-22	Begroting 31-12-23	Begroting 31-12-24	Begroting 31-12-25
Eigen vermogen	*26.374*	*21.472*	*19.581*	*18.734*	*18.261*	*17.930*
- Algemene reserve	12.519	13.145	10.935	10.279	9.963	9.609
- Bestemmingsreserves	13.465	7.706	8.327	8.646	8.475	8.298
-Resultaat	390	621	319	-191	-177	23
Voorzieningen	*5.411*	*4.861*	*4.867*	*5.013*	*4.933*	*4.927*
- toevoegingen aan voorzieningen		1.312	1.341	1.335	1.314	1.314
- onttrekkingen aan voorzieningen		1.862	1.335	1.189	1.394	1.320
Vaste schulden mert een rentetypische looptijd > 1 jaar	*62.071*	*74.923*	*79.497*	*81.382*	*81.914*	*85.889*
- Onderhandse leningen	62.026	74879	74.879	81.337	81.869	85.844
- Door derden belegde gelden	30	30	30	30	30	30
- Waarborgsommen	15	15	15	15	15	15
Totaal vaste passiva	**93.856**	**101.257**	**103.945**	**105.129**	**105.108**	**108.746**
Vlottende passiva:						
Vlottende schulden mert een rentetypische looptijd < 1 jaar	*9.036*	*9.036*	*9.036*	*9.036*	*9.036*	*9.036*
- Kasgeldleningen	0	0	0	0	0	0
- Banksaldi	5.057	5.057	5.057	5.057	5.057	5.057
- Overige schulden	3.979	3.979	3.979	3.979	3.979	3.979
Overlopende passiva	*5.014*	*5.014*	*5.014*	*5.014*	*5.014*	*5.014*
Totaal vlottende passiva	**14.605**	**14.050**	**14.050**	**14.050**	**14.050**	**14.050**
Totaal passiva	**108.461**	**115.307**	**117.995**	**119.179**	**119.158**	**122.796**

Investeringsplanning 2022-2025

(x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Aanschaf meubilair en inrichting gemeent	22	22	22	22
Ipads tbv raadsleden	12	0	0	0
Telefoontoestellen	100	0	0	0
Switches core werkplek	0	25	0	0
Cameratechniek raadzaal	0	32	0	0
Camerasysteem gemeentehuis	0	30	0	0
Bus toezicht 16	0	0	35	0
Bus civiel 14	0	0	55	0
Bus civiel 15	0	0	38	0
Zaak / DMS / Makelaar	110	0	0	0
Bus gazononderhoud 1	55	0	0	0
Bus specialistisch groen 2	45	0	0	0
Bus wijk Elsloo 3	0	53	0	0
Bus wijk Elsloo 4	0	53	0	0
Bus wijk Stein 5	0	53	0	0
Bus wijk Stein 6	0	53	0	0
Bus Coördinatie 7	42	0	0	0
Bus wijk Urmond 9	13	0	0	53
Bus transport 12	0	0	0	55
3 Laadpalen tbv electrische autos	10	0	0	0
Maaimachine 3delig	0	0	0	85
Maaimachine zeroturn	0	0	22	0
Tractor	0	0	0	70
Brandstofcontainer	10	0	0	0
Bestuur en ondersteuning	**419**	**321**	**172**	**285**
Reconstructie Mauritsweg Stein	0	700	0	0
Verkeerskundige aanpassingen Obbichterst	20	400	0	0
LED armaturen openbare verlichting	200	200	200	0
GGA Stein centrum wegen	0	0	50	1.100
Verkeersmaatr veilige schoolomgeving	200	200	200	200
Aanpassen rotonde Steinerweg-Koolweg	0	400	0	0
Fietspaden Julianakanaal	0	0	0	1.000
Aanpak rotondes BPS	1.950	1.000	0	0
Gebiedsvisie Dorine Verschureplein	0	250	750	0
Toegankelijkheid openbare ruimte	18	0	0	0
Parkeerplaats Steinerbos	120	0	0	0
GGA Nieuwdorp (wegen)	185	0	100	2.400
Maatregelen rotondevisie	130	0	0	0
Verkeer vervoer en waterstaat	**2.823**	**3.150**	**1.300**	**4.700**
Fietsrouteplan rivierplan Maasvallei	395	0	0	0
Economie zaken	**395**	**0**	**0**	**0**
Vervangen speelvoorzieningen	161	120	186	27
Vervangen afrastering acco Mergelakker	42	0	0	0
Vervangen accom.afrastering voetb Urmond	22	0	0	0
Renovatie kunstgrasveld Hetjen veld A	17	457	0	0
Vervangen ballenvangers voetb Molenpark	14	0	0	0

Verv veldafr,staalm, ballenv voetbal IVS	20	0	0	0
Maatr duurzaamheid Hetjen veld A	0	34	0	0
Renovatie Brasserie Steinerbos	93	0	0	0
Sport, cultuur en recreatie	**369**	**611**	**186**	**27**
Vervangen pompgemalen	170	170	170	44
GGA Stein centrum riool	0	0	50	1.100
Duurzaamheidlening zonnepanelen	800	0	0	0
Bus Verkeer 13	0	0	63	0
Bus Stein Schoon 8	12	0	0	53
Bus reiniging 10	50	0	0	0
Bus reiniging 11	50	0	0	0
Rioned riool	0	0	0	27
Renovatie perscontainer	15	0	0	0
Vervangen en relinen vrijvervalriolen	310	633	957	947
Wateroverlastmaatregelen	755	360	390	320
Emissie maatregelen	0	150	1.100	480
Afkoppelen riolen	200	200	200	200
Civieltechnische wzh vervangen OGI's	90	0	0	0
Renovatie milieupark Stein	350	0	0	0
Volksgezondheid en milieu	**2.802**	**1.513**	**2.930**	**3.171**
Starterslening	50	0	0	0
Voorbereidingskrediet Bramert Noord	26	21	10	0
Voorbereidingskrediet woningbouw Meerdel	-1	0	0	0
Ruimtelijke ordening	**75**	**21**	**10**	**0**
Totaal	**6.883**	**5.616**	**4.598**	**8.183**

Bestuur en ondersteuning

Aanschaf meubilair en inrichting gemeent
Dit betreft een investering om jaarlijks een deel van het meubilair (exclusief burostoelen) in het gemeentehuis te kunnen vervangen. Daarnaast kunnen kleine aanpassingen in de inrichting van het gebouw hiermee bekostigd worden.

Telefoontoestellen
Dit betreft een reguliere investering om alle telefoontoestellen in het gemeentehuis en van de medewerkers te vervangen.

Ipads raadsleden
Dit betreft een reguliere investering om de Ipads voor raadsleden te vervangen.

Zaak / DMS / Makelaar
Het nieuwe zaaksysteem wordt ingezet op het optimaliseren van de processen en meer digitaal werken.

Bus Gazononderhoud
betreft de vervanging van de bus voor gazononderhoud. De bus wordt ingezet voor het onderhouden van het gazon binnen bebouwde kom, rondom obstakels en smalle stroken. Omdat de bus ook wordt ingezet voor het trekken van aanhangers is het niet mogelijk deze bus te vervangen door een elektrisch aangedreven bus.

Bus Specialistisch groen
betreft de vervanging van een bus met gesloten laadbak die wordt ingezet voor het assisteren bij hoofdzakelijk machinale werkzaamheden of klein cultuur technisch werk. Omdat de bus ook wordt

ingezet voor het trekken van aanhangers is het niet mogelijk deze bus te vervangen door een elektrisch aangedreven bus.

Bussen Wijk Elsloo/Stein/Urmond
Op basis van het vervangingsschema worden in 2023 vier en in 2025 één bus vervangen die ingezet worden voor het plantsoenonderhoud in de deelgebieden Urmond, Stein en Elsloo.

Bus Coördinatie
Betreft de vervanging in 2022 van een bus voor multifunctionele gebruik door de gebiedscoördinator en de meewerkend voorman. Gezien de aard van deze werkzaamheden is duurzame vervanging (elektrisch) mogelijk.

Bus Transport
De bus die voornamelijk wordt ingezet voor het transport van zwaarder materieel wordt op basis van het vervangingsschema in 2025 vervangen. Buiten het groeiseizoen wordt de bus ook voor andere doeleinden ingezet.

3 Laadpalen tbv electrische auto's
Door de aanschaf van drie duurzame, elektrische bedrijfsvoertuigen worden laadpalen geïnstalleerd in de nabijheid van de Algemene Dienst.

3delige maaimachine
Op basis van het vervangingsschema wordt in 2025 de maaimachine voor het maaien van grootschalige gazons vervangen.

Zero turn maaimachine
Op basis van het vervangingsschema wordt in 2024 de maaimachine voor het maaien van kleinschalige gazons vervangen.

Tractor < 70 pk
Op basis van het vervangingsschema wordt in 2025 de smalspoor tractor vervangen. Deze tractor (<70 pk) wordt ingezet voor het schoonblazen van fietspaden en het maaien van extensief gras (bermen) langs toeristische (wandel)routes, vervangen.

Brandstofcontainer
In 2022 wordt de bij de Algemene Dienst in gebruik zijnde brandstofcontainer vervangen. De huidige brandstofcontainer, circa 22 jaar oud, is qua volumeopslag te klein en vertoont technische mankementen. De container wordt gebruikt voor de opslag van benzine ten behoeve van motorisch handgereedschap en loop-maaimachines.

Verkeer, vervoer en water

Reconstructie Mauritsweg Stein
De afgelopen jaren is in 2 fasen de Mauritsweg vanaf de Heerstraat Centrum tot aan de Schinekstraat gereconstrueerd. De derde fase tussen de Schinkestraat en de rotonde bij het Ibis hotel wordt in 2023 gereconstrueerd.

Verkeerskundige aanpassingen Obbichterstraat
In 2022 wordt gestart met de voorbereiding van de verkeerskundige aanpassingen van de Bergerstraat tussen de Veerweg en de komgrens Nattenhoven. De uitvoering wordt in 2023 opgepakt.

LED armaturen openbare verlichting
Conform het vigerende beleid worden conventionele armaturen planmatig vervangen door LED-armaturen.

GGA Stein centrum wegen
Het laatste gebied dat is aangewezen in verband met de gebiedsgewijze aanpak is Stein Centrum. Door de onduidelijkheid over eventuele aanleg van het Groene Net is in de voorgaande jaren de realisatie hiervan doorgeschoven naar 2025 en deels in 2026. In 2024 is de start van de voorbereiding van de GGA Stein Centrum voorzien.

Verkeersmaatregelen veilige schoolomgeving
Eind 2020 is het Mobiliteitsplan 2021-2025 vastgesteld. Onderdeel van dit Mobiliteitsplan is het Meerjaren Investerings Plan Verkeer 2021-2025 (MIP Verkeer 2021-2025). In dit MIP Verkeer is een doorkijk gemaakt welke korte termijn projecten de komende jaren vanuit het budget Verkeersmaatregelen / Veilige schoolomgeving worden uitgevoerd. Voor 2022 zijn dit 4 korte termijn maatregelen vanuit het Verkeersarrangement 2019 (kernen Meers, Maasband, Urmond, Berg a/d Maas en Nattenhoven) en 3 maatregelen vanuit het Mobiliteitsplan.

Aanpassen rotonde SteinderwegKoolweg
De rotonde gelegen op de kruising Steinderweg-Koolweg is aan groot onderhoud toe. Bij dit onderhoud willen wij ook de rotonde ook aanpassen aan de laatste inzichten op gebied van verkeer en onderhoud. De uitvoering staat gepland voor 2023

Fietspaden Julianakanaal
Het medegebruik van jaagpaden is de laatste decennia sterk gestegen. Jaagpaden langs het Julianakanaal zijn geliefd bij menig recreant en sportliefhebber, maar ook voor functionele verplaatsingen met de fiets. Afgelopen jaren zijn enkele jaagpaden opgewaardeerd naar een fietspad en van enkele jaagpaden is het gebruik als wandelpad verbeterd. In overleg met Rijkswaterstaat bekijken we de mogelijkheden om meerdere wandeltrajecten te verbeteren en trajecten eventueel op te waarderen naar fietspad.

Aanpak rotondes BPS
In 2022 wordt gestart met het project 'Aanpak rotondes en op- en afritten Businesspark Stein'. Het project heeft tot doel om het wegennet te verbeteren, de doorstroming te bevorderen en de verkeersveiligheid te verbeteren.

Gebiedsvisie Dorine Verschureplein
Het Dorine Verschureplein is een belangrijke centrale locatie in Elsloo. De ruimtelijke kwaliteit ter plaatse is aan verbetering toe en we verwachten toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen aan en rond het plein. Deze aspecten samen geven aanleiding tot het opstellen van een visie op de inrichting van het gebied.

Toegankelijkheid openbare ruimte
Het beschikbare budget wordt ingezet voor de uitvoering van kleine maatregelen en aanpassingen in de openbare ruimte, zoals trottoirverlagingen, geleidtegels ect. ter verbetering van de bereikbaarheid voor mindervaliden.

Parkeerplaats Steinerbos
In het kader van de uitvoeringsagenda toerisme is in de begroting 2022 een investeringsbudget opgenomen voor de parkeerplaats Steinerbos.

GGA Nieuwdorp (wegen)
Investeringsbudget voor de gebiedsgerichte aanpak van de openbare ruimte in de parochie-wijk Nieuwdorp in het kader van het 'Wijkactieprogramma Toekomstbestendig Nieuwdorp'.

Maatregelen rotonderevisie
Voor de implementatie van de rotonde-visie is in de in de meerjarige investeringsplanning voor 2022 een investering van € 130.000 opgenomen voor de inrichting van 8 rotonde, gelegen in de nabijheid van het Steinerbos, de Poort van Stein, Houthandel, de Haven Stein, Heerstraat centrum, Stadhouderslaan/Cortenbachstraat, Meeldert en de Aronskelk. De kosten van de

inrichting van de overige rotondes worden gedekt uit reeds beschikbaar gestelde investeringsbudgetten en het budget voor de toeristische uitvoeringsagenda.

Economie

Fietsrouteplan rivierplan Maasvallei
Fietsroutenetwerk Rivierpark Maasvallei
In samenwerking met Consortium Grensmaas, werken de gemeenten in het Rivierpark Maasvallei het fietsroutenetwerk uit. De realisatie van de fietspaden is gekoppeld aan de werkzaamheden die plaatsvinden in het rivierpark Maasvallei. Afgelopen jaren is het fietspad tussen Geulle en Elsloo, het fietspad langs het kanaal tussen Elsloo en Meers, het fietspad achterlangs de Witte Börstel richting de Weert en het fietspad tussen Nattenhoven en Grevenbicht aangelegd. Het fietspad tussen Maasband en Urmond is het laatste traject in het fietsroutenetwerk dat in het kader van het Rivierpark Maasvallei in afstemming met de grensmaaswerken aangelegd wordt. Dit traject wordt aangelegd gelijktijdig / aansluitend met de aanleg nevengeul rondom Maasband. Het resterende budget voor de aanleg van het fietsroutenetwerk is niet toereikend om het traject tussen Maasband en Urmond aan te leggen. De aanlegkosten van deze laatste 3,3 km fietspad in dit fietspadennetwerk bedragen €395.000 euro.

Sport cultuur en recreatie

Vervangen speelvoorzieningen
In mei 2021 is akkoord gegeven op het uitvoeringsplan 2014-2021. Dit plan komt voort uit het onderzoek naar de behoefte van inwoners/stakeholders, uitgaande van de inwonerssamenstelling, de demografische ontwikkelingen en de trends en ontwikkelingen op het gebied van spelen, sporten in de openbare ruimte. Het doel is uiteindelijk inwoners meer aan het bewegen en sporten te krijgen. Een middel is om de openbare ruimte beter in te richten zodat voldaan wordt aan de behoefte en vraag vanuit de inwoners. In het uitvoeringsplan zijn de uitgangspunten vastgesteld om te komen tot een divers en aantrekkelijke sport- en speelplekken binnen de gemeente Stein. Doelstelling is om diversiteit aan te brengen in de voorzieningen waarbij spelen, bewegen en ontmoeten voor alle inwoners centraal staat en waarin participatie moet worden geborgd.

Vervangen afrastering acco Mergelakker
In 2022 zal de accommodatie afrastering op sportpark Mergelakker (voetbal) worden vervangen. Om toekomstige onkosten van reparaties te voorkomen zal het gaas hekwerk worden vervangen door een dubbel staafmat hekwerk welke niet kapot geknipt kan worden.

Vervangen afrastering acco Urmond
In 2022 wordt op basis van de meerjarig onderhoudsplan de afrastering van de voetbalaccommodatie Molenpark in Urmond vervangen.

Renovatie kunstgrasveld Hetjen veld A
In 2023 zal de toplaag van het kunstgrasveld op sportpark 't Hetjen worden vervangen, dit naar aanleiding van de in 2020 vastgestelde kunstgrasvisie. In 2022 starten de voorbereidingswerkzaamheden en zal een Europese aanbestedingsprocedure worden doorlopen.

Vervangen ballenvangers voetbal Molenpark
In 2022 worden op basis van de meerjarig onderhoudsplan de ballenvangers van voetbalaccommodatie Molenpark in Urmond vervangen.

Vervanging diversen voetbal IVS
In 2022 worden op basis van de meerjarig onderhoudsplan de veldafrastering, de staalmatten en de ballenvangers van de voetbalaccommodatie in Berg aan de Maas vervangen.

Maatregelen duurzaamheid Hetjen veld A

Uitvoering van het op 24 september 2020 genomen raadsbesluit inzake vervanging en aanleg kunstgrasvelden. Betreft het toepassen van mogelijke duurzaamheidsmaatregelen in met als doel lagere onderhoudskosten en langere bespeelbaarheid.

Renovatie brasserie Steinerbos
Door stankoverlast moet het rioleringsstelsel van de Brasserie compleet worden vervangen, inclusief de toiletgroepen. In het kader van toegankelijkheid zal tevens een mindervalide toilet worden gerealiseerd en de entree worden aangepast / verbeterd.

Volksgezondheid en milieu

Vervangen pompgemalen
Het onderhoud en beheer van de pompgemalen wordt door WBL (Waterschapsbedrijf Limburg) uitgevoerd. WBL heeft aangegeven dat van de meeste pompgemalen de elektromechanische installaties en pompen technisch en economisch zijn afgeschreven. Ook dienen de diverse telemetriesystemen aangepast te worden. Telemetrie is in feite de gemaalbesturing en communicatiemodule. De pompen kunnen hiermee “op afstand” gecontroleerd en aangestuurd worden. De telemetrie is van groot belang voor het waarborgen van de afvoer en het voorkomen van overlast. De komende jaren wordt jaarlijks een deel van de pompen en elektromechanische gedeelte vervangen.

GGA Stein centrum riool
Het laatste gebied dat is aangewezen in verband met de gebiedsgewijze aanpak is Stein Centrum. Door de onduidelijkheid over eventuele aanleg van het Groene Net is in de voorgaande jaren de realisatie hiervan doorgeschoven naar 2025 en deels in 2026. In 2024 is de start van de voorbereiding van de GGA Stein Centrum voorzien.

Duurzaamheidslening zonnepanelen
Het Zonnepanelenproject gemeente Stein is een uitvoeringsmaatregel van het integraal duurzaamheidsbeleid van de gemeente Stein. Hiertoe heeft de gemeenteraad in 2017 € 1 miljoen beschikbaar gesteld en bij vaststelling van het vervolgtraject in 2018 voor de periode 2019-2022 € 3 miljoen beschikbaar gesteld.

Bus verkeer 13
Conform vervangingsschema wordt de bus die gebruikt wordt voor verkeerskundige werkzaamheden in 2024 vervangen.

Bus Stein Schoon 8
Conform vervangingsschema wordt deze bus vervangen in 2025. De bus wordt gebruikt voor plantsoenonderhoud in het deelgebied Stein.

Bus Reiniging 10 en 11
Op basis van het vervangingsschema worden in 2022 de 2 bussen vervangen die worden ingezet voor het reinigen van hondenpoep- en afvalbakken. Gezien de aard van deze werkzaamheden is duurzame vervanging (elektrisch) mogelijk.

Rioned Riool (aanhangwagen)
In 2025 wordt de rioolaanhangwagen vervangen. De riool-aanhangwagen wordt door eigen dienst gebruikt voor het verhelpen van verstoppingen in riolen hoofdzakelijk huisaansluitingen. Met de rioolaanhangwagen kunnen we op een adequate en met een korte reactietijd reageren op meldingen van burgers waardoor wordt bijgedragen aan de leefbaarheid van onze gemeente.

Vervangen en relinen vrijvalriolen
In het meerjareninvesteringsplan zijn op basis van het projectenplan van het Beleidsplan Water & klimaatadaptatie investeringsbudgetten opgenomen voor het vervangen en relinen van vrijvalriolen.

Renovatie perscontainer
De in 2015 aangeschafte perscontainer wordt in 2022 gereviseerd. De revisie is noodzakelijk op basis van een in 2021 uitgevoerde inspectie. De perscontainer wordt gebruikt voor het verwerken van bedrijfsmatig afval en afval waar Stein eigenaar van wordt, bijvoorbeeld door afvaldumping.

Wateroverlastmaatregelen
Op basis van het in 2021 afgeronde BRP+ en de klimaatstresstest voeren we op veel plaatsen binnen de gemeente verbetermaatregelen door. Voor een aantal maatregelen vindt vooraf aan de uitvoering nog onderzoek plaats om te optimaliseren en de plannen af te stemmen met de omgeving. In de periode 2023 t/m 2025 zijn tevens maatgelen opgenomen om de emissies vanuit het rioolstelsel op de ontvangende beken te beperken. Het betreft hier voornamelijk het aanbrengen van voorzieningen nabij de bergbezinkbassins Reekstraat en 't Broek te Stein en het afkoppelen van een gebied te Elsloo om de emissie op de Slakbeek te verlagen.

Emissie maatregelen
Op basis van het in 2021 afgeronde BRP+ en de klimaatstresstest voeren we op veel plaatsen binnen de gemeente verbetermaatregelen door.

Afkoppelen riolen
Het afkoppelen van regenwater is zorgen dat het regenwater niet meer naar de rioolwaterzuivering wordt afgevoerd maar naar de bodem of watersysteem. Afkoppelen draagt bij aan het bestrijden van meerdere klimaateffecten, zoals bestrijding van de wateroverlast, hittestress en droogte. Ook kan afkoppelen een positieve bijdrage leveren aan de belevingswaarde, kwaliteit van de leefomgeving en gezondheid. Om afkoppelen mogelijk te maken als zich hiervoor kansen aanbieden is een bedrag opgenomen van jaarlijks € 200.000.

Civieltechnische wzh vervangen OGI's
Verschillende ondergrondse en bovengrondse verzamelcontainers (BOGI's en OGI's) moeten worden vervangen. De vervanging van de containers wordt betaald door RWM. De met de vervanging gepaard gaande plaatsing van betonnen putten, klapvloeren en bijbehorende civieltechnische werkzaamheden komen echter voor rekening van de gemeente Stein. Hiervoor is in de begroting 2022 een investeringsbudget van € 90.000 opgenomen.

Renovatie milieupark
In 2021 is onderzocht welke aanpassingen op het huidige milieupark van Stein nodig zijn om de inrichting te laten voldoen aan vigerende (milieu-)wet- en regelgeving. Voor de uitvoering van aanpassingen op het milieupark is in 2022 een investeringsbudget van € 350.000 opgenomen.

GGA Nieuwdorp (riool)
Investeringsbudget voor de gebiedsgerichte aanpak van de openbare ruimte in de parochie-wijk Nieuwdorp in het kader van het 'Wijkactieprogramma Toekomstbestendig Nieuwdorp'.

Ruimtelijke ordening

Starterslening
Bij Raadsbesluit van 12 december 2019 heeft uw Raad de 'Verordening Starterslening gemeente Stein 2020-2023' vastgesteld. Middels deze regeling kunnen jongeren (<35 jaar) voor de aankoop van hun eerste woning in aanmerking komen voor een Starterslening. De maximale koopsom om in aanmerking te komen voor de Starterslening bedraagt € 245.000, de starterslening bedraagt maximaal 20% van de koopsom van de woning.
Ter uitvoering van de regeling wordt voor 2022 aanvullend budget gevraagd van € 50.000.

Voorbereidingskrediet Bramert Noord
Deze tekst staat reeds beschreven bij: Grondbeleid--ontwikkelingen.

Eind 2019 heeft de raad kennis genomen van een uitgewerkt voorkeursmodel en risicoanalyse. Alle benodigde grond voor de realisatie van het voorkeursmodel is verworven. In 2021 is het stedenbouwkundig plan met belanghebbenden gecommuniceerd en het bestemmingplan verder bestemmingsplan uitgewerkt. Het grondexploitatiecomplex inclusief de grondexploitatiebegroting wordt samen met het bestemmingsplan aan uw raad voorgelegd.

Bijlagen

Bijlage I Overzicht Formatie

Omschrijving	2021		2022	
	FTE	Pers.	FTE	Pers.
Griffie	2,00	3	2,00	3
Hoofdafdeling Secretaris	7,11	10	7,11	10
Hoofdafdeling Concerncontrol	6,00	6	6,00	6
Hoofdafdeling Bedrijfsvoering	30,32	33	30,27	33
Hoofdafdeling MRO	49,45	51	50,69	53
Hoofdafdeling W&I	15,95	17	13,66	17
Hoofdafdeling Dienstverlening	28,02	34	25,09	32
Bovenformatief	1	1	**4,30	5
Totaal ambtelijk apparaat	**139,85**	**155**	**139,12**	**159**
Raadsleden		**21**		**21**
College B&W	**5,20**	**6**	***4,70**	**6**
Totaal Gewezen Wethouders		**8**		**6**

*formatie college te bereiken per 1 juli 2022.
**na realisatie stelpost overhead samenwerking participatiebedrijf.

P-begroting in Euro's:

	Bijgestelde raming 2020*	Werkelijk 2020	Bijgestelde raming 2021 na Berap	Primaire raming 2022
Loonkosten ambtelijk personeel	10.725.043	10.667.189	10.600.316	10.848.161
Loonkosten Bestuur	902.348	904.051	924.594	887.439
Kosten gewezen wethouders	96.663	91.824	96.070	95.022
Inhuur t.b.v. ambtelijk apparaat	1.636.248	1.556.552	556.861	
Totaal Gemeente Stein.	**13.360.302**	**13.219.616.**	**12.177.941**	**11.830.622**

* bijgestelde raming 2020 inclusief slotwijziging.

Bijlage II Verplichte indicatoren

Indicator	Omschrijving	eenheid	periode	Stein	Limburg
Programma Bestuur en Ondersteuning					
Formatie		FTE per 1.000 inwoners	2022	5,59	
Bezetting		FTE per 1.000 inwoners	2022	5,59	
Apparaatskosten		Kosten per inwoner	2022	€ 432,79	
Externe inhuur		kosten als % v.d. totale loonsom - kosten totale inhuur externen	2022	2,88	
Gemiddelde WOZ waarde	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.	Duizend euro	2020	222	215
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuis-houden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.	In euro's	2021	793	766
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuis-houden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.	In euro's	2021	894	834
Programma Veiligheid					
Geweldmisdrijven	Het aantal geweldmisdrijven per 1.000 inwoners	Aantal per 1.000 inwoners	2020	3,2	4
Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	Aantal per 1.000 inwoners	2020	0,8	2,1
Diefstallen uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners	Aantal per 1.000 inwoners	2020	5,6	3,5
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.	Aantal per 1.000 inwoners	2020	4,8	6
Programma Economie					
Functiemenging	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.	%	2020	44	50,5
Vestigingen (van bedrijven)	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2020	133,9	141,8
Programma Onderwijs					
Absoluut verzuim	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school.	per 1.000 inw. 5-18 jr	2017	2,5	1,5
Relatief verzuim	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is	per 1.000 inw. 5-18 jr	2019	9	25

Vroegtijdig schoolverlaters (zonder startkwalificatie; vsv-ers)	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.	% deelnemers aan het VO en MBO Onderwijs	2019	1,2	2
Programma Sport, cultuur en recreatie					
Niet sporters	Percentage niet-wekelijks sporters	%	2016	51,8	52,9
Programma Sociaal domein					
Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.	%	2019	1	1
Kinderen in uitkeringsgezin	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	% van alle jongeren tot 18 jaar	2019	4	7
Jeugdwerkloosheid	Het percentage kinderen tot 18 jaar werkloos is.	%	2019	1	2
Jongeren met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.	% van alle jongeren tot 18 jaar	2020	15	14,5
Jongeren met jeugdbescherming	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	% van alle jongeren tot 18 jaar	2020	1,1	1,6
Jongeren met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2019	0,4	0,4
Cliënten met een maatwerkarrange-ment WMO	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	2020	680	811
Verwijzingen Halt	Verwijzingen naar Buro Halt	Aantal per 1.000 jongeren	2020	14	6
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.	% van de werkzame bevolking ten opzichte van de beroepsbe-volking CBS	2020	64,7	65,1
Lopende re-integratievoor-zieningen	Het aantal reintegratievoor-zieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	Aantal per 10.000 inwoners van 15 - 64 jaar	2020	92,3	165,6
Banen	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 64 jaar	2020	611,9	768,5
Personen met een bijstandsuitkering	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners.	Aantal per 10.000 inwoners	2020	188,6	397,4
Programma Volksgezondheid en milieu					
Omvang huis-houdelijk restafval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.	Kg/inwoner	2019	108	123

Hernieuwbare elektriciteit	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.	%	2012	0	1,6
Programma Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting					
Nieuw gebouwde woningen	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.	Aantal per 1.000 woningen	2020	0,6	5,2
Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.	%	2021	82	73,7

bon: www.waarstaatjegemeente.nl 9 augustus 2021

Bijlage III Overzicht subsidies

(x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Inkomensoverd overig waarderingssubsidie	299	303	299	299
Inkomensoverd maats activiteitensubsidie	42	42	42	42
Inkomensoverd subsidie prof instelling	1.122	1.108	1.125	1.136
Inkomensoverdr ondersteuningssubsidie	162	163	163	163
Inkomensoverdr evenementensubsidie	95	95	95	95
Inkomensoverdr eigen kracht	50	0	0	0
Totaal	**1.770**	**1.711**	**1.723**	**1.734**

Bijlage IV Begrippenlijst

B

Balans	is een onderdeel van de jaarrekening. De balans geeft een overzicht van de bezittingen, vreemd en eigen vermogen (activa en passiva) van de gemeente.
Baten en lasten (stelsel van)	is een begrotingssysteem waarin alle ontvangsten en uitgaven worden toegerekend aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben. Dit ongeacht het jaar waarin zij zijn ontvangen of betaald.
Begroting	is een overzicht van beleidsvoornemens, hoeveel middelen daarmee zijn gemoeid en uit welke bronnen die middelen afkomstig zijn. Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten 2004 (BBV), onderscheidt een beleidsbegroting en een financiële begroting.
Behoedzaamheidreserve	is een gedeelte van de algemene uitkering uit het gemeentefonds dat het Rijk reserveert voor de uitlichting uit het gemeentefonds wegens verwachte onderuitputting van de rijksuitgaven.
Beleidsbegroting	is een onderdeel van de begroting waarin volgens het BBV met name ingegaan wordt op de programma's en via de zogenoemde paragrafen op de belangrijke onderdelen van het beheer. De beleidsbegroting bestaat uit: 1. het programmaplan; 2. de paragrafen.
Bestemmingsreserve	is een reserves waaraan een specifieke bestemming is gegeven
Bestuurlijk belang	heeft een gemeente wanneer ze een zetel heeft in het bestuur van een derde rechtspersoon of als ze stemrecht heeft.

C

Categoriale indeling	is een indeling van baten en lasten naar voorgeschreven soorten zoals salarissen, rente en belastingen. Het BBV stelt verplicht dat gemeenten de begroting converteren naar categorieën in een apart document. Dit document wordt naar de toezichthouder en CBS gezonden.
Comptabiliteitsvoorschriften	zijn de wettelijke bepaalde voorschriften voor de inrichting van de gemeentelijke begroting en rekening. Sinds het begrotingsjaar 2004 zijn de nieuwe voorschriften volgens het Besluit Begroting en Verantwoording van kracht.

D

Deelnemingen	zijn privaatrechtelijke rechtspersonen waarin de gemeente risicodragend participeert.
Doelmatigheid (efficiency)	is de mate waarin een maximale hoeveelheid producten en prestaties is gerealiseerd met een minimale hoeveelheid middelen of een hogere kwaliteit wordt bereikt bij een gelijkblijvende

	hoeveelheid middelen. Onderzoek naar doelmatigheid richt zich vooral op de verbetering van de bedrijfsvoering.
Doeltreffendheid (effectiviteit)	is de mate waarin de geleverde producten en prestaties bijdragen aan het realiseren van de gestelde (beleids)doelen. Onderzoek naar doeltreffendheid richt zich op de vergelijking van het gerealiseerde en gewenste effect.
Doeluitkering	is een door een ministerie aan de gemeente verstrekte gelden ter uitvoering van een specifieke taak. Een doeluitkering is dus niet vrij besteedbaar.
Dualisering	is de ontvlechting van de taken en bevoegdheden tussen de gemeenteraad en het college. De raad richt zich primair op de kaderstellende en controlerende functie, het college op de uitvoerende functie. De wethouders zijn geen lid van de raad.
E	
Economische categorie	kostensoort; aanduiding van de soort kosten en opbrengsten naar bedrijfseconomisch gezichtspunt.
F	
Financieel belang	van financieel belang is sprake als de gemeente de middelen die ze ter beschikking stelt verloren gaan in geval van faillissement van de verbonden partij (een derde rechtspersoon) en / of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.
Financiële begroting	gaat volgens het BBV vooral in op de budgettaire aspecten en op de financiële gevolgen van de beleidsbegroting. De financiële begroting bestaat uit: 1. het overzicht van de baten en de lasten en toelichting; 2. de uiteenzetting van de financiële positie en toelichting.
Financiële positie	is een onderdeel van de financiële begroting, tevens de tegenhanger van de balans. De financiële positie van een gemeente geeft de grootte en samenstelling van het vermogen in relatie tot de baten en lasten.
Financiële rechtmatigheid	hiermee wordt bedoeld dat de financiële beheershandelingen in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving zijn uitgevoerd.

G

Gemeenschappelijke regeling	is het publiekrechtelijk juridische kader waarbinnen twee of meer gemeentebesturen kunnen samenwerken.
Gemeentefonds	uitkering van het Rijk die de gemeenten in principe vrij mogen besteden. Dit ter onderscheid van doeluitkeringen met een gebonden besteding.

K

Kapitaallasten	afschrijving en toegerekende rente op activa.
Kostenplaatsen	op een kostenplaats worden lasten verzameld die niet direct aan een product kunnen worden toegerekend. De verzamelde lasten van een kostenplaats worden vervolgens op basis van geleverde prestaties toegerekend naar de producten.

L

Leges	worden geheven ter dekking van de kosten van gemeentelijke dienstverlening. Leges mogen maximaal kostendekkend zijn.

O

Overzicht van baten en lasten	is het onderdeel van de financiële begroting dat een overzicht geeft van alle baten en lasten die in de programma's zijn opgenomen.

P

Paragrafen:	geven volgens het BBV een dwarsdoorsnede van de begroting op financiële aspecten. Het gaat dan om de beleidslijnen van beheersmatige aspecten die belangrijk zijn, financieel, politiek of anderszins. De paragrafen zijn onderdeel van zowel de beleidsbegroting als het jaarverslag.
Planning- en controlcyclus	de jaarlijks terugkerende werkzaamheden die samenhangen met het opstellen, bespreken, bewaken, bijstelen en verifiëren van budgetten.
Prestatie-indicator	kwantitatieve en kwalitatieve gegevens die inzicht geven in de resultaten van het gevoerde beleid van de gemeente.
Programma	is een samenhangende verzameling van producten, activiteiten en geldmiddelen gericht op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke effecten.
Programmabegroting	is de typering voor de begroting waarin de programma's centraal staan. Een gemeente is vrij in de keuze van de programma's en in het aantal.

R

Raadsprogramma	De raad geeft in een raadsprogramma een agendering van de onderwerpen die in de raadsperiode aan de orde moeten komen. Het gaat als regel met name om de onderwerpen die in de visie van de raad politiek relevant zijn. Het raadsprogramma is de basis voor de planning en control van

	de raad. In een dualistisch stelsel kunnen alle raadsfracties een raadsprogramma ondertekenen.
Rekening	overzicht van de in een jaar gerealiseerde kosten en opbrengsten. De jaarrekening dient ter verantwoording. Tevens wordt in een jaarrekening de stand van de gemeentelijke vermogenspositie opgemaakt.
Reserve	bedrag dat is gereserveerd voor toekomstige uitgaven, zonder dat de aard en de omvang van deze uitgaven al bekend zijn.
Risicoparagraaf	is een door het college verstrekt overzicht van alle bekende risico's tot het moment van aanbieden van de begroting.
T	
Treasury	is het geheel van activiteiten in verband met de financiering.
V	
Verbonden partij	is een partij waarmee de gemeente een bestuurlijke relatie onderhoudt en waarin zij een financieel belang heeft.
W	
Weerstandscapaciteit	is het geheel van geldmiddelen (zoals de algemene reserve) waaruit tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden, zonder dat de begroting en het beleid (direct) aangepast behoeven te worden.
Weerstandscapaciteit incidenteel	is het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de hoogte van het voorzieningenniveau van de programma's.
Weerstandscapaciteit structureel	met de structurele weerstandscapaciteit worden die middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de programma's.